

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Έτος 9ο - Τεύχος 35

(Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1994)

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

	Σελ.
* Ian MacPherson: <i>Η Συνεταιριστική Ταυτότητα στον 21ο αιώνα: Εισηγητική Έκθεση</i>	129
* Κ. Παπαγεωργίου: <i>Ο ρόλος των Συνεταιρισμών και των Ομάδων παραγωγών στην Καπνοπαραγωγή</i>	153
* <i>Ανάλυση του Περιεχόμενου των Συνεταιριστικών Αρχών</i>	163
* <i>Θέσεις - Απόψεις</i>	185
• <i>Εκείνοι που φεύγουν: ΛΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΑΝΣΟΛΛΣ</i>	187
* <i>Ειδήσεις Αγροτικές - Συνεταιριστικές</i>	189

Revue Cooperative «**SINETERISTIKI PORIA**» Cooperative Review

25, Koumoundourou Str. - Athens 104 37

Sommaire a page **192** - Table of contents page **192**

SYNEDA

ΤΑΝ ΛΕΜΕ ΛΙΠΑΣΜΑ ΕΝΝΟΟΥΜΕ ΣΥΝΕΛ

ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΛΑ - ΣΥΝΘΕΤΑ - ΜΙΚΤΑ
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗ ΒΑΣΙΚΗ
Ή ΣΤΗΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗ ΛΙΠΑΝΣΗ
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΣ ΥΔΑΤΟΔΙΑΛΥΤΑ
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΟΡΓΑΝΙΚΑ (ΣΥΝΦΕΡΤ)
ΘΕΪΚΟΣ ΧΑΛΚΟΣ - ΘΕΙΑΦΙ
ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΕΔΑΦΟΥΣ - ΦΥΛΛΩΝ - ΝΕΡΩΝ

ΕΓΓΥΗΣΗ ΟΜΑΛΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΔΙΚΤΥΟ
ΠΩΛΗΣΕΩΝ

Εγγύηση Ποιότητας

ΑΘΗΝΑ: (01) 86 48 715 - 86 48 225. ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: (031) 54 43.30 - 54 43 31. ΒΟΛΟΣ: (0421) 22 536.
ΚΑΒΑΛΑ: (051) 83 69 48 - 83.69 49. ΗΡΑΚΛΕΙΟ: (081) 25 65 43

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

ΔΡΑΣΗ - ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Έτος 9ο - Τεύχος 35

(Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 1994)

ΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ (Σχέδιο)

Του **IAN MACPHERSON**

Στο τεύχος αυτό ολοκληρώνεται η «Ανάλυση του Περιεχομένου των Συνεταιριστικών Αρχών», που αποτελεί το επίσημο κείμενο που εισηγήθηκε τις Συνεταιριστικές Αρχές στο Συνέδριο της Βιέννης το 1966. Το κείμενο αυτό προσφέρθηκε στους αναγνώστες της «Σ.Π.» για να είναι σε θέση να συμμετάσχουν στο σημερινό προβληματισμό, σε παγκόσμιο επίπεδο, αναφορικά με τη διατύπωση και το περιεχόμενο των Συνεταιριστικών Αρχών, που αναμένεται να ολοκληρωθεί στο συνέδριο του Μάντσεστερ, το Σεπτέμβριο του 1995.

Ήδη η επιτροπή που έχει οριστεί, με επικεφαλής τον Καναδό Καθηγητή IAN MACPHERSON έχει προχωρήσει σημαντικά στο έργο της επανατοποθέτησης των Συνεταιριστικών Αρχών, στο ευρύτερο πλαίσιο της «Συνεταιριστικής Ταυτότητας». Το σχέδιο της προτεινόμενης Συνεταιριστικής Ταυτότητας και η συνοδευτική έκθεση παρουσιάζονται στη συνέχεια. Μια «Διακήρυξη για τη Συνεταιριστική Κίνηση στον 21ο Αιώνα» θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος.

Συνιστούμε θερμά στους αναγνώστες της «Σ.Π.» να μελετήσουν αυτά τα κείμενα που αναφέρονται στα θεμέλια του συνεργατισμού.

«Σ.Π.»

ΟΡΙΣΜΟΣ

Ο συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη οργάνωση ανθρώπων που ενώνονται εθελοντικά για να καλύψουν τις κοινές οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες τους μέσω μιας συνιδιόκτητης επιχείρησης που λειτουργεί δημοκρατικά.

Οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο σε ομοσπονδίες, ενώσεις και άλλες μορφές συνεργασίας, ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των μελών τους πιο αποτελεσματικά.

ΑΞΙΕΣ

Οι συνεταιρισμοί βασίζονται στις αξίες της αυτοβοήθειας, της αμοιβαίας

υπευθυνότητας, της ισότητας και της ισοτιμίας. Εφαρμόζουν την τιμιότητα, τη διαφάνεια και την κοινωνική υπευθυνότητα σε όλες τους τις δραστηριότητες.

ΑΡΧΕΣ

Οι συνεταιρισμοί εκφράζουν τις αξίες αυτές, εφαρμόζοντας τις ακόλουθες αρχές ως γενικές κατευθυντήριες γραμμές για τις δραστηριότητές τους.

Συμμετοχή: Πρωταρχικός στόχος των συνεταιρισμών είναι να εξυπηρετούν τα μέλη τους και, όταν αυτό είναι εφικτό, μη μέλη, με συνετό και αποτελεσματικό τρόπο. Εντός των δυνατοτήτων τους να δεχθούν μέλη, οι συνεταιρισμοί είναι ανοικτοί, σε εθελοντική βάση, χωρίς πολιτικές, θρησκευτικές, ή κοινωνικές διακρίσεις, ή διακρίσεις φύλου, όλους όσοι μπορούν να συμβάλουν στις δραστηριότητές τους ή να ωφεληθούν από αυτές.

Δημοκρατίας: Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές και συμμετοχικές οργανώσεις που ελέγχονται ενεργά από τα μέλη τους. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα ψήφου, στη βάση «ένα μέλος μια ψήφος». Στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού, η διοίκηση διεξάγεται και ο έλεγχος εξασκείται με πρόσφορο δημοκρατικό τρόπο. Στους άνδρες και τις γυναίκες που έχουν την ευθύνη για τη διοίκηση του συνεταιρισμού περιλαμβάνονται τα μέλη, οι μάνατζερς και το υπόλοιπο προσωπικό ανάλογα με το ρόλο τους στη λήψη αποφάσεων και στη διαμόρφωση πολιτικής.

Οικονομική Δομή: Τα μέλη συνεισφέρουν στη δημιουργία του κεφαλαίου του συνεργατισμού και μοιράζονται τα αποτελέσματα της λειτουργίας του. Συνήθως, ένα ελάχιστο μέρος από το κεφάλαιο του συνεταιρισμού ανήκει στην ολότητα, με σκοπό τη διεύρυνση των μακροπρόθεσμων στόχων για τους οποίους ο συνεταιρισμός δημιουργείται. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να πληρώσουν τόκο στο κεφάλαιό τους και αποζημιώνουν τους υπαλλήλους τους με δίκαιο τρόπο, σύμφωνα με τα ισχύοντα στην κοινωνία όπου δρουν. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για έναν ή και για όλους τους ακόλουθους σκοπούς: (α) ανάπτυξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού, (β) προς όφελος των μελών και ανάλογα με τη συνεισφορά τους στο συνεταιρισμό, (γ) προς ενθάρρυνση και περαιτέρω ανάπτυξη της συνεταιριστικής κίνησης.

Εκπαίδευση: Οι συνεταιρισμοί ενισχύουν προγράμματα αμοιβαίας συνεχιζόμενης εκπαίδευσης για τα μέλη, τις διοικήσεις και τους υπαλλήλους τους, έτσι ώστε να μπορούν να διδάξουν — και να μάθουν — ο ένας τον άλλο τους αντίστοιχους ρόλους τους και τους τρόπους διεκπεραίωσής τους. Οι συνεταιρισμοί έχουν την ευθύνη να ενημερώνουν το κοινό, ιδιαίτερα τους νέους και όσους διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, σχετικά με τη φύση της συνεταιριστικής κίνησης.

Συνεργασία Μεταξύ Συνεταιρισμών: Με στόχο την εξυπηρέτηση, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, των συμφερόντων των μελών τους και των κοινωνιών τους οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται ενεργά, με κάθε πρακτικά δυνατό τρόπο, με άλλους συνεταιρισμούς σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Αυτονομία: Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αλληλοβοηθείας που ελέγχονται από τα μέλη τους. Αν έλθουν σε συμφωνίες με Κυβερνήσεις ή άλλες οργανώσεις, το κάνουν αυτοβούλως με αμοιβαία αποδεκτούς όρους που

εξασφαλίζουν την αυτονομία τους.

Κοινότητα: Οι συνεταιρισμοί ενδιαφέρονται για τις κοινότητες μέσα στις οποίες λειτουργούν. Παρόλο που εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στις ανάγκες των μελών, μάχονται για την αειφορική ανάπτυξη αυτών των κοινοτήτων με πολιτικές που σέβονται το περιβάλλον και είναι αποδεκτές από τα μέλη.

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ: ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Του IAN MACPHERSON

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (Δ.Σ.Ε.), στο Συνέδριό της στο Μάντσεστερ, το Σεπτέμβριο του 1995, θα εξετάσει μια Δήλωση για τη συνεταιριστική ταυτότητα. Η Δήλωση αυτή περιλαμβάνει έναν ορισμό του συνεταιρισμού, ένα κατάλογο των πρωταρχικών αξιών της συν/κής κίνησης και έναν αναθεωρημένο κατάλογο αρχών σχεδιασμένων για να καθοδηγήσουν τις συνεταιριστικές οργανώσεις στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα.

Η εργασία αυτή εξηγεί το γενικό πλαίσιο από το οποίο προέκυψε η Δήλωση αυτή και περιγράφει λεπτομερώς μερικά από τα θέματα - κλειδιά που προέκυψαν, ιδιαιτέρως κατά την επανεξέταση των αρχών.

Από την ίδρυσή της το 1895, η Δ.Σ.Ε. υπήρξε η υπέρτατη Αρχή για τον ορισμό του συνεταιρισμού και την επεξεργασία των αρχών πάνω στις οποίες οι συνεταιρισμοί θα έπρεπε να βασίζονται. Η Δ.Σ.Ε., έχει κάνει δυο επίσημες διακηρύξεις για τις συνεταιριστικές αρχές, η πρώτη στη δεκαετία του '30 και η δεύτερη στη δεκαετία του '60. Όπως και στην περίπτωση της Δήλωσης του 1995, έτσι και οι δυο προηγούμενες εκδόχές αποτέλεσαν προσπάθεια να εξηγηθεί το πως οι συνεταιριστικές αρχές θα έπρεπε να ερμηνευτούν στα πλαίσια του σύγχρονου κόσμου.

Οι περιοδικές αυτές αναθεωρήσεις των αρχών αποτελούν μια πηγή δύναμης για τη συνεταιριστική κίνηση. Αποδεικνύουν πως η συνεταιριστική ιδέα μπορεί

να εφαρμοστεί σε έναν κόσμο που συνεχώς αλλάζει και προτείνουν τρόπους για το πώς οι συνεταιρισμοί μπορούν να οργανωθούν ώστε να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις.

Η συνεταιριστική κίνηση συνεχώς αλλάζει και αναπτύσσεται. Πέρα από τις αλλαγές, ωστόσο, κρύβεται ένας βασικός σεβασμός για όλες τις ανθρώπινες υπάρξεις και μια πίστη για την ικανότητά τους να βελτιωθούν οικονομικά και κοινωνικά μέσω της αλληλοβοήθειας. Επιπλέον, η συνεταιριστική κίνηση πιστεύει ότι η εφαρμογή των δημοκρατικών διαδικασιών στις οικονομικές δραστηριότητες είναι εφικτή, επιθυμητή και αποτελεσματική. Πιστεύει επίσης ότι οι οικονομικές οργανώσεις που διοικούνται δημοκρατικά προσφέρουν πολλά στο κοινωνικό σύνολο. Η Δήλωση του 1995 για τις αρχές, βασίζεται σε αυτές τις βασικές φιλοσοφικές απόψεις.

Δεν υπάρχει μια ενιαία ρίζα από την οποία προέρχονται όλα τα είδη συνεταιρισμών. Συνεταιρισμοί υπάρχουν σε όλο τον κόσμο και σε αρκετά διαφορετικές μορφές, εξυπηρετώντας πολλές διαφορετικές ανάγκες και ευημερώντας σε πολύ διαφορετικές μορφές κοινωνιών. Ένας από τους κύριους λόγους προετοιμασίας μιας Δήλωσης για τη συνεταιριστική ταυτότητα είναι η αντανάκλαση αυτής της ποικιλίας και η ενδυνάμωση των κανόνων που θα πρέπει να διέπουν όλους τους συνεταιρισμούς, ανεξάρτητα από το τι κάνουν και το πού βρίσκονται.

Ειδικότερα, η Δήλωση προσφέρει μια κοινή βάση με την οποία όλες οι κύριες συνεταιριστικές παραδόσεις μπορούν να αποδώσουν και να λειτουργήσουν με αποτελεσματικότητα.

Ιστορικά, η πιο ισχυρή παράδοση έχει συνδεθεί με το συνεταιρισμό των Δίκαιων Σκαπανέων του Ρότσντεϊλ, που ιδρύθηκε το 1844. Στην αρχική του μορφή ο συνεταιρισμός του Ρότσντεϊλ οραματίστηκε τη δημιουργία μιας νέας παγκόσμιας τάξης βασισμένης στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς. Η ιδιαίτερη προσφορά του είναι το ότι υπήρξε προάγγελος των δυναμικών συνεταιριστικών καταναλωτικών κινήσεων που εμφανίστηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε άλλες χώρες σε όλο τον κόσμο περί τα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αιώνα. Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί συνεχίζουν να παίζουν προεξέχοντα και σημαντικό ρόλο σε αρκετές χώρες του κόσμου. Προβλέπεται να γίνουν ακόμα πιο μεγάλης σημασίας σε μια εποχή όπου ο αυξανόμενος παγκόσμιος πληθυσμός θα αντιμετωπίζει όλο και μεγαλύτερα προβλήματα διατροφής.

Σε θεωρητικό επίπεδο, η καταναλωτική κίνηση, λόγω του ιστορικού ρόλου μερικών από τους κανόνες και τους τρόπους λειτουργίας που περιλαμβάνονται στο Καταστατικό του συνεταιρισμού του Ρότσντεϊλ, βρισκόταν πάντα στο κέντρο κάθε συζήτησης για τις συνεταιριστικές αρχές. Η επιρροή του Ρότσντεϊλ υπήρξε αποφασιστικής σημασίας στις δυο προηγούμενες διατυπώσεις των Αρχών και εξακολουθεί να είναι το επίκεντρο και στην Έκθεση του 1995.

Μια δεύτερη ισχυρή παράδοση (στην πράξη, ομάδα παραδόσεων) είναι συνδεδεμένη με τη συνεταιριστική πίστη στις διάφορες μορφές της. Μεγάλο τμήμα του συνεταιριστικού πιστωτικού τομέα σε ολόκληρο τον κόσμο προέρχεται από τις πρωτοποριακές προσπάθειες του Frederich Raiffeisen και του Herman Schultze - Delitsch στη Γερμανία, στα μέσα του 19ου αιώνα. Η κίνηση για της οποίας το ξεκίνημα ήταν σε μεγάλο βαθμό υπεύθυνοι, έχει απλωθεί σε όλο τον

κόσμο. Οι δομές και οι βαθύτεροι στόχοι της προσαρμόστηκαν ευρέως και με πρωτότυπο τρόπο, ώστε να καλύψουν τις ανάγκες αρκετά διαφορετικών λαών, πρώτα στην Ιταλία και τη Γαλλία και, με τη μορφή των Πιστωτικών Ενώσεων (Credit Unions), στη Β. Αμερική. Ακόμα πιο πρόσφατα, η συνεταιριστική πίστη άρχισε να ευδοκιμεί σχεδόν σε όλα τα άλλα μέρη της γης και συνεχίζει να αναπτύσσεται με μεγάλη ταχύτητα, αποτελώντας τον πιο γρήγορα αναπτυσσόμενο τομέα της διεθνούς συνεταιριστικής κίνησης.

Μια τρίτη παράδοση είναι συνδεδεμένη με το μάρκετινγκ των εμπορευμάτων του πρωτογενούς τομέα — γεωργία, αλιεία, δάση. Η παράδοση αυτή οφείλει πολλά στις καινοτομίες των Δανών παραγωγών στο τέλος του 19ου αιώνα, αλλά ποικίλλει σημαντικά ανά τον κόσμο, αντανακλώντας έτσι τη δημιουργικότητα, την ικανότητα προσαρμογής και την κουλτούρα των παραγωγών πρωτογενών αγαθών οι οποίοι προσαρμόζονται στις αλλαγές της τεχνολογίας και του μάρκετινγκ. Διεθνώς, ήταν και είναι μια από τις πιο κοινά εφαρμοζόμενες και επιτυχημένες μορφές οργανωμένου συνεργατισμού.

Μια τέταρτη παράδοση περιλαμβάνει συνεταιρισμούς που προσφέρουν μια μεγάλη ποικιλία υπηρεσιών. Περιλαμβάνει, για παράδειγμα, συνεταιρισμούς ασφαλειών, ιατρικής βοήθειας, οικιστικούς και φροντίδας των παιδιών. Η παράδοση αυτή δημιούργησε μερικούς πολύ μεγάλους συνεταιρισμούς, μερικές φορές σε συνεργασία με άλλα είδη συνεταιρισμών, ενώ άλλες ανεξάρτητους. Είναι επίσης μια μορφή που επιδέχεται εκτεταμένη και ποικίλη ανάπτυξη.

Μια πέμπτη παράδοση αποτελείται από συνεταιρισμούς από κοινού παραγωγής στους οποίους οι συνεργαζόμενοι ελέγχουν άμεσα τις παραγωγικές μονάδες. Οι πρώτες πιο επιτυχημένες τέτοιες επιχειρήσεις εμφανίστηκαν στη Γαλλία, την Ιταλία και το Βέλγιο. Η παράδοση αυτή δημιούργησε έναν πλούσιο και πολύμορφο τομέα σε όλες σχεδόν τις χώρες. Είναι εμφανές πως είναι επιδεικτική απεριόριστης προσαρμογής και οι δυνατότητές της σε έναν κόσμο όπου ο χώρος εργασίας αλλάζει με γρήγορο ρυθμό είναι τεράστιες.

Μέσω της Δήλωσης του 1995 για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα η Δ.Σ.Ε., θα δεχθεί και τυπικά ως ίσες και τις πέντε αυτές παραδόσεις. Θα αναγνωρίσει τη ζωτικότητα της καθεμιάς καθώς και ότι, όποιες και αν είναι οι πρωταρχικές τους πηγές, κάθε είδος συνεταιρισμού προσαρμόζεται με διαφορετικούς τρόπους εντός διαφορετικών κοινωνιών και διαφορετικών πολιτισμών.

Επιπλέον, η Δήλωση έχει σκοπό να υπηρετήσει το ίδιο καλά τους συνεταιρισμούς σε όλα τα είδη οικονομικών και πολιτικών καταστάσεων. Αναγνωρίζει ότι οι διάφορες ομάδες δημιουργούν τις δικές τους συνεταιριστικές κινήσεις με πολύ διαφορετικούς τρόπους. Ενώ παραμένουν προσκολλημένοι στις βασικές αρχές, δανείζονται ιδέες από άλλες κινήσεις, αλλά διαμορφώνουν τις οργανώσεις τους σύμφωνα με τις δικές τους ανάγκες, εμπειρίες και τη δική τους κουλτούρα. Η Δήλωση του 1995 αποδέχεται και χαιρετίζει αυτή την ποικιλία.

Ακόμη, η Δήλωση για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα παρέχει ένα γενικό πλαίσιο εντός του οποίου όλα τα είδη συνεταιρισμών μπορούν να λειτουργήσουν. Ωστόσο, κάθε συνεταιριστική παράδοση ή τομέας μπορεί να έχει τις δικές του ειδικές ανάγκες και προτεραιότητες. Γι' αυτό κάθε τομέας έχει προετοιμάσει μια Δήλωση για τις Λειτουργικές Αρχές, ώστε να φανεί τι σημαίνουν οι γενικές

αρχές για τις λειτουργίες του, ιδιαίτερα στις σημερινές συνθήκες.

Τέλος, η Δήλωση έμμεσα αναγνωρίζει ότι η διεθνής κίνηση έχει μια μοναδική ευκαιρία να βοηθήσει στην εναρμόνιση των συμφερόντων μεταξύ ομάδων ανθρώπων που οργανώνονται ως παραγωγοί και καταναλωτές αγαθών και υπηρεσιών, ως αποταμιευτές και επενδυτές και ως εργάτες. Παρέχοντας ένα κοινό γενικό πλαίσιο, η Δήλωση θα πρέπει να ενθαρρύνει την κατανόηση, τις κοινές δραστηριότητες και τη διεύρυνση των οριζόντων για όλα τα είδη των συνεταιριστικών προσπαθειών.

Η ΛΟΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Υπάρχουν συγκεκριμένες προκλήσεις που η διεθνής συνεταιριστική κίνηση αντιμετωπίζει και που κάνουν τη διευκρίνιση της Συνεταιριστικής Ταυτότητας το 1995 απαραίτητη και ωφέλιμη.

Μεταξύ 1970 και 1995 παρατηρήθηκε μια ραγδαία επέκταση των οικονομιών αγοράς σε όλο τον κόσμο. Οι παραδοσιακοί φραγμοί στη διεξαγωγή του εμπορίου έχουν αλλάξει σημαντικά και πολλές από αυτές τις αλλαγές — για παράδειγμα η δημιουργία ζωνών ελευθέρων συναλλαγών, η μείωση της κρατικής υποστήριξης προς τη γεωργία, η αναταραχή στους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς — απείλησαν τις οικονομικές δομές βάσει των οποίων πολλοί συνεταιρισμοί είχαν λειτουργήσει. Για να ευδοκιμήσουν και σε αρκετές περιπτώσεις απλά και μόνο για να επιβιώσουν, οι συνεταιρισμοί πρέπει να εξετάσουν το πώς θα αντιδράσουν σε αυτές τις νέες καταστάσεις.

Αναπόφευκτα, οι αλλαγές αυτές σημαίνουν ότι οι περισσότεροι συνεταιρισμοί αντιμετωπίζουν ακόμα πιο έντονο ανταγωνισμό. Χρησιμοποιώντας τα νέα μέσα επικοινωνίας, το κεφάλαιο σήμερα, κάνει το γύρο του κόσμου με τις ελάχιστες δυνατές παρεμβολές, αναζητώντας τις πιο επικερδείς επενδύσεις. Από οικονομικής απόψεως αυτό σημαίνει ότι πολλοί συνεταιρισμοί βρίσκονται αντιμέτωποι με μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες, εκ των οποίων πολλές διαθέτουν οικονομικά και νομοθετικά πλεονεκτήματα που οι συνεταιρισμοί δεν έχουν.

Επίσης, στο ιδεολογικό επίπεδο και στο επίπεδο συμπεριφοράς, οι συνεταιρισμοί αντιμετωπίζουν διεθνή μέσα μαζικής επικοινωνίας και εκπαιδευτικά ιδρύματα που αβασάνιστα διακηρύσσουν τα προτερήματα της εταιρείας που ανήκει στον ιδιώτη επενδυτή. Κατ' αυτό τον τρόπο, η αξία της δημοκρατικά διοικουμένης επιχείρησης έχει άμεσα και έμμεσα αμφισβητηθεί.

Πράγματι, η προβολή της καπιταλιστικής επιχείρησης έχει θέσει σε δοκιμασία την εμπιστοσύνη αρκετών ανθρώπων μέσα στους κόλπους των συνεταιρισμών, ιδιαίτερα στις βορειο—Ατλαντικές χώρες. Συνεπώς, υπάρχει ανάγκη για την παροχή μιας ξεκάθαρης άποψης όσον αφορά το τι είναι αυτό που έκανε και συνεχίζει να κάνει τους συνεταιρισμούς μοναδικούς και ανεκτίμητους.

Στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, η πτώση των κεντρικά ελεγχόμενων οικονομικών έχει επίσης θέσει σε αμφισβήτηση το ρόλο των συνεταιρισμών.

Παραδόξως, έχει επίσης ανοίξει το δρόμο για την αναγέννηση της συνεταιριστικής επιχείρησης. Κάτι τέτοιο όμως μπορεί να συμβεί μόνο εάν γίνει απολύτως κατανοητός ο τρόπος που οι νέες συνεταιριστικές κινήσεις θα πρέπει να προωθηθούν.

Την ίδια στιγμή, η ραγδαία ανάπτυξη πολλών Ασιατικών χωρών μαζί με την οικονομική ανάπτυξη σε τμήματα της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής, προσφέρουν ανεπανάληπτες ευκαιρίες για συνεταιριστική ανάπτυξη. Η ανάπτυξη αυτή φέρνει προοπτικές στη διεθνή κίνηση και αμφισβητούν μερικές παραδοσιακές παραδοχές ενώ, πάνω από όλα προσφέρουν καινούργιο ενθουσιασμό. Ωστόσο, για την εκμετάλλευση τέτοιων ευκαιριών χρειάζεται να προσδιορίσουμε ξεκάθαρα πώς οι συνεταιρισμοί θα παίξουν ένα ρόλο σε κοινωνίες όπου οι αλλαγές είναι ραγδαίες.

Υπάρχουν όμως και άλλες προκλήσεις. Καθώς ο αιώνας πλησιάζει προς το τέλος του, είναι κοινώς αποδεκτό ότι ο πληθυσμός της γης απειλείται με αύξηση κατά ποσοστό μεγαλύτερο από αυτό της παραγωγής τροφίμων και άλλων εμπορευμάτων. Υπάρχουν αρκετοί λόγοι για να ανησυχούμε για το πώς οι άνθρωποι θα τρέφονται στο απώτερο μέλλον. Είναι επίσης κοινώς αποδεκτό ότι υπάρχουν όρια όσον αφορά το τι μπορεί να παράγει η γη και ότι οι άνθρωποι πρέπει να σέβονται πιο πολύ το περιβάλλον και να μάθουν να χρησιμοποιούν τους φυσικούς πόρους με μεγαλύτερη σφροσύνη.

Υπάρχει έντονο ενδιαφέρον σχετικά με το πώς οι διάφορες κοινωνίες πρέπει να οργανωθούν, ώστε να μπορούν να επιβιώσουν όσο οι φυσικοί πόροι τους το επιτρέπουν. Η μετάβαση από μια βιομηχανική σε μια μεταβιομηχανική κοινωνία, σε ορισμένες περιοχές του κόσμου, έχει μεταβάλει ολοκληρωτικά την οικονομική βάση πάνω στην οποία πολλές κοινωνίες, ή ακόμα και ολόκληρες χώρες, στήριξαν την ανάπτυξή τους. Γι' αυτές είναι απαραίτητο να βρεθούν νέοι τρόποι διαχείρισης των πόρων που να ταιριάζουν στις νέες πραγματικότητες. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, όμως, θα πρέπει πρώτα να κατανοηθούν οι ευαισθησίες και οι οχλήσεις που συνδέονται με τη λειτουργία τους.

Υπάρχει επίσης βαθιά ανησυχία για θέματα ανθρωπίνης δικαιοσύνης, θέματα που οι συνεταιρισμοί, ως οργανώσεις που στηρίζονται στο βαθύ σεβασμό των ανθρώπων, μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπισή τους. Σε σημαντικά υψηλό βαθμό, τα θέματα κοινωνικής δικαιοσύνης είναι αποτέλεσμα φτώχειας. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να κάνουν πολλά για τη μείωση της φτώχειας, επειδή επιτρέπουν στους ανθρώπους να διαχειρίζονται τους πόρους τους με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο προς όφελός τους. Πριν και από αυτό όμως, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να προβάλουν μια ξεκάθαρη εικόνα του τι είναι και πώς λειτουργούν.

Επίσης, οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να υπερβούν τους βαθείς διαχωρισμούς θρησκείας, εθνικότητας, φύλου και γλώσσας. Έχουν δράσει κατ' αυτό τον τρόπο πολύ συχνά στο παρελθόν και μπορούν να κάνουν το ίδιο και στο μέλλον, αν αναλάβουν πρωτοβουλία και προς αυτή την κατεύθυνση.

Η Δήλωση για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, ωστόσο, θα πρέπει να ιδωθεί εντός ενός ιστορικού πλαισίου και ταυτόχρονα εντός της σημερινής κατάστα-

σης. Το υπόλοιπο αυτής της εργασίας αναφέρεται, με σύντομο τρόπο, σε κάθε σημείο της Δήλωσης από αυτές τις δυο πλευρές.

ΟΡΙΣΜΟΣ – ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Το πρώτο μέρος από τον ορισμό της Δήλωσης αναφέρει ότι: « Ο συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη οργάνωση ανθρώπων που ενώνονται εθελοντικά για να καλύψουν τις κοινές οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες τους μέσω μιας συνιδιόκτητης επιχείρησης που λειτουργεί δημοκρατικά».

Η περιγραφή αυτή του συνεταιρισμού επιδιώκει να αποτελέσει μια ελάχιστη περιγραφή και όχι έναν ορισμό του «τέλειου» συνεταιρισμού. Η περιγραφή αυτή είναι ευρεία και αναγνωρίζει το γεγονός ότι μέλη διαφορετικών ειδών συνεταιρισμών θα εμπλακούν με διαφορετικό τρόπο και ότι τα μέλη θα πρέπει να έχουν μια σχετική ελευθερία ως προς τον τρόπο διευθέτησης των υποθέσεών τους. Ελπίζεται ότι ο ορισμός αυτός θα φανεί χρήσιμος κατά το σχεδιασμό νομοθεσίας, την εκπαίδευση των μελών και τη συγγραφή συνεταιριστικών εγχειριδίων.

Αυτό το τμήμα του ορισμού δίνει επίσης έμφαση στα ακόλουθα χαρακτηριστικά ενός συνεταιρισμού:

(α) Ο συνεταιρισμός είναι αυτόνομος. Αυτό σημαίνει ότι είναι ανεξάρτητος από την κυβέρνηση και τις ιδιωτικές εταιρείες όσο το δυνατό περισσότερο.

(β) Ο συνεταιρισμός είναι μια «ένωση προσώπων». Αυτό σημαίνει ότι οι συνεταιρισμοί είναι ελεύθεροι να ορίσουν τα «πρόσωπα» αυτά με όποιο νόμιμο τρόπο επιλέξουν. Πολλοί πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί σε όλο τον κόσμο επιλέγουν να δέχονται για μέλη μόνο φυσικά πρόσωπα, ενώ αρκετοί άλλοι, δέχονται και «νομικά πρόσωπα» στα οποία σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να περιλαμβάνονται και εταιρείες, στις οποίες δίνονται τα ίδια δικαιώματα όπως και στα άλλα μέλη. Τα μέλη σε συνεταιρισμούς ανώτερων επιπέδων είναι συνήθως συνεταιρισμοί. Σε όλες τις περιπτώσεις, τα μέλη θα πρέπει να αποφασίσουν το πώς θέλουν να αντιμετωπίσει αυτό το θέμα ο συνεταιρισμός τους.

(γ) Τα πρόσωπα ενώνονται «εθελοντικά». Η συμμετοχή σε ένα συνεταιρισμό δε θα πρέπει να είναι υποχρεωτική. Τα μέλη θα πρέπει να είναι ελεύθερα, μέσα στα πλαίσια των σκοπών και των διαθέσιμων πόρων του συνεταιρισμού, να μείνουν ή να φύγουν.

(δ) Η φράση που αναφέρει ότι τα μέλη «καλύπτουν τις κοινές οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες τους» δίνει έμφαση στο ότι οι συνεταιρισμοί δημιουργούνται για τα μέλη τους. Οι ανάγκες των μελών μπορεί να είναι απλές και περιορισμένες, μπορεί να ποικίλλουν, μπορεί να είναι κοινωνικής υφής αλλά και καθαρά οικονομικές. Όμως, όποιες και αν είναι οι ανάγκες αυτές, αποτελούν το βασικό λόγο ύπαρξης του συνεταιρισμού.

(ε) Ο συνεταιρισμός είναι μια «συνιδιόκτητη επιχείρηση που λειτουργεί δημο-

κρατικά». Η φράση αυτή δίνει έμφαση στο ότι οι συνεταιρισμοί μοιράζουν ξεκάθαρα την ιδιοκτησία μεταξύ των μελών και μάλιστα με δημοκρατικό τρόπο. Τα δυο αυτά χαρακτηριστικά σχετικά με την ιδιοκτησία έχουν ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά τη διαφοροποίηση των συνεταιρισμών από άλλα είδη οργανώσεων και πιο ειδικά από τις κεφαλαιοκρατικές εταιρείες και τους κρατικούς οργανισμούς.

ΟΡΙΣΜΟΣ – ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Το δεύτερο μέρος του ορισμού αναφέρει: «Οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, σε ομοσπονδίες, ενώσεις και άλλες μορφές συνεργασίας, ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των μελών τους πιο αποτελεσματικά».

Το μέρος αυτό του ορισμού πληροφορεί και υπενθυμίζει στα μέλη, στις κυβερνήσεις και στο ευρύτερο κοινό ότι οι συνεταιρισμοί δεν είναι μόνο τοπικές οργανώσεις. Σχεδόν χωρίς αποκλίσεις, συνεργάζονται με άλλους συνεταιρισμούς σε κοινές πρωτοβουλίες. Αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό σημείο όταν εξετάζεται η συνεταιριστική νομοθεσία, η φορολόγηση των συνεταιρισμών και οι δυνατότητες για μελλοντική συνεταιριστική ανάπτυξη.

Πράγματι, οι συνεταιρισμοί εκπληρούν μέρος μόνο από τις δυνατότητές τους μέσω των όσων προσφέρουν στα μέλη τους σε τοπικό επίπεδο. Εξαντλούν τις δυνατότητές τους μόνο μέσω της αποτελεσματικής συσώρευσης της οικονομικής και κοινωνικής τους δύναμης σε ευρύτερα πλαίσια.

Η πρόταση αυτή υπονοεί, επίσης, ότι οι τοπικοί συνεταιρισμοί έχουν την ευθύνη να συντελέσουν ώστε τα μέλη τους να κατανοήσουν τη φύση και τη σπουδαιότητα των πλατύτερων σχέσεων. Προκαλεί τα μέλη να αναγνωρίσουν την ανάγκη να δείχνουν την ίδια πίστη στις ευρύτερες συνεταιριστικές δομές με αυτή που δείχνουν στον τοπικό συνεταιρισμό τους.

Τέλος, το τμήμα αυτό του ορισμού τονίζει ιδιαίτερα τρία χαρακτηριστικά του τρόπου με τον οποίο οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται:

(α) Οι συνεταιρισμοί μπορούν και συνήθως συνεργάζονται «σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο». Εντός της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης, είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι η δυνατότητα συνεργασίας υπάρχει και στα τέσσερα αυτά επίπεδα.

Καθώς η διεθνοποίηση προχωρεί, θα υπάρχουν ευκαιρίες για την κινητοποίηση πόρων σε τοπική και περιφερειακή βάση για την επέκταση της οικονομικής ανάπτυξης της κοινότητας ή την κάλυψη αναγκών στην αγορά. Η διεθνοποίηση θα μπορούσε επίσης να κάνει επιθυμητή και όλο και περισσότερο απαραίτητη για τους συνεταιρισμούς τη συνένωση πόρων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ίσως για μερικούς συνεταιρισμούς, το να δράσουν όπως αναφέρθηκε, είναι η μόνη ελπίδα για να επιβιώσουν σε μια αγορά που γίνεται, όσο ποτέ άλλοτε, διεθνής.

(β) Οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται σε «ομοσπονδίες, ενώσεις και άλλες μορφές συνεργασίας». Ιστορικά, όποτε οι συνεταιρισμοί συνεργάστηκαν, προτίμησαν τη μορφή της ομοσπονδίας κυρίως επειδή οι ομοσπονδίες εύκολα προσαρμόζονται σε συστήματα δημοκρατικού ελέγχου. Έχουν ωστόσο οργανώσεις και διαφορετικά είδη ενώσεων και έχουν αναλάβει προγράμματα και στις σχέσεις τους με τις κυβερνήσεις.

Η ανάγκη για τέτοια συνεργασία θα γίνει πιο έντονη και τα οφέλη μπορεί να είναι πολύ μεγάλα, γι' αυτό είναι σημαντικό οι τρόποι συνεργασίας να διακρίνονται από ευελιξία. Τα παραδοσιακά σύνορα μεταξύ των οικονομικών δραστηριοτήτων καταρρέουν και οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να είναι σε μοναδική θέση, ώστε να εκμεταλλευτούν αυτές τις αλλαγές. Για παράδειγμα, σε μια εποχή όπου η επιχειρηματική μορφή γεωργίας επικρατεί όλο και περισσότερο στην παραγωγή και διανομή των τροφίμων, θα πρέπει να υπάρξουν αυξημένες και αμοιβαίες ωφέλειες ευκαιρίες για τους συνεταιρισμούς παραγωγών να συνεργαστούν με καταναλωτικούς συνεταιρισμούς. Σε μια εποχή όπου οι φορείς χρηματοδότησης διασυνδέονται ανά τον κόσμο, θα υπάρχουν αυξημένες ευκαιρίες για τα διάφορα είδη συνεταιρισμών που δραστηριοποιούνται σε αυτό τον τομέα να συνεργαστούν μεταξύ τους.

Υπάρχει επίσης αυξανόμενη αναγκαιότητα για τις συνεταιριστικές οργανώσεις να επηρεάσουν τις κυβερνήσεις σε όλα τα επίπεδα. Οι πολιτικές δομές μέσα στις οποίες βρίσκονται οι συνεταιρισμοί, αλλάζουν όσο ποτέ άλλοτε. Αυτό που είναι απαραίτητο για τους συνεταιρισμούς είναι να επιστρατεύσουν τις δυνάμεις τους και να γίνουν κατανοητοί από όλα τα επίπεδα των κυβερνήσεων — τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές.

(γ) Οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται έτσι ώστε «να καλύψουν τις ανάγκες των μελών τους πιο αποτελεσματικά». Η φράση αυτή υποδηλώνει ότι είναι οι ανάγκες των μελών και όχι οι ανάγκες της οργάνωσης, του μάντζμεντ ή της εκλεγόμενης διοίκησης, που θα πρέπει να καθορίζουν τη φύση της συνεργασίας μεταξύ συνεταιρισμών. Οι ανάγκες αυτές θα πρέπει επίσης να καλύπτονται «αποτελεσματικά», το οποίο συνεπάγεται αποδοτικότητα και ανταπόδοση.

Ωστόσο, δε σημαίνει ότι αναγκαστικά οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να ενδιαφέρονται μόνο για τις άμεσες χρηματικές επιστροφές στα μέλη. Σε πολλές περιπτώσεις οι ανάγκες των μελών είναι μακροπρόθεσμες — για τρόφιμα, κατοικία, δανειοδότηση, εργασία— έτσι η συνετή διαχείριση των πόρων που λαμβάνει υπόψη της τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα των μελών, είναι βασική σημασίας.

ΑΞΙΕΣ

Η συνεταιριστική κίνηση έχει μια μακρά και διακεκριμένη πνευματική ιστορία. Έχουν γίνει σημαντικές συνεισφορές στη συνεταιριστική σκέψη από καθεμιά από τις τελευταίες δέκα γενιές και πολλή από αυτή τη σκέψη αφορούσε τις συνεταιριστικές αξίες.

Την ίδια εποχή οι συνεταιρισμοί σε όλο τον κόσμο αναπτύχθηκαν μέσα σε μια μεγάλη ποικιλία ιδεολογικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων και των ανά

τον κόσμο μεγάλων θρησκειών και ιδεολογιών. Αναπόφευκτα, οι συνεταιριστικοί ηγέτες και ομάδες επηρεάστηκαν από αυτά τα συστήματα, γεγονός που εκφράζει ένα μακροχρόνιο ενδιαφέρον και μια σειρά συζητήσεων σχετικά με την ηθική συμπεριφορά εντός της κίνησης.

Ωστόσο, η επίτευξη ομοφωνίας για τις βασικές συνεταιριστικές αξίες είναι ένα σύνθετο θέμα. Μεταξύ 1990 και 1992, υπό τη διεύθυνση του κ. Sven Ake Book από τη Σουηδία, μέλη της Δ.Σ.Ε. και ανεξάρτητοι ερευνητές ασχολήθηκαν σε εκτεταμένες συζητήσεις με τη φύση των συνεταιριστικών αξιών. Τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής βρίσκονται στο βιβλίο «Cooperative Values in a Changing World», που γράφτηκε από τον κ. Book και εκδόθηκε από τη Δ.Σ.Ε. Το βιβλίο αυτό, μαζί με το «Cooperative Principles: Today and Tomorrow», που γράφτηκε από τον W. P. Watkins, παρείχαν σε μεγάλο βαθμό το θεωρητικό πλαίσιο από το οποίο προήλθε η Δήλωση για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα. Τα δύο αυτά βιβλία συνιστώνται ιδιαίτερως σε όποιον θέλει να εξαντλήσει το θέμα σε μεγαλύτερο βάθος.

Η Δήλωση του 1995 για τις Αξίες αναφέρει τα παρακάτω:

«Οι συνεταιρισμοί βασίζονται στις Αξίες της αυτοβοήθειας, της αμοιβαίας υπευθυνότητας, της ισότητας και της ισοτιμίας. Εφαρμόζουν στην πράξη την τιμιότητα, τη διαφάνεια και την κοινωνική υπευθυνότητα σε όλες τους τις δραστηριότητες».

Η «αυτοβοήθεια» βασίζεται στην πεποίθηση ότι όλοι οι άνθρωποι μπορούν και πρέπει να αγωνίζονται για τον έλεγχο του πεπρωμένου τους στο μέγιστο βαθμό. Η πιο χαρακτηριστική συνεισφορά που οι συνεταιρισμοί μπορούν να έχουν στη βελτίωση της θέσης του ατόμου, από οικονομική και κοινωνική άποψη, είναι με τη συνεργασία τους με άλλους. Μόνο του ένα άτομο περιορίζεται ως προς το τι μπορεί να κάνει, τι μπορεί να επιτύχει. Μέσω της κοινής δράσης του με άλλους μπορεί να επιτύχει περισσότερα, ιδιαίτερα με την αύξηση της συλλογικής επιρροής της ομάδας τόσο στην αγορά, όσο και στις κυβερνήσεις. Επίσης, τα άτομα αναπτύσσονται και βελτιώνονται ως προσωπικότητες, μέσω των δεξιοτήτων που αποκτούν ενόσω βοηθούν στη μεγέθυνση του συνεταιρισμού τους, μέσω της κατανόησης που αποκτούν για τα άλλα μέλη και μέσω της βαθιάς γνώσης που αποκτούν για την ευρύτερη κοινωνία της οποίας αποτελούν τμήμα. Οι ικανότητες αυτές μπορούν να μεταφερθούν και σε άλλες προσπάθειες και έτσι να αποτελέσουν μια σημαντική μορφή ενδυνάμωσης ανθρώπων που μέχρι πριν από λίγο δεν είχαν παρά περιορισμένη επιρροή.

Η αυτοβοήθεια, ωστόσο, δε θα πρέπει να εννοείται ως απλά μια μεταμφίεση του στενά προσωπικού συμφέροντος. Αυτός είναι ο λόγος που η αμοιβαία υπευθυνότητα είναι σημαντική. Ο συνεταιρισμός δεν είναι μόνο μια ένωση μελών. Είναι επίσης και μια συλλογική οργάνωση. Τα μέλη και οι διοικήσεις του είναι υπεύθυνοι για την εξασφάλιση της δίκαιης αντιμετώπισης όλων των μελών. Ακόμα είναι υπεύθυνοι για την αναγωγή του γενικού συμφέροντος σε έννοια υψίστης σημασίας, για μια αδιάκοπη προσπάθεια για δίκαιη αντιμετώπιση των υπαλλήλων του συνεταιρισμού (είτε είναι μέλη είτε όχι) και των μη μελών που συνεργάζονται με το συνεταιρισμό.

Αμοιβαία υπευθυνότητα σημαίνει επίσης ότι ο συνεταιρισμός είναι αυθύπαρκτος. Έχει ευθύνη για το συλλογικό συμφέρον των μελών, διαχειρίζεται τα

οικονομικά και κοινωνικά κεφάλαια που ανήκουν στην ομάδα και τα οποία είναι αποτέλεσμα κοινών ενεργειών και συμμετοχής.

Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στην ισότητα. Η βασική μονάδα του συνεταιρισμού είναι το μέλος που είτε είναι ένα άτομο είτε μια ομάδα ατόμων. Η στήριξη αυτή στην ανθρώπινη προσωπικότητα είναι ένα από τα κύρια σημεία διαφοροποίησης ενός συνεταιρισμού από μια εταιρεία που διοικείται προς το συμφέρον του κεφαλαίου. Τα μέλη έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν, το δικαίωμα να ενημερώνονται, το δικαίωμα να ακούγεται η γνώμη τους και το δικαίωμα να λαμβάνουν μέρος στη λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων. Τα μέλη πρέπει να συνεργάζονται με βάση την ισότητα, πράγμα που μερικές φορές είναι δύσκολο σε μεγάλους συνεταιρισμούς ή ομοσπονδίες συνεταιρισμών. Στην πραγματικότητα, το ενδιαφέρον για την επίτευξη και διατήρηση της ισότητας μεταξύ των μελών αποτελεί μια συνεχή πρόκληση για όλους τους συνεταιρισμούς. Σε τελική ανάλυση, η εφαρμογή ισότητας αποτελεί, τόσο έναν τρόπο διοίκησης μιας επιχείρησης όσο και μια απλή παράθεση κανόνων.

Κατά τον ίδιο τρόπο, η ισοτιμία μέσα σε ένα συνεταιρισμό είναι μια διαρκής πρόκληση. Η ισοτιμία αναφέρεται, πρώτα απ' όλα, στο πώς τα μέλη αντιμετωπίζονται μέσα στο συνεταιρισμό. Πρέπει να απολαμβάνουν ισοτιμίας ως προς τον τρόπο ανταμοιβής τους για τη συμμετοχή τους στο συνεταιρισμό, συνήθως μέσω επιστροφών, εξατομίκευσης των αποθεματικών ή μειώσεων των επιβαρύνσεων. Από θεωρητική σκοπιά, η ισοτιμία είναι τόσο σημαντική για τους συνεταιρισμούς γιατί αποτελεί τον τρόπο με τον οποίο μοιράζονται οι πρόσοδοι ή ο πλούτος στη βάση της συνεισφοράς και όχι της κερδοσκοπίας.

Η δήλωση για τις αξίες κλείνει με τη διαβεβαίωση ότι οι συνεταιρισμοί «εφαρμόζουν την τιμιότητα, τη διαφάνεια και την κοινωνική υπευθυνότητα σε όλες τους τις δραστηριότητες». Μπορεί δικαίως να υποστηριχθεί ότι και άλλες οργανώσεις διαβεβαιώνουν για την εφαρμογή τέτοιων πρακτικών, ίσως μάλιστα και να τις κάνουν πράξη. Ωστόσο, έχουν συμπεριληφθεί στη δήλωση επειδή έχουν ιδιαίτερη σπουδαιότητα για τους συνεταιρισμούς.

Αρκετοί από τους πρώτους συνεταιρισμούς του 19ου αιώνα, με πιο γνωστή την περίπτωση των Σκαπανέων του Ροτοντέιλ, είχαν δεσμευθεί ιδιαιτέρως για την εφαρμογή τιμιότητας — στις μετρήσεις των ποσοτήτων των εμπορευμάτων και στην ποιότητά τους — γεγονός που τους έκανε να ξεχωρίζουν στην αγορά. Συνεταιρισμοί παροχής οικονομικών υπηρεσιών σε αρκετά μέρη του κόσμου, χαίρουν εξαιρετικής εκτιμήσεως για το δίκαιο τρόπο υπολογισμού των τόκων. Επίσης, αρκετοί συνεταιρισμοί έχουν επιτύχει λόγω της δέσμευσής τους για υψηλή ποιότητα και τίμια ταυτοποίηση των προϊόντων τους.

Πέρα από την ιδιαίτερη παράδοση στην τιμιότητα, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να δεσμεύονται για τίμιες συναλλαγές με τα μέλη οι οποίες με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε τίμιες συναλλαγές και με τα μη μέλη. Για τον ίδιο λόγο οι συνεταιρισμοί εφαρμόζουν τη διαφάνεια. Είναι ανοικτές οργανώσεις που παρέχουν, σε τακτά χρονικά διαστήματα, στα μέλη τους —συνήθως και στις Κυβερνήσεις— σημαντική πληροφόρηση σχετικά με τη λειτουργία τους. Επίσης, θα πρέπει να είναι προετοιμασμένοι για την παροχή στους πελάτες τους, μέλη και μη μέλη, όλων των απαραίτητων πληροφοριών κατά την πώληση ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας.

Τέλος, οι συνεταιρισμοί είναι εν μέρει κοινωνικές οργανώσεις που είναι ανοιχτές στα μέλη της κοινότητάς τους και δεσμεύονται να βοηθούν τα άτομα ώστε τα ίδια να βοηθούν τον εαυτό τους. Επίσης είναι εν μέρει και συλλογικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται μέσα σε μια κοινότητα και σε αρκετές περιπτώσεις σε περισσότερες κοινότητες. Είναι επίσης κληρονόμοι παραδόσεων, από την εποχή του Robert Owen και του Henri Saint Simon, που αφορούν την υγεία των ατόμων της κοινότητάς τους. Πέρα από αυτές τις παραδόσεις, έχουν υποχρέωση να αγωνίζονται να γίνουν κοινωνικά υπεύθυνοι σε «όλες τους τις δραστηριότητες».

Εν ολίγοις, η τιμιότητα, η διαφάνεια και η κοινωνική υπευθυνότητα είναι αξίες οι οποίες ίσως να συναντώνται σε όλα τα είδη οργανώσεων, όμως, είναι ιδιαίτερα πειστικές και αναμφισβήτητες στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις.

ΑΡΧΕΣ – ΕΝΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ

Αρκετοί άνθρωποι αντιλαμβάνονται τις αρχές ως συμπαγείς εντολές που πρέπει να εφαρμοστούν κατά γράμμα. Υπό μία έννοια αυτό ισχύει καθόσον οι αρχές θα πρέπει να αποτελούν μονάδα σύγκρισης: θα πρέπει να αναφέρονται στον τρόπο οργάνωσης των συνεταιρισμών, ενώ θα περιορίζουν, ακόμα και θα απαγορεύουν, ορισμένες ενέργειες και θα ενθαρρύνουν άλλες.

Οι αρχές, ωστόσο, είναι κάτι περισσότερο από εντολές. Αποτελούν και πιξίδα. Δεν αρκεί να ρωτάμε εάν ένας συνεταιρισμός εφαρμόζει το γράμμα μιας δεδομένης αρχής. Το ίδιο σημαντικό είναι να ξέρουμε αν εφαρμόζει το πνεύμα της αρχής, εάν το όραμα που κάθε αρχή προσφέρει, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, είναι βαθιά ριζωμένο στις καθημερινές δραστηριότητες του συνεταιρισμού. Υπό αυτή την έννοια, οι αρχές δεν είναι μια απηρχαιωμένη λίστα που πρέπει να τη θυμόμαστε περιοδικά. Αποτελούν συστήματα ενεργοποίησης καταλύτες μέσω των οποίων το μέλλον μπορεί να κατακτηθεί.

Οι αρχές που διαμορφώνουν την ουσία του συνεταιρισμού δεν είναι ανεξάρτητες η μία από την άλλη. Είναι συνδεδεμένες στενά: όταν μια αγνοείται, όλες χάνουν την αξία τους.

Στη Δήλωση του 1995 καταγράφονται επτά αρχές. Αυτές είναι: Συμμετοχή, Δημοκρατία, Οικονομική Οργάνωση, Εκπαίδευση, Συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών, Αυτονομία και Κοινότητα. Οι τέσσερις πρώτες αναφέρονται στην εσωτερική δυναμική που είναι τυπική για κάθε συνεταιρισμό, ενώ οι τρεις τελευταίες αναφέρονται στο πώς ένας συνεταιρισμός συσχετίζεται με τους άλλους συνεταιρισμούς και τον υπόλοιπο κόσμο.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Η εισαγωγική πρόταση στην αρχή της Συμμετοχής αναφέρει: «Ο πρωταρχικός σκοπός των συνεταιρισμών είναι να εξυπηρετούν τα μέλη τους και, όταν αυτό είναι εφικτό, μη μέλη, με συνετό και αποτελεσματικό τρόπο».

Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να είναι οργανώσεις καθοδηγούμενες από τα

μέλη τους. Θα πρέπει να αναπτύσσονται γύρω από τις ανάγκες των μελών, όπως αυτές ερμηνεύονται τόσο από βραχυπρόθεσμης όσο και από μακροπρόθεσμης απόψεως. Η συνέλευση των μελών είναι η ανώτατη εξουσία στο συνεταιρισμό. Οι εκλεγμένες διοικήσεις, οι μανάτζερς, οι εργαζόμενοι (όπου αυτό ισχύει) και το γενικότερο συμφέρον παίζουν σημαντικούς ρόλους στο συνεταιρισμό. Σε τελική ανάλυση, ωστόσο, είναι τα μέλη που θα πρέπει να εγκρίνουν τη δομή του συνεταιρισμού, τους στόχους και τις βασικές πολιτικές που θα εφαρμόσει.

Αρκετοί συνεταιρισμοί εξυπηρετούν και μη μέλη, με πιο εμφανή την περίπτωση των ασφαλιστικών συνεταιρισμών. Η εξυπηρέτηση μεγάλου αριθμού μη μελών μπορεί να αποδυναμώσει τη συνεταιριστική δέσμευση σε πολλούς συνεταιρισμούς, όμως, το πιο σημαντικό είναι ότι παρέχουν νέους τρόπους με τους οποίους μεγάλος αριθμός ανθρώπων μαθαίνει σχετικά με τα οφέλη από τη συνεταιριστική κίνηση.

Το αν ένας συνεταιρισμός θα εξυπηρετήσει μόνο μέλη ή και μη μέλη είναι μια απόφαση που λαμβάνει ο ίδιος ο συνεταιρισμός και εξαρτάται από το είδος της επιχείρησής του, την επιθυμία των μελών και το νομικό πλαίσιο λειτουργίας του.

Ανεξάρτητα από το αν ο συνεταιρισμός εξυπηρετεί μόνο μέλη ή όχι, θα πρέπει να διεξάγει τις δραστηριότητές του με «συνετό και αποτελεσματικό τρόπο». Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να αγωνίζεται για την εξασφάλιση καλής ανταπόδοσης σε όποια δραστηριότητα αναλαμβάνει. Δεν μπορεί να στηρίζεται συνεχώς στη βοήθεια άλλων συνεταιρισμών ή του κράτους. Δεν πρέπει να εξαρτάται εκτεταμένα στην πίστη των μελών του. Πρέπει να επικεντρώνεται στην κινητοποίηση των δικών του οικονομικών και κοινωνικών πόρων. Πρέπει συστηματικά να δημιουργεί αποθεματικά, ώστε να αναλαμβάνει ο ίδιος την ευθύνη για την ανάπτυξη του.

Η δεύτερη πρόταση της Αρχής της Συμμετοχής αναφέρεται στον τρόπο εισόδου νέων μελών στο συνεταιρισμό και λέει τα εξής: «Εντός των δυνατοτήτων τους να δεχθούν μέλη, οι συνεταιρισμοί είναι ανοικτοί, σε εθελοντική βάση, χωρίς πολιτικές, θρησκευτικές, ή κοινωνικές διακρίσεις, ή διακρίσεις φύλου, σε όλους όσους μπορούν να συμβάλουν στις δραστηριότητές του και να αποκομίσουν οφέλη από αυτές».

Η φράση «εντός των δυνατοτήτων τους να δεχθούν μέλη» υπονοεί ότι οι συνεταιρισμοί δημιουργούνται για συγκεκριμένους σκοπούς και ότι, σε αρκετές περιπτώσεις, μπορούν να εξυπηρετήσουν μόνο μια κατηγορία ανθρώπων ή έναν περιορισμένο αριθμό μελών. Για παράδειγμα, οι αλιευτικοί συνεταιρισμοί κατά βάση εξυπηρετούν αλιείς και ένας οικιστικός συνεταιρισμός μπορεί να προσφέρει στέγη σε περιορισμένο αριθμό ατόμων.

Η δήλωση «Οι συνεταιρισμοί είναι ανοικτοί σε εθελοντική βάση» επαναδιακηρύσσει την ιδέα ότι οι άνθρωποι δε θα πρέπει να πιέζονται για να γίνουν μέλη ενός συνεταιρισμού. Ένα πειθναγκασμένο μέλος δε θα είναι ενθουσιώδες και, πιθανότατα, δεν θα παρέχει την έμπρακτη υποστήριξη του. Η έμφαση στην εθελοντική φύση της συμμετοχής πρέπει να εξεταστεί σε συνδυασμό με τις Αρχές της Δημοκρατίας, της Εκπαίδευσης και της Αυτονομίας.

Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να είναι ανοικτοί «χωρίς πολιτικές, θρησκευτικές

ή κοινωνικές διακρίσεις ή διακρίσεις φύλου». Η φράση αυτή επαναβεβαιώνει μια γενική δέσμευση που υπήρξε αποφασιστικής σημασίας για την εμφάνιση των συνεταιρισμών κατά το 19ο αιώνα. Η συνεταιριστική κίνηση έχει μια προοπτική παγκοσμιότητας. Επί πολλά χρόνια επέτρεψε σε ανθρώπους με διαφορετικά πολιτικά πιστεύω να εργαστούν μαζί αρμονικά για την επίτευξη οικονομικών και κοινωνικών στόχων. Υπό αυτήν την έννοια στάθηκε πέρα από τις παραδοσιακές ιδεολογίες οι οποίες δημιούργησαν τόσες εντάσεις, αναταραχές και πολέμους στα τέλη του 19ου και του 20ού αιώνα.

Σχεδόν όλοι οι συνεταιρισμοί δέχονται για μέλη τους άτομα, ανεξάρτητα από τη θρησκευτική τους πίστη. Υπάρχουν βέβαια μερικοί συνεταιρισμοί, κυρίως χρηματοπιστωτικών εργασιών, που οργανώνονται από εκκλησίες και θρησκευτικές κοινότητες. Τέτοιες οργανώσεις δεν αναιρούν την αρχή αυτή όσο δεν παρεμποδίζουν τη δημιουργία συνεταιρισμών με τον ίδιο σκοπό από άλλες θρησκευτικές ομάδες, όσο δεν εκμεταλλεύονται τα μη μέλη της κοινότητάς τους και ιδιαίτερα, όσο αποδέχονται τις ευθύνες τους για ενθάρρυνση της ανάπτυξης της γενικότερης συνεταιριστικής κίνησης στις περιοχές τους.

Η συνεταιριστική κίνηση πιστεύει στο θεμελιώδη κανόνα της αξιοπρέπειας κάθε ατόμου και κάθε λαού. Επομένως οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να κάνουν ό,τι είναι δυνατό για να εξασφαλίσουν την ανυπαρξία εμποδίων στη συμμετοχή όσον αφορά το φύλο. Στα εκπαιδευτικά και καθοδηγητικά τους αναπτυξιακά προγράμματα οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εγγυώνται ότι οι γυναίκες —και όλες οι ιδιαίτερες ομάδες μελών— είναι ευπρόσδεκτες και ενθαρρύνονται.

Το οικονομικό όφελος από την αναγνώριση της ιδιαίτερης υπευθυνότητας που επιδεικνύουν οι γυναίκες μπορεί να είναι σημαντικό. Σε αρκετούς συνεταιρισμούς οι πιο ενεργοί χρήστες των υπηρεσιών του είναι γυναίκες, είτε ως άμεσα μέλη, είτε ως σύζυγοι μελών, οι οποίες, π.χ., μπορεί να κάνουν τις περισσότερες αγορές από έναν καταναλωτικό συνεταιρισμό. Σε αρκετούς συνεταιρισμούς, επίσης, η πλειοψηφία των μελών είναι γυναίκες. Στα περισσότερα μέρη του κόσμου, οι γυναίκες αυξάνουν, αργά αλλά σίγουρα, την οικονομική, κοινωνική και πολιτική επιρροή τους. Μια συνεταιριστική κίνηση που ξεκάθαρα το αντιλαμβάνεται αυτό θα είναι προετοιμασμένη να καλύψει, τόσο τις ανάγκες των ανδρών όσο και των γυναικών και θα βρίσκεται από την πλευρά της μεγάλης κοινωνικής επανάστασης του 21ου αιώνα.

Η Αρχή της Συμμετοχής αναφέρεται και στις «κοινωνικές διακρίσεις». Κατ' αρχήν, ο όρος «κοινωνικές διακρίσεις» υπονοεί το διαχωρισμό σε κοινωνικές τάξεις. Από τα πρώτα χρόνια ύπαρξής της η συνεταιριστική κίνηση επιχείρησε να φέρει κοντά ανθρώπους από διαφορετικές τάξεις και, αποτελεί γεγονός, πως αυτό είναι που τη διαφοροποίησε από άλλες ιδεολογίες του 19ου αιώνα.

Ο όρος «κοινωνικές» αναφέρεται επίσης στην κουλτούρα, στην οποία μπορεί να συμπεριληφθεί η εθνολογική και, σε μερικές περιπτώσεις, η εθνική ταυτότητα. Η γενική προσέγγιση σε αυτό το θέμα είναι ίδια με αυτή της θρησκείας. Οι περισσότεροι συνεταιρισμοί είναι πραγματικά ανοικτοί σε όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από την κουλτούρα και τη γλώσσα τους. Ωστόσο, κάποιοι συνεταιρισμοί λειτουργούν μέσα σε πολιτισμικές ομάδες, πολύ συχνά μειοψηφικές. Οι συνεταιρισμοί αυτοί έχουν κάθε δικαίωμα ύπαρξης όσο, όπως και στην περίπτωση των συνεταιρισμών που ιδρύονται από θρησκευτικές ομάδες,

δεν παρεμποδίζουν την ίδρυση αντίστοιχων συνεταιρισμών από άλλες πολιτισμικές ομάδες, όσο δεν εκμεταλλεύονται τα μη μέλη της κοινότητάς τους και όσο αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους για ενθάρρυνση της ανάπτυξης της γενικότερης συνεταιριστικής κίνησης στην περιοχή τους.

Η Αρχή δεν αναφέρεται καθόλου στη «φυλή» την οποία εντάσσει στα «κοινωνικά» χαρακτηριστικά και ίσως μερικοί να τη θεωρήσουν «ρατσιστική». Ο όρος αυτός δεν περιέχεται με την πίστη ότι ακόμα και η ιδέα της «φυλής» θα πρέπει να απορρίπτεται ως ακατάλληλη για το διαχωρισμό των ανθρώπινων υπάρξεων. Ο όρος αυτός υπονοεί βιολογικές διαφορές και έχει δημιουργήσει σχίσματα μέσα στην ανθρώπινη οικογένεια, τα τελευταία 150 χρόνια, που είχαν ως αποτέλεσμα φανατισμό, πολέμους και γενοκτονίες πέρα από κάθε λογική. Στα πλαίσια του ευρύτερου κοινωνικού της ρόλου, η συνεταιριστική κίνηση υπάρχει για να ενώνει τους ανθρώπους και δεν μπορεί να αποδεχθεί μια κατηγοριοποίηση των ανθρώπινων υπάρξεων βασισμένη σε μια εσφαλμένη υπόθεση.

Η Αρχή της Συμμετοχής συνδέεται στενά με τις Αρχές της Εκπαίδευσης και της Δημοκρατίας. Το μέλος μπορεί να παίξει το σημαντικό ρόλο του μόνο εάν είναι πληροφορημένο και εάν υπάρχει αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των μελών, αιρετών διοικήσεων, μάνατζερς και (όπου ισχύει) των υπαλλήλων.

Επιπλέον, το μέλος νιώθει να το αφορούν οι υποθέσεις του συνεταιρισμού μόνο αν η γνώμη του ζητείται και αν η εκλεγμένη διοίκηση αντανάκλα την ποιότητα των μελών. Φυσικά, υπάρχει ανάγκη οι εκλεγμένες διοικήσεις, οι μάνατζερς και το προσωπικό να είναι ικανοί και να εκφράζουν τα μέλη που υπηρετούν. Κατά την ψηφοφορία για την εκλογή διοίκησης, τα μέλη θα πρέπει να επιμένουν ώστε αυτή να απαρτίζεται από επαρκή για τις θέσεις αυτές μέλη ή μέλη που σε σύντομο χρονικό διάστημα θα έχουν την ικανότητα να ανταποκριθούν στα καθήκοντά τους. Θα πρέπει επίσης να αναγνωρίζουν ότι ένα μέτρο της επάρκειας αυτής είναι και η ικανότητά τους να αντιπροσωπεύουν τα μέλη, ανεξαρτήτως των θρησκευτικών και πολιτικών πεποιθήσεών τους, των φύλων ή των σεξουαλικών προτιμήσεών τους, της κουλτούρας τους και της ηλικίας τους.

Η «Συμμετοχή» είναι αναμφισβήτητη η πιο ισχυρή —αλλά συχνά και η περισσότερο υποτιμημένη— Αρχή. Κατ' ουσία, εννοεί ότι θα πρέπει να υπάρχει μια ιδιαίτερη σχέση μεταξύ του συνεταιρισμού και των ανθρώπων που κυρίως εξυπηρετεί. Η σχέση αυτή θα πρέπει να καθορίζει τον τρόπο που οι συνεταιρισμοί ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες και να διαμορφώνει τα μελλοντικά σχέδιά τους. Μια περαιτέρω αναγνώριση της σημασίας της «Συμμετοχής» πρέπει να σημαίνει ότι οι συνεταιρισμοί θα δεσμεύονται για ένα ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο παροχής υπηρεσιών προς τα μέλη, που αποτελεί και τον κύριο λόγο ύπαρξής τους.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η «Δημοκρατία» είναι ένας σύνθετος όρος. Μπορεί, πρακτικά, να νοηθεί ως ένας κατάλογος δικαιωμάτων και η πάλη για αυτά τα δικαιώματα σε πολιτικό επίπεδο αποτελεί συνηθισμένο θέμα της ιστορίας των δυο τελευταίων αιώνων. Μέσα στους συνεταιρισμούς η «Δημοκρατία» περιλαμβάνει εμβάθυνση των

δικαιωμάτων — στην πραγματικότητα, των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων. Όμως σημαίνει και ακόμα περισσότερα: την ενθάρρυνση του πνεύματος της δημοκρατίας μέσα στους συνεταιρισμούς, που αποτελεί μια ατέρμονα, δύσκολη, πολύτιμη και ουσιαστική προσπάθεια.

Η πρώτη πρόταση της Αρχής, στη Δήλωση του 1995, αναφέρει ότι: «Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές και συμμετοχικές οργανώσεις που ελέγχονται ενεργά από τα μέλη τους». Η πρόταση αυτή υποδηλώνει τον ατέρμονα χαρακτήρα της δημοκρατικής διαδικασίας. Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις, ένας όρος που περιγράφεται με δομική έννοια στις προτάσεις που έπονται. Είναι επίσης «συμμετοχικές οργανώσεις» που «ελέγχονται ενεργά από τα μέλη τους». Η έκταση της συμμετοχής και ο ενεργός έλεγχος δεν καθορίζονται. Στην πράξη θα υπάρξουν διαφοροποιήσεις: τα μέλη ενός συνεταιρισμού εργατών, για παράδειγμα, αναμένεται ότι θα έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την καθημερινή λειτουργία του συνεταιρισμού τους από ό,τι τα μέλη ενός ασφαλιστικού συνεταιρισμού.

Όστόσο, αυτό που ασφαλώς απαιτεί η Αρχή είναι ότι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να αποτιμούν το επίπεδο συμμετοχής των μελών τους και να τους απασχολεί η ποιότητα της δημοκρατίας που εφαρμόζουν.

Η δεύτερη και τρίτη πρόταση αναφέρουν ότι: «Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου, στη βάση του «ένα μέλος μία ψήφος». Στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού η διοίκηση και ο έλεγχος εξασκούνται με πρόσφορο δημοκρατικό τρόπο».

Οι προτάσεις αυτές περιγράφουν τους συνήθεις τρόπους διεξαγωγής της ψηφοφορίας στους συνεταιρισμούς. Ο κανόνας στην περίπτωση των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών είναι αυταπόδεικτος. Στις μη πρωτοβάθμιες οργανώσεις ο κανόνας στηρίζεται στην πεποίθηση ότι οι ίδιες οι συνεταιριστικές κινήσεις είναι οι πιο κατάλληλες να ορίσουν τι είναι δημοκρατικό σε μια δεδομένη περίπτωση. Σε αρκετούς δευτεροβάθμιους και τριτοβάθμιους συνεταιρισμούς έχουν εφαρμοστεί συστήματα αναλογικής ψηφοφορίας που να αντανακλούν την ποικιλία των συμφερόντων, τον αριθμό των μελών των οργανώσεων— μελών και τη δέσμευση μεταξύ των συνεργαζομένων συνεταιρισμών. Τέτοια συστήματα θα πρέπει να επανεξετάζονται κατά διαστήματα και συνήθως είναι αναποτελεσματικά εάν οι μικρότεροι συνεταιρισμοί έχουν τόσο μικρή επιρροή ώστε να αισθάνονται ότι ουσιαστικά περιθωριοποιούνται.

Η τελευταία πρόταση αναφέρει ότι: «Άντρες και γυναίκες είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση του συνεταιρισμού και σε αυτούς περιλαμβάνονται τα μέλη, οι μάντζερς και οι άλλοι εργαζόμενοι ανάλογα με το ρόλο τους στη λήψη των αποφάσεων και στη διαμόρφωση πολιτικής».

Η πρόταση αυτή δεν αρνείται την πρωτοκαθεδρία των μελών στο να παίρνουν την τελική απόφαση μέσα στους συνεταιρισμούς. Τα μέλη, είτε στις συνελεύσεις τους, είτε μέσω των κατάλληλα εκλεγμένων αντιπροσώπων τους, αποτελούν την ανώτατη αρχή. Στο συνεταιρισμό κάθε ομάδα —μέλη, εκλεγμένη διοίκηση, μάντζερς και οι υπόλοιποι (αν υπάρχουν) εργαζόμενοι— έχει συγκεκριμένους ρόλους και ευθύνες. Η πρόταση απλώς υπενθυμίζει σε αυτούς που διοικούν ένα συνεταιρισμό για λογαριασμό των μελών, ότι θα πρέπει επιζητούν τη γνώμη και συμμετοχή από όλες τις ομάδες που συνδέονται στενά με

το συνεταιρισμό. Ο τρόπος που θα γίνει αυτό δεν μπορεί να πάρει τη μορφή κανόνα, αφού θα ποικίλει σε σημαντικό βαθμό ανάλογα με το είδος του συνεταιρισμού και τα δεδομένα του χώρου στον οποίο αυτός βρίσκεται.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΟΜΗ

Η Αρχή για την Οικονομική Δομή αναφέρει τα ακόλουθα: «Τα μέλη συνεισφέρουν ισότιμα στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους και μετέχουν στα αποτελέσματα της λειτουργίας του. Συνήθως, τουλάχιστον ένα μέρος του συνεταιριστικού κεφαλαίου είναι συνιδιόκτητο, με σκοπό την πραγματοποίηση των μακροπρόθεσμων στόχων για τους οποίους ο συνεταιρισμός υπάρχει. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να πληρώνουν τόκο στο κεφάλαιο των μεριδίων τους. Ανταμείβουν το προσωπικό τους με δίκαιο τρόπο, σύμφωνα με τα ισχύοντα στην κοινωνία στην οποία λειτουργούν. Τα μέλη κατανέμουν τα πλεονάσματα για έναν ή και όλους τους ακόλουθους σκοπούς: (α) προς ανάπτυξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού, (β) προς διανομή στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό, (γ) προς ενθάρρυνση της περαιτέρω ανάπτυξης της συνεταιριστικής κίνησης».

Η διαχείριση και ο σκοπός των συνεταιρισμών βασίζονται στις ανάγκες των μελών. Για τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων τους όλοι χρειάζονται κεφάλαιο και απασχολούν ανθρώπους. Μια από τις συνεχείς προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, ωστόσο, είναι το πώς τα μέλη θα πρέπει να οργανώσουν το κοινό συμφέρον τους, έτσι ώστε να αποκτήσουν και να χρησιμοποιήσουν κεφάλαιο σε επαρκείς ποσότητες για να καλύψουν τις σημερινές και τις μελλοντικές τους ανάγκες. Στους συνεταιρισμούς που απασχολούν υπαλλήλους, μια ακόμα αδιάκοπη πρόκληση αποτελεί το να είναι δίκαιοι εργοδότες. Τα τρία αυτά στοιχεία των συνεταιριστικών επιχειρήσεων (δηλ. η διαχείριση εκ μέρους των μελών, ο σχηματισμός κεφαλαίου και η απασχόληση προσωπικού) δε γίνεται να διαχωριστούν εντελώς, αφού το καθένα έχει απαίτηση από τους συνεταιριστικούς πόρους. Η αρχή αυτή αναφέρεται στην οικονομική δομή στην οποία οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να στηρίζουν τις δραστηριότητές τους.

Η πρώτη πρόταση της αρχής αυτής αναφέρει: «Τα μέλη συνεισφέρουν ισότιμα στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους και στα αποτελέσματα λειτουργίας του».

Η πρόταση αυτή δείχνει ένα πρόβλημα που έχει ανακύψει στους συνεταιρισμούς τις τελευταίες δεκαετίες: πώς να αντλήσουν επαρκή κεφάλαια, ώστε να καλύψουν τις αυξανόμενες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Η πρόταση αυτή σημειώνει ότι τα μέλη έχουν υποχρεώσεις, εντός των δυνατοτήτων τους, να επενδύουν στους συνεταιρισμούς, όπως ακριβώς έχουν το δικαίωμα να αποκομίζουν οφέλη από τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού τους. Πάρα πολλοί συνεταιρισμοί ζητούν από τα μέλη τους μόνο μια μικρή αρχική επένδυση, για τη δημιουργία του συνεταιριστικού κεφαλαίου. Ακόμα περισσότεροι συνεταιρισμοί όμως θα πρέπει να μελετήσουν με ποιούς τρόπους θα μπορούσε να ζητηθεί ή να απαιτηθεί από τα μέλη να συνεισφέρουν στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού, καθ' όλη τη διάρκεια της συμμετοχής τους στο συνεταιρισμό.

«Συνήθως τουλάχιστον ένα τμήμα του κεφαλαίου ενός συνεταιρισμού είναι

συνιδιόκτητο με προορισμό την πραγματοποίηση των μακροπρόθεσμων στόχων για τους οποίους ο συνεταιρισμός υπάρχει». Οι συνεταιρισμοί κατά ένα μέρος είναι συλλογικές οργανώσεις, δεν είναι απλώς ενώσεις ατόμων. Για το λόγο αυτό κάποιο τμήμα του ενεργητικού ενός συνεταιρισμού θα πρέπει να είναι αδιαίρετο, ως αναγνώριση της ανάγκης για αμοιβαία βοήθεια, μια Αξία πάνω στην οποία στηρίζεται κατά ένα μέρος η επιχείρηση.

«Οι συνεταιρισμοί μπορεί να πληρώνουν ένα ανταγωνιστικό επιτόκιο στο κεφάλαιο». Αυτό σημαίνει ότι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να αποφασίσουν για το εάν θα αποδεχθούν το κεφάλαιο ως μια μορφή συμμετοχής που θα πρέπει να αμείβεται. Κανονικά, όταν η επένδυση του μέλους στο συνεταιρισμό είναι ελάχιστη, όπως συνήθως συμβαίνει κατά την εγγραφή ενός νέου μέλους, κανένας τόκος δε θα πρέπει να αποδίδεται. Αρκετοί συνεταιρισμοί προσδοκούν από τα μέλη τους να συνεισφέρουν συστηματικά ένα μέρος των επιστροφόμενων σε περιοδική βάση ή συνεχώς μέχρι την αποχώρησή τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι πιο πολλοί συνεταιρισμοί δεν πληρώνουν τόκο και τα μέλη αποκομίζουν οφέλη από τη συνέχιση της συμμετοχής τους και από μελλοντικές επιστροφές. Ωστόσο, οι συνεταιρισμοί μπορούν να προβούν σε ειδικές ενέργειες για την προσέλκυση κεφαλαίων και σε αυτές τις περιπτώσεις μπορούν να επιλέξουν να καταβάλλουν τόκους.

Αρκετοί συνεταιρισμοί ωστόσο, θα πρέπει να ενδιαφερθούν ακόμη περισσότερο για την αύξηση των κεφαλαίων τους και γι' αυτό να γίνουν πιο επινοητικοί. Παράλληλα όμως θα πρέπει να προνοήσουν στα προγράμματά τους ώστε οι όποιες νέες πρωτοβουλίες να μην περιορίζουν την κυριαρχία των μελών με το να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην ανάγκη για κεφάλαια. Στα χρόνια που έρχονται εύκολα μπορούμε να προβλέψουμε πως η άντληση κεφαλαίων θα αποτελέσει μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τους συνεταιρισμούς.

Οι συνεταιρισμοί «ανταμείβουν το προσωπικό τους με δίκαιο τρόπο σύμφωνα με τα ισχύοντα στην κοινωνία στην οποία λειτουργούν». Οι συνεταιρισμοί από πάντα υπήρξαν καλοί εργοδότες. Ως οργανώσεις που στηρίζονται «σε ένα βαθύ σεβασμό για όλους τους ανθρώπους», έχουν την υποχρέωση να ανταμείβουν τους υπαλλήλους τους δίκαια. Όμως, δεν είναι δυνατόν οι συνεταιρισμοί να δέχονται το κόστος του προσωπικού τους να είναι σημαντικά ανώτερο από αυτό των ανταγωνιστών τους και γι' αυτό το λόγο προστίθεται η φράση «σύμφωνα με τα ισχύοντα στην κοινωνία στην οποία λειτουργούν».

«Τα μέλη κατανέμουν τα πλεονάσματα για έναν ή και όλους τους ακόλουθους σκοπούς: (α) προς ανάπτυξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού, (β) προς διανομή στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό και (γ) προς ενθάρρυνση της περαιτέρω ανάπτυξης της συνεταιριστικής κίνησης».

Όταν οι συνεταιρισμοί παρουσιάζουν πλεονάσματα, τα μέλη καθώς και η αιρετή διοίκηση, οι μανάτζερς και οι υπόλοιποι υπάλληλοι έχουν την ευθύνη να εξασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνεταιρισμού. Έτσι, θα πρέπει πάντα να εξετάζουν πρώτον πώς η συνεταιριστική επιχείρηση πρέπει και μπορεί να αναπτυχθεί. Δεύτερον πρέπει να μοιράζουν τα πλεονάσματα στα μέλη βάσει της συμμετοχής τους. Τέλος, μπορούν να αποφασίσουν να χρησιμοποιήσουν μέρος των πλεονασμάτων για τη γενικότερη ανάπτυξη της συνε-

ταιριστικής κίνησης. Αυτό θα πρέπει να ενθαρρυνθεί, διότι σε πολλές χώρες η γενικότερη πρόωθηση της κίνησης δεν ενισχύεται επαρκώς.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η συνεταιριστική κίνηση έχει μια μακρόχρονη δέσμευση για εκπαίδευση. Η αρχή για την εκπαίδευση (1995) αναφέρει ότι: «Οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνουν αμοιβαία, συνεχή εκπαιδευτικά προγράμματα για τα μέλη, τις αιρετές διοικήσεις και τους υπαλλήλους τους, έτσι ώστε να μπορούν να διδάσκουν και να μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο ό,τι αφορά την κατανόηση και τον τρόπο διεκπεραίωσης του ρόλου που αντιστοιχεί στον καθένα. Οι συνεταιρισμοί έχουν την ευθύνη να ενημερώνουν το κοινό, ιδιαίτερα τους νέους και όσους διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, σχετικά με τη φύση της συνεταιριστικής κίνησης».

Αυτή η αναδιτύπωση της Αρχής στοχεύει να δείξει πως υπάρχει μια ιδιαίτερη αμφίδρομη ποιότητα εκπαίδευσης στους συνεταιρισμούς. Η ιδιαίτερη αυτή ποιότητα έχει μεγάλα πλεονεκτήματα για τις διοικήσεις των συνεταιρισμών που προσπαθούν να κατανοήσουν τις ανάγκες των μελών και να διακρίνουν νέες ευκαιρίες. Επίσης, είναι πολύτιμη για την περαιτέρω ανάπτυξη όλων όσοι εμπλέκονται στενά με οποιονδήποτε συνεταιρισμό.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Η Αρχή για τη συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών αναφέρει: «Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μελών τους και των κοινοτήτων τους, οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται ενεργά, με κάθε πρακτικό τρόπο, με άλλους συνεταιρισμούς σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο».

Η Αρχή αυτή αποκτά όλο και περισσότερη σημασία. Όπως και οι άλλες Αρχές, δίνει έμφαση στην πρωταρχικότητα των συμφερόντων των μελών κατά την ανάπτυξη κοινών επιχειρήσεων. Τονίζει, επίσης, πόσο σημαντική μπορεί να είναι μια τέτοια ενέργεια για τις κοινότητες και ότι είναι αποφασιστικής σημασίας η εξέταση των κοινών δραστηριοτήτων σε όλα τα επίπεδα της οργάνωσης.

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Οι συνεταιρισμοί σε όλα τα μέρη του κόσμου επηρεάζονται πάρα πολύ από τη σχέση τους με το κράτος. Οι Κυβερνήσεις καθορίζουν το νομοθετικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν οι συνεταιρισμοί. Με τη φορολογική, οικονομική και κοινωνική τους πολιτική οι κυβερνήσεις μπορούν να προσφέρουν βοήθεια ή να είναι επιζήμιες, ανάλογα με το πώς αντιμετωπίζουν τους συνεταιρισμούς. Γι' αυτό το λόγο, όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να είναι προσεκτικοί στο να αναπτύσσουν ανοικτές και ξεκάθαρες σχέσεις με τις κυβερνήσεις.

Η Αρχή της Αυτονομίας αφορά τη βασική ανάγκη των συνεταιρισμών να είναι αυτόνομοι κατά τον ίδιο τρόπο που οι κεφαλαιοκρατικές επιχειρήσεις είναι αυτόνομες στις σχέσεις τους με τις Κυβερνήσεις.

Η Αρχή αναφέρει ότι: «Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αλληλοβοηθείας που ελέγχονται από τα μέλη τους. Εάν έλθουν σε συμφωνίες με Κυβερνήσεις ή άλλες οργανώσεις, αυτό γίνεται αυτοβούλως βάσει αμοιβαία αποδεκτών όρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία τους».

Η Αρχή αναφέρεται και στις «συμφωνίες με άλλες οργανώσεις». Είναι σύνηθες σήμερα όσο ποτέ πριν, οι συνεταιρισμοί να συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες από κοινού με εταιρείες του ιδιωτικού τομέα και δεν υπάρχει κανένας λόγος για να πιστέψουμε ότι αυτή η τάση θα αντιστραφεί. Η Αρχή τονίζει τη σημασία της εξασφάλισης μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συνεταιρισμού ως συνεταιρισμού κατά τη διαπραγμάτευση τέτοιων συμφωνιών.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Η τελευταία Αρχή αναφέρεται στο πόσο σημαντικό είναι, οι συνεταιρισμοί να ενδιαφέρονται για τις ανάγκες των κοινοτήτων στις οποίες διαβιούν τα μέλη τους ή αυτών που επηρεάζουν οι συνεταιρισμοί. Η Αρχή αναφέρει ότι: «Οι συνεταιρισμοί ενδιαφέρονται για τις κοινότητες μέσα στις οποίες βρίσκονται. Ενδύω επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στις ανάγκες των μελών, αγωνίζονται για μια αυτοσυντηρούμενη ανάπτυξη αυτών των κοινοτήτων μέσω πολιτικών που σέβονται το περιβάλλον και είναι αποδεκτές από τα μέλη».

Η Αρχή αυτή επαναβεβαιώνει την πρωταρχικότητα του συμφέροντος των μελών, αλλά επίσης ξαναθυμίζει τη μακροπρόθεσμη δέσμευση των συνεταιρισμών να δημιουργούν υγιές περιβάλλον και να στηρίζουν την οικονομική ζωή.

Απόδοση στην ελληνική:

Κ. Ηλιόπουλος, Γεωπόνος Γεωργικής Οικονομίας

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ - Κέκροπος 102 Καλλιθέα

T.T. 17674 - Τηλ. 9427.762 - 9426.425

FAX: 9426426

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ είναι το κεντρικό όργανο των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών με την επωνυμία ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ - KONSUM και τους οποίους εκπροσωπεί τόσο στη χώρα μας όσο και στο εξωτερικό.

Στη δύναμη της ΕΝΩΣΗΣ ανήκουν 13 πρωτοβάθμιοι Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί, που λειτουργούν στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας μας, όπως Αθήνα, Κομοτηνή, Κατερίνη, Δράμα, Πάτρα, Λαύριο, Λάρισα, Χαλκίδα, Σέρρες, κλπ. και διαθέτουν 41 σύγχρονα καταστήματα SUPER MARKET, από τα οποία εξυπηρετούνται όχι μόνο τα 40.000 μέλη των Συνεταιρισμών, αλλά και το καταναλωτικό κοινό των περιοχών δραστηριότητας των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών.

Οι παραπάνω Συνεταιρισμοί, με την πετυχημένη δράση τους, παρεμβαίνουν ανταγωνιστικά στην ελεύθερη αγορά της δικαιοδοσίας τους και συμβάλλουν αποτελεσματικά στην εξυγίανσή της προς όφελος των καταναλωτών. Στην προσπάθειά τους έχουν αμέριστη τη συμπαράσταση και βοήθεια της Ένωσης.

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ συμμετέχει στην EURO-COOP, που είναι Οργάνωση των Καταναλωτικών Συνεταιρισμών των χωρών - μελών της ΕΟΚ και τώρα προωθούνται οι σχετικές διαδικασίες, ώστε σύντομα να καταστεί μέλος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (.C.A.) και της INTERCOOP.

Η συνεργασία με τις παραπάνω Διεθνείς Οργανώσεις θα συμβάλει σημαντικά στην παραπέρα ανάπτυξη και πρόοδο του ανοικτού καταναλωτικού συνεταιριστικού κινήματος της χώρας μας.

Πρόεδρος Δ.Σ.: ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΪΠΟΥΤΛΙΔΗΣ

Γενικός Διευθυντής: ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΛΙΑΠΗΣ

Πρόεδρος Συμβουλίου Διευθυντών: ΙΩΣΗΦ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ - Ακαδημίας & Γ. Γενναδίου 8

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Τιμισκή 17 Τηλ. 268503

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ & ΓΡΑΦΕΙΑ σ' όλη την Ελλάδα

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ είναι η πρώτη και η μόνη αμιγής Συνεταιριστική Ασφαλιστική Εταιρεία στην Ελλάδα, με αποκλειστικούς μετόχους 60 Συνεταιριστικές Οργανώσεις, με κεφάλαια και αποθεματικά πάνω από 500 εκατομμύρια δραχμές.

Προσφέρει τη σιγουριά της ολοκληρωμένης κάλυψης σε όλους τους ζωτικούς κλάδους και εξασφαλίζει:

- α) Τη γρήγορη και πρόθυμη εξυπηρέτηση
- β) Την αντικειμενική και δίκαιη αποζημίωση και
- γ) Το σεβασμό και την πλήρη κατανόηση προς τους ασφαλισμένους

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ:

Πάγιο ενεργητικό

Διαθέσιμα

Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

Σύνολο

Δρχ.

84.032.624

13.677.522

1.796.821.863

1.894.532.009

ΠΑΘΗΤΙΚΟ:

Μετοχικό κεφάλαιο

Ελεύθερα αποθεματικά

Τεχνικά στοιχεία παθητικού

Λοιπά στοιχεία παθητικού

Σύνολο

172.500.000

501.242.428

691.880.031

528.909.550

1.894.532.009

Καθαρά κέρδη χρήσεως

85.168.832

Κ . Σ . Ο . Σ .

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ
ΕΝΩΣΗ ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑΣ**

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1940

*ΜΕΛΗ: είναι 59 Ενώσεις Συνεταιρισμών Σουλτανοπαραγωγών
περιοχών που περιλαμβάνουν το σύνολο σχεδόν
των σουλτανοπαραγωγών της χώρας*

ΕΔΡΑ: ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ : ΑΘΗΝΑ - Κανάρη 24

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - Δ/ση Εργοστασίου : Ηράκλειο Κρήτης

Η ΚΣΟΣ διαθέτει ένα καινούργιο εργοστάσιο εφοδιασμένο με τα πιο σύγχρονα αυτόματα μηχανήματα επεξεργασίας, διαλογής και συσκευασίας σταφίδας, δυναμικότητας 80 τόννων το 7ωρο.

Επίσης διαθέτει άρτια εκπαιδευμένο και πεπειραμένο προσωπικό, εξειδικευμένο στα θέματα σουλτανίνας. Με τα εφόδια αυτά και τη μόνιμη και δημιουργική δραστηριότητα που αναπτύσσει σαν κορυφαία Συνεταιριστική Οργάνωση των σουλτανοπαραγωγών, η ΚΣΟΣ κατατάσσεται μεταξύ των κυριότερων φορέων αξιοποίησεως της σουλτανίνας και αποτελεί εγγύηση για την άριστη ποιότητά της.

*Πρόεδρος του Δ.Σ.: ΠΑΝ. ΤΣΑΚΙΡΗΣ
Διευθυντής: ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΙΤΩΣ*

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΗ (*)

**Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, καθηγήτη
Γεωργικού Πανεπιστημίου Αθηνών**

Μια αναφορά στο ρόλο των συνεταιρισμών και των Ομάδων Παραγωγών στην καπνοπαραγωγή, απαιτεί αρχικά μια διευκρίνιση του εννοιολογικού περιεχομένου των συνεταιρισμών και των Ομάδων Παραγωγών. Ο θεσμός των συνεταιρισμών στο γεωργικό τομέα έχει στην Ελλάδα μια ιστορία περίπου ενός αιώνα. Οι συνεταιρισμοί που είχαν ιδρυθεί μέχρι το 1914 προσαρμόστηκαν στο νόμο 602/1915 και απέκτησαν τα χαρακτηριστικά και τους λειτουργικούς κανόνες των σύγχρονων συνεταιρισμών, που είναι κοινοί σε όλο τον κόσμο.

Ενώ οι συνεταιρισμοί αποτελούν μια συγκεκριμένη νομική μορφή οικονομικής οργάνωσης, με συγκεκριμένους κανόνες και ποικιλία εκδηλώσεων, οι Ομάδες Παραγωγών αποτελούν έναν τεχνητό όρο, που καθιερώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση για να περιλαμβάνει κάθε νομική μορφή οικονομικής δράσης που εκδηλώνεται σε συγκεκριμένους κλάδους παραγωγής. Κάθε νομική μορφή οικονομικής οργάνωσης μπορεί να αναγνωριστεί ως Ομάδα Παραγωγών, με την προϋπόθεση ότι διαθέτει τα χαρακτηριστικά που προβλέπουν οι σχετικοί κανονισμοί. Ως Ομάδα Παραγωγών μπορεί να αναγνωριστεί ένας συνεταιρισμός αλλά και μια εταιρεία οποιασδήποτε μορφής.

Ξεκινώντας από το 1970 με τον κανονισμό για τα αλιεύματα (καν. 2141/1970), ο θεσμός των Ομάδων Παραγωγών επεκτάθηκε στο λυκίσκο (Καν. 1996/71), στα οπωροκηπευτικά (Καν. 1035/72), και στους μεταξοσκώληκες (Καν. 707/76) για να επεκταθεί στη συνέχεια (Καν. 1360/78) σε πλήθος γεωργικών προϊόντων, με κύρια κατεύθυνση την από κοινού διάθεση των προϊόντων και την προσφορά συναφών υπηρεσιών.

Στην Ελλάδα, ως Ομάδες Παραγωγών αναγνωρίστηκαν κυρίως οι συνεταιρισμοί και ελάχιστες εταιρείες. Στην περίπτωση του καπνού, στις 86 αναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών το 1993, οι 84 ήταν συνεταιριστικές οργανώσεις

(*) Εισήγηση στο Συνέδριο του ΓΕΩΤ.Ε.Ε. για τον καπνό, στο Λαγόνιο, 4-6 Νοεμβρίου 1994.

και οι υπόλοιπες 2 ήταν εταιρείες (μια αστική και μια ομόρρυθμη) (Πιν. 1). Οι εταιρείες στην περίπτωση του καπνού, τόσο από απόψεως αριθμού συμμετεχόντων παραγωγών όσο και από απόψεως ποσοστώσεων συνιστούν αμελητέα ποσότητα σε σύγκριση με τους συνεταιρισμούς.

Ιστορική αναδρομή

Η σχέση των συνεταιρισμών με την καπνοπαραγωγή είναι πολύ παλαιά. Και επειδή η άντληση διδαγμάτων από το παρελθόν είναι χρήσιμη για το παρόν και για το μέλλον, μια σύντομη ιστορική αναδρομή στο ρόλο των συνεταιρισμών στον καπνό έχει τη δική της σημασία.

Πριν από 76 χρόνια, ο δάσκαλος Νικόλαος Μιχόπουλος, ο συνιδρυτής μαζί με τον Γεωπόνο Δημ. Γρηγοριάδη του πρώτου ελληνικού γεωπονικού συνεταιρισμού στον Αλμυρό, περιόδευσε την Ελλάδα, με τα μέσα της εποχής εκείνης, ως ιεραπόστολος, για να διαδώσει τις συνεταιριστικές ιδέες. Για μια από τις περιοδείες του αυτές αφηγείται τα ακόλουθα:

«Πέρασα κάποτε από ένα δυο κι' απ' αυτά τα καπνοχώργια (της Λαμίας) και είδα την προκοπή τους. Τους το είπα αυτά τα πράγματα (να συνεταιριστούν). Αλλά δε βαργιέσαι; Καλόν πράμμα, έλεγαν, είνε και σύλοι ξερόστριβαν. Μέσα τους σίγουρα θα έλεγαν για μένα "τι παλαβός άνθρωπος είναι αυτός!" ίσως μερικοί απ' αυτουνούς και θα με λυπούνταν για την αγιάτρευτη αυτή αρρώστεια μου, για την παλαβομάρα που μ' είχε πλακώσει!

Τέλος πάντων. Αυτοί οι χωργιάτες απεφάσισαν τώρα να κάνουν σ' όλα τα χωργιά τους συνεταιρισμούς και ύστερα αμέσως ένωσι όλων των συνεταιρισμών.

...Χρειάζεται υπομονή και δουλειά παστρική.

...Αυτοί που κάνουν και θα κάνουν τέτοιους συνεταιρισμούς πρέπει να σταθούν στο λόγο τους σαν άντρες με μουστάκια. Πρέπει ν' αφήσουν στην μπάντα της κουτοπονηριές και να φανούν τίμιοι παλληκαράδες (όχι να ενδίδουν σε προκλήσεις εμπόρων).

...Αν δεν το κάνουν, αμαρτία στο λαιμό τους. Τότε θα δώσουν και το δικαίωμα σε κάθε έναν, να λέη "οι παραγωγοί το κάνουν", με συμπάθχειο, σαν το σκυλί. Κάθε καλοκαίρι όταν σφίξη το κάμα και λυσσάξη απ' τη ζέστη, τότε θημάται το τσαρδάκι». (Κλήμης, 1985, σελ. 368).

Όπως είναι φανερό, το μήνυμα που πάσχιζε να φέρει ο Μιχόπουλος στους παραγωγούς ήταν η ανάγκη συνεργασίας τους στην από κοινού διαπραγματεύση και πώληση των καπνών. Με τον τρόπο αυτό θα πετύχαιναν αυτό που ονομάζουμε σήμερα αυξημένη διαπραγματευτική δύναμη με την οποία θα εξασφάλιζαν καλύτερες τιμές για τα καπνά τους.

Πόσο δύσκολος ήταν αυτός ο στόχος μπορεί να φανεί από ένα γεγονός της ίδιας χρονικής περιόδου, που ιστορεί ο Π. Βασιλακόπουλος:

«Ιδρύθηκε ο Συνεταιρισμός των καπνοπαραγωγών Ιωαννίνων, που είχε σκοπό να συγκεντρώνει και να πουλά από κοινού τα καπνά των μελών του. Η ενέργεια αυτή συνάντησε από τον πρώτο χρόνο την αντίδραση των καπνομεσιτών σε σημείο να αποκλείσουν από κάθε αγορά καπνών το Συνεταιρισμό. Έτσι ολόκληρη η παραγωγή καπνών των συνεταιριών το 1917 και το 1918 έμεινε απούλητη στις αποθήκες

του συνεταιρισμού και πλησίαζε και η εσοδεία του 1919. Αλλά στην αντίδραση των αγοραστών των καπνών αντιτάχθηκε η αποφασιστικότητα των συνεταιρισμένων παραγωγών, που χωρίς να χάσουν καιρό αποφάσισαν να εκμεταλλευτεί ο ίδιος ο Συνεταιρισμός τους τα συγκεντρωμένα καπνά, κατασκευάζοντας σιγαρέτα για την εσωτερική κατανάλωση», (Κλήμης, 1985, σελ. 369).

Ο συνεταιρισμός Ιωαννίνων εγκατέστησε καπνοκοπήτριο, κατασκεύασε τσιγάρα και τα πουλούσε μέσω των ενώσεων συνεταιρισμών. Όταν αντιμετώπισε οικονομικές δυσκολίες, ο Συνεταιρισμός Σταυρακίου (Ηπείρου) του δάνεισε όλο σχεδόν το χρηματικό του απόθεμα.

Ηρωική μεν η προσπάθεια των καπνοπαραγωγών Ιωαννίνων, αλλά μεμονωμένη και γι' αυτό αναποτελεσματική. Άλλωστε, δεν είχαν ακολουθήσει το σχέδιο του Μιχόπουλου, που πρόβλεπε την ίδρυση Ένωσης όλων των συνεταιρισμών για να υπάρξει αντίβαρο στη δύναμη των μεσιτών και των εμπόρων. Ένας συνεταιρισμός, μόνος του, εύκολα εξουδετερώνεται.

Εκτός όμως από τη συσπείρωση των παραγωγών, υπάρχει και άλλη προϋπόθεση για την επιτυχία τους. Είναι η ανάγκη συνειδητής συνεργασίας και εμμονής στην κοινή πρωτοβουλία χωρίς παλινδρομήσεις, και όχι αναζήτηση ευκαιριακού καταφυγίου για την περίοδο των «ισχνών αγελάδων». Την προϋπόθεση αυτή έφερε στο προσκήνιο η αλλαγή των οικονομικών συνθηκών κατά το επόμενο έτος. Όταν κατά το 1919 η ζήτηση των καπνών ήταν μεγάλη και οι τιμές υψηλές, ξεχάστηκαν πολλά από τα δεινά των περασμένων ετών, ξεχάστηκε το «κάμα» του καλοκαιριού, που περιέγραφε τόσο παραστατικά ο Μιχόπουλος και μαζί η ανάγκη σταθερής κοινής δράσης μέσω των συνεταιρισμών.

Τα τρία χρόνια 1917 - 1919 μοιάζουν πολύ μακρινά. Όμως για την καπνοπαραγωγή και για τους συνεταιρισμούς τα χρόνια αυτά συμπυκνώνουν μια διαρκώς επαναλαμβανόμενη ιστορία από την οποία πολλά μπορούμε να διδαχθούμε.

Πολλές δεκατίες πέρασαν από τότε που ο Μιχόπουλος έσπερνε το σπόρο του συνεργατισμού. Στο διάστημα αυτό υπήρξε και σπόρος που ριζωσε και βλάστησε και έδωσε καρπούς. Οι συνεταιρισμοί αποτέλεσαν τους φορείς άσκησης πίεσης για τη διαμόρφωση και εφαρμογή μιας εθνικής καπνικής πολιτικής.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξέλιξη των αντιλήψεων σχετικά με τον τρόπο προστασίας της καπνοπαραγωγής. Στα συνέδρια που έγιναν μεταξύ 1925 και 1934 απεικονίζεται η εξέλιξη αυτή. (Κλήμης, 1988, σελ. 653 και 1991, σελ. 1394).

Από το πρώτο συνέδριο των καπνοπαραγωγών που πραγματοποιήθηκε στη Δράμα το 1925, με συμμετοχή σημαντικών προσωπικοτήτων, όπως του Χρυσού Ευελπίδη, που τότε ήταν Γενικός Γραμματέας του υπουργείου Γεωργίας, του Β. Σιμωνίδη και του Σωκράτη Ιασεμίδη, που ήταν όλοι τους πρωτεργάτες των συνεταιρισμών, οι σκέψεις και οι προτάσεις που επικράτησαν αφορούσαν την από κοινού επεξεργασία και πώληση των καπνών μέσω των συνεταιρισμών.

Στο τρίτο συνέδριο του 1927 στην Ξάνθη, υιοθετήθηκε πρόταση ίδρυσης Ανώτερου Συνεταιριστικού Καπνικού Οργανισμού, που θα συνένωνε τις ατελέσφορες χωριστές προσπάθειες των συνεταιρισμών. Μεταξύ των προτάσεων

διακρίνει κανείς και την επιδίωξη διατήρησης της ποιότητας, προσαρμογής της παραγωγής προς τη ζήτηση και ανάληψης πρωτοβουλιών για συνεταιριστικές εξαγωγές.

Τα έτη 1927 και 1928 οι συνεταιρισμοί έκαναν σημαντικά βήματα και οι ελπίδες αναπτέρωθηκαν λόγω της αυξημένης ζήτησης που οδήγησε σε ύψωση των τιμών. Τα έτη όμως που ακολούθησαν, δηλ. το 1929 και το 1930, οι τιμές ήταν εξευτελιστικές λόγω της ασήμαντης ζήτησης. Ενόψει αυτής της κατάστασης, οι ενώσεις συνεταιρισμών κατά το 1930 έκανα προσπάθειες ανάληψης της εμπορίας με ενίσχυση του Κράτους και της ΑΤΕ. Αλλά οι προσπάθειες είχαν πάλι συγκυριακό χαρακτήρα. Επειδή η κατάσταση αυτή συνεχίστηκε μέχρι και το 1932, η απόγνωση των παραγωγών οδήγησε το έκτο καπνοπαραγωγικό συνέδριο του 1931 να κηρύξει την καπνοπαραγωγική τάξη εν διωγμώ και να ζητήσει την άμεση ίδρυση όχι πλέον ενός συνεταιριστικού καπνικού οργανισμού, αλλά ενός Αυτόνομου Καπνικού Οργανισμού, ο οποίος, όπως διευκρινίστηκε αργότερα, θα ήταν οργανισμός Δημοσίου Δικαίου με αρμοδιότητες μονοπωλίου στην εσωτερική αγορά και διαχειριστή καπνών για λογαριασμό των παραγωγών στο εξωτερικό.

Το 1934, στο 7ο καπνοπαραγωγικό συνέδριο της Θεσσαλονίκης, η Κυβέρνηση υποσχέθηκε να ιδρύσει έναν τέτοιο Οργανισμό, αλλά υποχώρησε σύντομα λόγω αντιδράσεως των καπνοβιομηχάνων. Το νομοσχέδιο που κατετέθη στη Βουλή δεν πρόβλεπε παρέμβαση του Οργανισμού στις αγορές αλλά μόνο επίβλεψη των αγοραπωλησιών. Οι αντιδράσεις κορυφώθηκαν και έφτασαν στη διοργάνωση συλλαλητηρίων με σύνθημα «Ζωή ή θάνατος», χωρίς όμως πρακτικό αποτέλεσμα.

Οι πρωτοβουλίες των συνεταιρισμών, αφενός για ανάληψη δραστηριότητας διάθεσης του καπνού και αφετέρου για την κρατική παρέμβαση στήριξης της αγοράς, συνεχίστηκαν. Περιπτωσιακά έγινε κρατική παρέμβαση και τέθηκαν περιορισμοί στην καλλιεργούμενη με καπνά έκταση. Όμως, ούτε ο ένας στόχος τους, δηλ. η εκ μέρους των συνεταιρισμών οργανωμένη διάθεση της παραγωγής, επιτεύχθηκε, ούτε ο άλλος, της συστηματικής στήριξης της αγοράς εκ μέρους του Κράτους.

Ο πόλεμος που μεσολάβησε χειροτέρεψε την κατάσταση. Οι ζημιές των συνεταιρισμών υπήρξαν τεράστιες. Οι αμερικανικές καπνοβιομηχανίες που αγόραζαν ελληνικά καπνά, κατά τη διάρκεια του πολέμου στράφηκαν στην Τουρκία και μετέβαλαν τη σύνθεση των χαρμανιών τους. Οι εξαγωγές της Τουρκίας, που υπολείπονταν των ελληνικών κατά 20% προπολεμικά, έγιναν τριπλάσιες των ελληνικών μεταπολεμικά. (Γλαντζής, 1973, σελ. 23, 25, 36).

Οι απογοητεύσεις του παρελθόντος και τα διδάγματα των συνεταιρισμών από την αναποτελεσματικότητα όλων των ενεργειών τους οδήγησαν το 1947 να πάρουν τη μεγάλη απόφαση να μην αποθέσουν τις ελπίδες τους σε κανέναν άλλο παρά στους εαυτούς τους και στις οργανώσεις τους (ΣΕΚΕ, 1989, σελ. 27). Το έτος εκείνο ίδρυσαν τη ΣΕΚΕ, την πρώτη συνεταιριστική οργάνωση με τη νομική μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας.

Η επιτυχία της ΣΕΚΕ

Η ΣΕΚΕ δεν έχει ανάγκη από συστάσεις. Κατάφερε να καθιερωθεί και να σταθεροποιήσει τη θέση της σε ένα δύσκολο επιχειρηματικό χώρο. Και όχι

μόνο αυτό.

- Με την παρουσία της στην αγορά, επηρέασε και επηρεάζει τη διαμόρφωση των τιμών.

- Δημιούργησε σοβαρές εγκαταστάσεις επεξεργασίας του καπνού, αξίας πολλών δισεκατομμυρίων.

- Άνοιξε πρώτη τις αγορές καπνού των χωρών της ανατολικής Ευρώπης σε καιρούς πολύ δύσκολους, που το εμπόριο με τις χώρες αυτές στηριζόταν σε ανταλλαγές.

- Σπούδασε με δαπάνες της περίπου 400 παιδιά καπνοπαραγωγών, πολλά από τα οποία κατέχουν εξέχουσες θέσεις στην κοινωνία.

- Προχώρησε στη βιομηχανική επεξεργασία του καπνού, μισθώνοντας παλαιότερα (1960 - 63) τη Βιομηχανία Ματσάγγου, με σκοπό την εξαγορά, που δεν ευοδώθηκε, και ιδρύοντας πιο πρόσφατα τη ΣΕΚΑΠ, η οποία κατέχει αξιόλογο μερίδιο στην ελληνική αγορά.

- Αποτέλεσε έναν αξιόπιστο συνομιλητή για τα θέματα του καπνού στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.

Ιδιαίτερα πρέπει να αναφερθεί το έμπρακτο ενδιαφέρον που επέδειξε η ΣΕΚΕ για την υποβοήθηση της δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης των παλιννοστούντων στην ευαίσθητη περιοχή της Θράκης. Με νέες επενδύσεις ύψους περίπου 1,5 δισ. δραχμών κατασκευάζει εγκαταστάσεις επεξεργασίας καπνού Βιρτζίνια, όπου κατά την περίοδο επεξεργασίας θα απασχολούνται 300 - 400 άτομα.

Τα παραδείγματα της ΣΕΚΕ και της ΣΕΚΑΠ δε σημαίνουν ότι όλες οι προσπάθειες των συνεταιρισμών στα καπνά υπήρξαν επιτυχείς. Υπάρχουν και τα αντίθετα παραδείγματα, όπως των συνεταιρισμών που διαχειρίστηκαν τα καπνά Μπέρλεϋ, των οποίων οι πρωτοβουλίες ναυάγησαν.

Τα περιθώρια της διαπραγματευτικής δύναμης

Το ερώτημα που τίθεται είναι: Μέχρι που μπορεί να φθάσει ο ρόλος των συνεταιρισμών στην από κοινού διαχείριση του καπνού;

Συμβατικά, η άσκηση διαπραγματευτικής δύναμης από τους συνεταιρισμούς μπορεί να είναι δυο ειδών: Συνυπαρξιακή ή επιθετική. Όταν οι συνεταιρισμοί προωθούν την κοινή δράση μέχρι τη συγκέντρωση και την από κοινού διαπραγμάτευση των προϊόντων των μελών, τότε στόχος τους είναι να επιτύχουν καλύτερες τιμές για τα μέλη τους, αναλαμβάνοντας οι ίδιοι ένα ρόλο που σε διαφορετική περίπτωση θα ανήκε στους μεσίτες ή στους αντιπροσώπους των εμπόρων, δηλ. των επιχειρήσεων πρώτης μεταποίησης για ν' ακολουθήσουμε την ορολογία των Κοινοτικών κανονισμών. Στην περίπτωση αυτή συνυπάρχουν και ωφελούνται αμοιβαίως, τόσο οι παραγωγοί, όσο και οι επιχειρήσεις πρώτης μεταποίησης. Οι παραγωγοί ωφελούνται διότι μεταφέρουν προς το μέρος τους ένα μέρος της προστιθέμενης αξίας, αποσπώντας μια υπηρεσία από τους μεσίτες ή τις επιχειρήσεις πρώτης μεταποίησης. Αυτό το επιτυγχάνουν εφόσον μπορούν να εκτελέσουν το ίδιο έργο με χαμηλότερο κόστος και εφόσον η συλλογική διαπραγμάτευση μπορεί να οδηγήσει σε βελτιωμένες τιμές έναντι

της μεμονωμένης διαπραγμάτευσης. Αυτό κατά κανόνα μπορεί να συμβεί όταν οι πωλητές είναι λίγοι και οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές πολλοί, δηλ. κατάσταση ολιγοπωλίου. Στο σχήμα αυτό ωφελούνται επίσης οι επιχειρήσεις πρώτης μεταποίησης, διότι απλοποιείται η διαδικασία εφοδιασμού τους και απαλλάσσονται από τη δαπάνη διατήρησης δικτύου μεσιτών και αντιπροσώπων.

Πιο προωθημένη είναι η περίπτωση της άσκησης επιθετικής διαπραγματευτικής δύναμης. Στην περίπτωση αυτή οι συνεταιρισμοί επιχειρούν να πάρουν στα χέρια τους ολόκληρο το ρόλο και τα οφέλη των επιχειρήσεων πρώτης μεταποίησης. Στην επιδίωξη τους αυτή, όπως είναι αναμενόμενο, θα συγκρουστούν με τις επιχειρήσεις αυτές. Το αποτέλεσμα της σύγκρουσης θα εξαρτηθεί από πολλούς παράγοντες, όπως η οικονομική επιφάνεια κάθε πλευράς, ο βαθμός συσπείρωσης των μερών που την αποτελούν, η αντοχή των μελών των συνεταιρισμών σε πιέσεις και προκλητικές προσφορές για εγκατάλειψη των συνεταιρισμών, η ύπαρξη ή όχι εναλλακτικών διεξόδων για τη διασφάλιση της παραγωγής εκ μέρους των συνεταιρισμών μ ή η ύπαρξη άλλων πηγών εφοδιασμού για τους ανταγωνιστές τους κ.λπ.

Υπό το πρίσμα αυτό, ποιά είναι τα περιθώρια των ελληνικών συνεταιρισμών στην περίπτωση του καπνού;

Ο Κανονισμός 84/93 παρέχει ένα ισχυρό κίνητρο για τη συσπείρωση των παραγωγών με σκοπό την από κοινού διάθεση της παραγωγής τους στις επιχειρήσεις πρώτης μεταποίησης. Η χορήγηση ειδικής ενίσχυσης ίσης προς 10% της πρωτοδότωσης, όταν οι συμβάσεις καλλιέργειας συνάπτονται μεταξύ επιχειρήσεως πρώτης μεταποίησης και αναγνωρισμένης Ομάδας Παραγωγών, αποτελεί σοβαρό λόγο για συλλογική εμφάνιση των παραγωγών. Το κίνητρο στην πράξη λειτούργησε ως συγκολλητική ουσία και όλοι οι παραγωγοί εμφανίστηκαν ομαδοποιημένοι (Πιν. 1 και 2).

Αλλά όσοι ασχολούνται με τους συνεταιρισμούς γνωρίζουν ότι όσες φορές χρησιμοποιήθηκαν τεχνητοί τρόποι ομαδοποίησης των ατόμων, π.χ. με παροχές που τις απολαμβάνουν μόνο όταν δεχθούν την ομαδοποίηση, η ομαδοποίηση διαρκεί όσο διαρκούν οι παροχές. Αυτός ο έμμεσος τρόπος άσκησης πίεσης για συνεργασία δεν προάγει την ουσιαστική συνεργασία, η οποία, όπως υποστήριζε ο Ουίλιαμ Κινγκ πριν από 160 χρόνια, είναι «πράξη εκούσια και καμιά δύναμη στον κόσμο δεν μπορεί να την κάνει υποχρεωτική». Τρανή απόδειξη οι Συνεταιρισμοί Αποκαταστάσεως Ακτημόνων Καλλιεργητών κατά την Αγροτική Μεταρρύθμιση της δεκαετίας του '20. Όλοι οι ακτήμονες έγιναν μέλη των συνεταιρισμών για να πάρουν γη και τους ξέχασαν αμέσως μετά.

Έτσι και στην περίπτωση του καπνού δε συμφέρει να μείνει κάποιος έξω από τις Ομάδες Παραγωγών. Είτε συμφωνεί είτε όχι με τη συλλογική δράση, το συμφέρον επιβάλλει την εγγραφή στην Ομάδα. Αναφορικά με τους συνεταιρισμούς, όμως, η συρροή μεγάλου αριθμού ατόμων δε συνιστά και δραστήριους και επιτυχημένους συνεταιρισμούς. Οι μεγάλοι αριθμοί αποτελούν αναγκαία αλλά όχι και επαρκή συνθήκη για την επιτυχία.

Για να κάνουμε ένα βήμα πιο πέρα στον προβληματισμό, ας δεχθούμε ότι τα μέλη των συνεταιρισμών που έχουν αναγνωριστεί ως Ομάδες Παραγωγών δραστηριοποιούνται προς τις κατευθύνσεις που υποδεικνύει ο Κανονισμός που προβλέπει την ειδική ενίσχυση, δηλ. εφαρμόζουν μέτρα βελτίωσης της ποιότη-

τας και αποκτούν υποδομή για την καλύτερη αξιοποίηση του προϊόντος τους, καθώς και ότι επιδιώκουν να ασκήσουν τη διαπραγματευτική δύναμη που τους προσδίδει η ευρεία συσπείρωσή τους. Ποιές είναι στην περίπτωση αυτή οι δυνατότητές τους να επιτύχουν π.χ. καλύτερες τιμές κατά τη σύναψη των συμβάσεων καλλιέργειας;

Ακόμη και αν υποθεθεί ότι οι συνεταιρισμοί θα επιδιώξουν να δημιουργήσουν συνθήκες ολιγοπωλίου, η διαπραγματευτική τους δύναμη μπορεί να είναι μόνο συνυπαρξιακής μορφής. Μπορούν δηλαδή να αναλάβουν δραστηριότητες για λογαριασμό των μελών τους μέχρι του ορίου που αυτό συμφέρει και την άλλη συμβαλλόμενη πλευρά, δηλαδή τους αγοραστές. Μπορούν συνεπώς να διαμορφωθούν συνθήκες ολιγοπωλίου και ολιγοψωνίου, αφού και οι αγοραστές είναι ολίγοι σε αριθμό. Σε μια τέτοια σχέση βελτιώνεται οπωσδήποτε η θέση των παραγωγών. Ο βαθμός όμως επηρεασμού των τιμών θα εξαρτηθεί από την ύπαρξη ή όχι εναλλακτικών διεξόδων για κάθε μια από τις συμβαλλόμενες πλευρές. Για ποικιλίες που έχουν ζήτηση στην αγορά και η υποκατάστασή τους δεν είναι εύκολη, η πλευρά των συνεταιρισμών μπορεί να βελτιώσει τη θέση της με τη διαπραγμάτευση. Αντίθετα, για ποικιλίες με εύκολη υποκατάσταση, η πλευρά των αγοραστών διαθέτει εναλλακτικές διεξόδους και δε θα υποκύψει εύκολα σε πιέσεις. Σε κάθε περίπτωση, η εκ μέρους των συνεταιρισμών γνώση των συνθηκών της αγοράς μπορεί ν' αποτελέσει τον οδηγό ως προς τα περιθώρια πίεσης κατά τη διαπραγμάτευση.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Για ένα προϊόν όπως ο καπνός, του οποίου η αγορά είναι κυριολεκτικά διεθνής και όπου η αγορά κυριαρχείται από μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις και κρατικά μονοπώλια των τελικών προϊόντων, η συσπείρωση των παραγωγών σε αναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών με τη μορφή συνεταιρισμών, αποτελεί το ελάχιστο μέτρο αυτοπροστασίας τους. Η παρουσία τους μεταξύ των εξαγωγικών φορέων, με τη μορφή που έχει αποκτήσει η ΣΕΚΕ, αποτελεί σημαντική κατάκτηση, διότι με τον τρόπο αυτό συντελούν στην εκλογίκευση των τιμών, αναλόγως πάντοτε με τις συνθήκες της αγοράς. Όμως και αυτός ο ρόλος, που με συνεχή προσπάθεια διατηρείται, υπόκειται σε περιορισμούς λόγω της μεγάλης οικονομικής ισχύος των ανταγωνιστών, οι οποίοι διαθέτουν δικά τους δίκτυα αγορών και μπορούν για αρκετές ποικιλίες καπνών να εκδηλώνουν τη ζήτηση σε διαφορετικές χώρες και να επηρεάζουν αυξητικά ή μειωτικά τις τιμές.

Οι περιορισμένες δυνατότητες αυτοάμυνας των παραγωγών, έστω και αν οργανώσουν την προσφορά και αν περιορίσουν την ποσότητα και αν βελτιώσουν την ποιότητα, καθιστούν αναγκαία την εφαρμογή μιας εκ των άνω πολιτικής στήριξης των τιμών και των εισοδημάτων των παραγωγών. Στο παρελθόν αυτή η πολιτική ήταν εθνική. Σήμερα έχει καταστεί ευρωπαϊκή και συνίσταται στην πριμοδότηση και στον ποσοτικό περιορισμό της παραγωγής.

Αλλά η πολιτική αυτή δεν είναι επαρκής για την ισορροπία της αγοράς. Με την υφιστάμενη δομή της διεθνούς αγοράς στον καπνό, οι ποσοτικοί περιορι-

σμοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση χωρίς αντίστοιχους περιορισμούς στο διεθνή χώρο δεν εξυπηρετεί παρά βραχυχρόνιους δημοσιονομικούς σκοπούς. Οι μονομερείς ευρωπαϊκοί περιορισμοί στην ποσότητα δεν αυξάνουν τη διαπραγματευτική δύναμη των παραγωγών, όπως θα συνέβαινε αν η ευρωπαϊκή αγορά δεν ήταν ανοικτή στη διεθνή αγορά. Δεν είναι τυχαία η απόφαση των ΗΠΑ να θέσουν κανόνες υποχρεωτικής συμμετοχής των παραγομένων στις ΗΠΑ καπνών στα τσιγάρα που καταναλώνονται στην αγορά τους (Ελεγκτικό Συνέδριο, 1994, σελ. 69). Ίσως ένας ανάλογος ευρωπαϊκός περιορισμός θα έφερνε ισορροπία στις σχέσεις παραγωγών και αγοραστών, θα συντελούσε στη διαμόρφωση των τιμών με διαπραγμάτευση, ενώ ταυτόχρονα θα περιόριζε το κοινοτικό δημοσιονομικό κόστος.

Είναι δε γνωστό ότι το δημοσιονομικό κόστος της Ε.Ε. χρησιμοποιείται ως εύκολο επιχείρημα για τον περιορισμό της παραγωγής, επειδή αδόκιμα συνδέεται με τις επιπτώσεις του καπνίσματος στην υγεία. Ενώ, όπως αναφέρει η ίδια η Επιτροπή στην απάντησή της προς το Ελεγκτικό Συνέδριο «η κατανάλωση καπνού θα συνεχιζόταν ακόμη και αν η Κοινότητα καταργούσε τη στήριξη που παρέχει στους καπνοκαλλιεργητές. Αυτό όμως θα σηματοδοτούσε την εξάλειψη της καλλιέργειας καπνού στην Ευρώπη, ενώ η επίπτωση στη δημόσια υγεία θα ήταν μηδενική» (Ελεγκτικό Συνέδριο, σελ. 57).

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Κλήμης, Α.Ν. (1985), "Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα", τόμος Α', Πιτσιλός, Αθήνα.
- Κλήμης, Α.Ν. (1988), "Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα", τόμος Β', ΠΑΣΕΓΕΣ, Αθήνα.
- Κλήμης, Α.Ν. (1991), "Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα", τόμος Γ', Α.Ν. Κλήμης, Αθήνα.
- Ιλαντζής, Β.Ι. (1973), "ΣΕΚΕ και Καπνός", Αθήνα.
- ΣΕΚΕ (1989), "40 χρόνια ΣΕΚΕ και Αλέξανδρος Μπαλτατζής", ΣΕΚΕ, Αθήνα.
- Ελεγκτικό Συνέδριο, (1994), "Ειδική Έκθεση αριθ. 8/93, "Κοινή οργάνωση αγοράς του ακατέργαστου καπνού συνοδευόμενη από απαντήσεις της Επιτροπής (94/C65/01)", Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, C65/2.3.94.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
Αριθμός παραγωγών και αντίστοιχη ποσόστωση κατά κατηγορία ομάδων παραγωγών καπνού (1993)

<i>Κατηγορία Ομάδων Παραγωγών</i>	<i>Αριθμός</i>	<i>Αριθμός παραγωγών</i>	<i>Ποσόστωση (τον.)</i>
Ενώσεις Αγροτ. Συνετ.	37	60,849	108,428,1
Αγροτικοί Συνεταιρισμοί	47	6,845	17.331,0
Αστικές Εταιρείες	1	53	253,5
Ομόρρυθμες Εταιρείες	1	4	22,5
ΣΥΝΟΛΟ	86	67,751	126,035,1

Πηγή: Επεξεργασία πινάκων Εθνικού Οργανισμού Καπνού

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
Αριθμός παραγωγών καπνού σε Ομάδες Παραγωγών και αντίστοιχη ποσόστωση ανά ομάδα ποικιλιών (1993)

<i>Ομάδα ποικιλιών</i>	<i>Αριθμός παραγωγών</i>	<i>Ποσόστωση (τον.)</i>
FLUE CURED (1)	6.266	29.538,0
LIGHT AIR CURED (2)	2.446	11.684,1
SUN CURED (3)	9.114	17.829,1
Μπασμός	27.026	25.661,8
Κατερίνη	11.026	22.434,6
Καμπά - Κουηάκ Κησ. (4)	11.873	18.887,5

Πηγή: Επεξεργασία πινάκων Εθνικού Οργανισμού Καπνού

ΣΕΒΑ Θ ΑΒΕ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ξάνθη: Καραολή 79 — Αθήνα Λ. Ριανκούρ 64)

- ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ το εισόδημα των αγροτών.
- ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ποιότητα στον καταναλωτή.
- ΔΙΝΕΙ εργασία στους ανθρώπους της ακριτικής περιοχής.
- ΒΟΗΘΑ την εθνική οικονομία.
- ΣΤΗΡΙΖΕΙ τη συνεταιριστική ανάπτυξη.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (Δ.Σ.Ε.)

Απόδοση στην Ελληνική: Κ. Παπαγεωργίου

(Συνέχεια από το τ. 34/1994 και τέλος)

4. Διάθεση πλεονασμάτων (αποταμιεύσεων)

Η ομάδα προβλημάτων που θα εξετασθεί στο τμήμα αυτό είναι συμπληρωματική εκείνης που εξετάσθηκε στο προηγούμενο τμήμα. Αφού εξηγήθηκε το θέμα της δίκαιης αμοιβής του κεφαλαίου σε σχέση με τους άλλους συντελεστές παραγωγής, απομένουν τα προβλήματα που σχετίζονται με τον ισότιμο επιμερισμό μεταξύ των μελών ενός συνεταιρισμού των πλεονασμάτων ή αποταμιεύσεων που προκύπτουν από τις δραστηριότητές του. Δύο ερωτήματα πρέπει ν' απαντηθούν: Πρώτον, να βρεθεί η σωστή ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων αφενός των επιμέρους μελών και αφετέρου του συνεταιρισμού ως συνόλου. Δεύτερον, να επικρατήσει δικαιοσύνη μεταξύ κάθε μέλους και των άλλων. Πολλή σύγχυση είχε επικρατήσει στο παρελθόν κατά την εξέταση αυτών των θεμάτων εξαιτίας παρανοήσεων προερχομένων από λαθεμένους παραλληλισμούς, μεταξύ των οικονομικών ωφελειών που απολαμβάνουν τα μέλη από τη συνεταιριστική τους οργάνωση και των κερδών που διανέμουν οι ανώνυμες εταιρείες στους κατόχους των απλών (ισότιμων) μετοχών τους και συνακόλουθα, από τη χρησιμοποίηση διφορούμενων όρων. Γι' αυτό η Επιτροπή, με κίνδυνο ν' ασχοληθεί με κάτι που για πολλούς είναι κοινοτοπία, αισθάνεται υποχρεωμένη να ξεκαθαρίσει το θέμα, αναψηλαφώντας ορισμένα θεμελιώδη σημεία.

Τα οικονομικά οφέλη που παρέχονται από τις συνεταιριστικές οργανώσεις στα μέλη τους είναι ποικιλόμορφα και ανάλογα με τις περιστάσεις προσφέρονται με διάφορους τρόπους. Μπορεί να έχουν τη μορφή χρημάτων, αγαθών ή υπηρεσιών. Μπορεί να είναι άμεσα, βραχυχρόνια ή μακροχρόνια. Μερικά μπορεί να τα απολαμβάνουν συλλογικά ενώ μπορεί να τα απολαμβάνουν ατομικά. Ο καθορισμός της μορφής και της αναλογίας ή του πλεονάσματος ή των απο-

ταμιεύσεων που παρέχεται ή διανέμεται ανήκει και πρέπει να ανήκει, κατ' αποκλειστικότητα στα μέλη ως ενιαίο σώμα.

Όταν όμως παίρνουν τις αποφάσεις τους, δεν πρέπει να παραβλέπουν δύο κατηγορίες θεμάτων αν ευελπιστούν να ευημερήσουν. Από τη μια πλευρά υπάρχουν θέματα επιχειρηματικής σύνεσης. Από την άλλη θέματα ισοτιμίας. Αν παραβλέψουν τα πρώτα, θα εμπλακούν σε οικονομικές και χρηματοδοτικές δυσκολίες. Αν παραβλέψουν τα τελευταία, θα προκαλέσουν δυσaráεσκεια και χαλάρωση της ενότητας στο συνεταιρισμό τους. Σε μερικές χώρες, το προφανές οικονομικό όφελος ενός συνεταιρισμού που ευημερεί, είναι καταβολή χρηματικών ποσών ή επιστροφή πλεονασμάτων στα μέλη, περιοδικά, αφού κλείσουν, ελεγχθούν και εγκριθούν οι ισολογισμοί καθώς και η προτεινόμενη χρησιμοποίηση και διανομή από τη γενική συνέλευση. Τα ποσά αυτά συχνά ονομάζονται «μερίσματα» και αυτό αποτελεί το πρώτο σημείο σύγχυσης, γιατί ο ίδιος όρος χρησιμοποιείται στην πρακτική των εταιρειών όπου σημαίνει πληρωμές προς τους μετόχους από τα κέρδη. Από τη σύγχυση αυτή προκύπτει η επόμενη, ότι δηλαδή η πληρωμή χρηματικών μερισμάτων αποτελεί στοιχείο, ακόμη και πρωταρχικό στοιχείο, μιάς συνεταιριστικής οργάνωσης, όπως ακριβώς συμβαίνει με μια εταιρεία. Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει στο παρελθόν, για την ενημέρωση του κοινού και του πλήθους των μελών των συνεταιρισμών και ιδιαίτερα των πολιτικών και των αρμοδίων για τη φορολογία, για ν' αντιληφθούν ότι τα ποσά που διανέμονται στους συνεταιριστές προκύπτουν από ένα διαφορετικό τύπο οικονομικής οργάνωσης και είναι αποτέλεσμα μιάς διαφορετικής σειράς συναλλαγών από ό,τι είναι τα κέρδη των εταιρειών, τα λάθη παραμένουν. Τα λάθη αυτά είναι ότι: πρώτον η αρχή «μέρισμα επί των συναλλαγών» συνεπάγεται υποχρέωση του συνεταιρισμού να πραγματοποιεί περιοδική διανομή των πλεονασμάτων και δεύτερον ότι το ύψος του μερίσματος αποτελεί τον πιο αξιόπιστο δείκτη αποτελεσματικότητας.

Το λάθος αποδεικνύεται από τρία πολύ γνωστά γεγονότα. Το πρώτο είναι ότι οι συνεταιριστικές οργανώσεις μπορούν — και πολλές γεωργικές προμηθευτικές οργανώσεις, ως παράδειγμα, το κάνουν — να εφαρμόζουν τέτοια πολιτική, ώστε τα μέλη τους να αγοράζουν σε τιμές τόσο κοντά στο κόστος που να μην απομένει πλεόνασμα ν' αξίζει να διανεμηθεί, ειδικότερα αν το δεύτερο και τρίτο γεγονός, που αναφέρονται στη συνέχεια παίζουν κάποιο ρόλο. Το δεύτερο γεγονός είναι ότι η επιχειρηματική σύνεση καθοδηγεί συχνά μιά οργάνωση στην τοποθέτηση σε αποθεματικό ή σε κεφαλαιοποίηση ολόκληρου ή του μεγαλύτερου μέρους του πλεονάσματος, ιδίως όταν η θέση της είναι κάπως δύσκολη ή όταν υπάρχει αβεβαιότητα στη γενική οικονομική προοπτική ή όταν σχεδιάζει ένα νέο ξεκίνημα που απαιτεί όλους τους οικονομικούς πόρους της. Η μετατροπή των πλεονασμάτων σε κεφάλαιο ιδιαίτερα από τις ενώσεις και τις ομοσπονδίες, πάντοτε υπήρξε ένας ισχυρός παράγων στην εμπορική και βιομηχανική ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Το τρίτο γεγονός είναι ότι οι συνεταιρισμοί συχνά διαθέτουν ένα μέρος του πλεονάσματος τους ή των αποταμιεύσεων για την παροχή υπηρεσιών που εξυπηρετούν από κοινού τα μέλη τους, καθόσον αυτές οι υπηρεσίες είναι πιο χρήσιμες σ' αυτά από το ισοδύναμο σε χρήμα, διότι τα μέλη δε θα ήταν σε θέση να τις εξασφαλίσουν οικονομικά σε ατομική βάση. Η επικρατούσα πάντοτε άποψη είναι ότι οποιαδήποτε χρησιμοποίηση του πλεονάσματος ή των αποταμιεύσεων αποφασίζεται

με δημοκρατική διαδικασία από τα μέλη σύμφωνα με την κρίση τους για το τι είναι δίκαιο και συμφέρον. Πρόσθετα το ποσό που υπόκειται στην απόφασή τους δεν είναι κέρδος με τη συνηθισμένη εμπορική έννοια.

Στο σημείο αυτό η Επιτροπή επιθυμεί να υπενθυμίσει ότι θέματα όπως αν πρέπει να γίνεται διανομή ή όχι και στην περίπτωση που γίνεται διανομή ποιά μέθοδος πρέπει να ακολουθείται ήταν πάντα στο νου των Συνεταιριστών καθόλη την ιστορία της Κίνησης. Θεωρητικά, στην πρό του Ροτσντέιλ Συνεταιριστική Κίνηση της Μεγάλης Βρετανίας, οι αποταμιεύσεις ή το πλεόνασμα των συνεταιριστικών οργανώσεων, προοριζόταν να παραμένει αδιανέμητο και να προστίθεται στο κεφάλαιο των συνεταιρισμών, με σκοπό να ενισχύει την ανάπτυξή τους προς την κατεύθυνση αυτοσυντηρούμενων κοινοτήτων. Στην πράξη, διανομή του πλεονάσματος μεταξύ των μελών είχε αρκετά διαδοθεί αλλά χωρίς ομοιομορφία ως προς τη μέθοδο. Η Διανομή σε ίσα μέρη, η διανομή ανάλογα με τη συμμετοχή στο κεφάλαιο και η διανομή ανάλογα με τις συναλλαγές είχαν εφαρμοσθεί. Οι Σκαπανείς του Ροτσντέιλ όταν αντιμετώπισαν το θέμα, αποφάσισαν, με βάση την εμπειρία τους και ύστερα από πολλή σκέψη και συζήτηση, ότι θα έπρεπε να εφαρμόσουν τη διανομή με το πειστικό επιχειρηματικό ότι για να έχουν την υποστήριξη σημαντικού αριθμού μελών, ο συνεταιρισμός τους έπρεπε να τους προσφέρει κάποια άμεσα ή βραχυπρόθεσμα πλεονεκτήματα. Η οικονομική κατάσταση των Βρετανών ημερομισθίων εργατών κατά την «πεινασμένη δεκαετία, του 1840 χρειαζόταν ανακούφιση εκεί και τότε. Δε θα τους επέτρεπε να κάνουν θυσίες για ένα ξέμακρο κίνηση ιδεώδεις. Οι αποφάσεις των Σκαπανέων να εφαρμόσουν τη διανομή και να διανέμουν ανάλογα με τις αγορές, ήταν στην πραγματικότητα συνάρτηση προηγούμενης απόφασης σχετικά με την πολιτική καθορισμού τιμών. Η επιλογή τους ήταν να πωλούν λιανικά προϊόντα σε τρέχουσες τιμές αγοράς, καθόσον αυτό θα ήταν διαχειριστικά ευκολότερο και απλούστερο από ό,τι πωλήσεις σε τιμές κόστους — το κόστος και οι δαπάνες ήταν δύσκολο ή αδύνατο να προβλεφθεί με ακρίβεια — και να επιστρέφουν στα μέλη περιοδικά και σε αναλογία προς τις αγορές τους όσα είχαν καταβάλει επί πλέον του κόστους προμήθειας των αγαθών που είχαν αγοράσει. Η εμπειρία που εκτείνεται σε περίοδο μεγαλύτερη από έναν αιώνα έχει αποδείξει την πρακτική σοφία της απόφασής τους, αλλά αξίζει να σημειωθεί ότι εκείνοι που υιοθέτησαν τις μεθόδους Ροτσντέιλ σε αρκετές άλλες χώρες είχαν την τάση να τις τροποποιούν πάλι προς την κατεύθυνση μεταβίβασης μιάς άμεσης ωφέλειας στα μέλη, με την εφαρμογή μιάς «ενεργητικής» πολιτικής τιμών για τη διαμόρφωσή τους σε επίπεδα ελαφρά χαμηλότερα από τις επικρατούσες στην αγορά, με συνεπακόλουθο το χαμηλότερο επίπεδο επιστροφών ως προς την αξία των αγοραζομένων αγαθών.

Πριν εξεταστούν τα θέματα αυτά, πρέπει να σημειωθεί ότι διάφοροι εθιμικοί κανόνες και συμφωνίες έχουν επικρατήσει σχετικά με το σύστημα των επιστροφών και αυτά έχουν λίγο ή πολύ σημαντικά διαφοροποιήσει την πρακτική εφαρμογή του. Μιά τέτοια περίπτωση είναι η τάση σταθεροποίησης ή και καθορισμού σε ορισμένο επίπεδο του ποσοστού επιστροφών. Στην περίπτωση αυτή, τα μέλη αφενός τείνουν με τον καιρό να συνυπολογίζουν το σταθερό ποσοστό στον προσωπικό και οικογενειακό τους προϋπολογισμό και να προκαθορίζουν την κάλυψη κάποιων από τις τακτικές δαπάνες τους από τις επιστροφές αυτές.

Οι υπεύθυνοι της διαχείρισης των συνεταιρισμών αφετέρου, τείνουν να καταρτίσουν τον προϋπολογισμό με σταθερό ποσοστό επιστροφών και να το συνυπολογίζουν στον καθορισμό των τιμών, αντιστρέφοντας έτσι στην πραγματικότητα το όλο σύστημα. Σε οποιαδήποτε περίπτωση, η αντιστοιχία μεταξύ του ποσοστού επιστροφής και των εμπορικών αποτελεσμάτων μιάς διαχειριστικής περιόδου μπορεί να διαταραχθεί, οπότε ανακύπτει ο κίνδυνος για το συνεταιρισμό να πληρώσει επιστροφές επιπλέον των πλεονασμάτων του, για να διατηρήσει το σταθερό ποσοστό, προσφεύγοντας στα αποθέματα ή στα αναπτυξιακά κεφάλαια για να το κατορθώσει. Ο πειρασμός αυτός μεγαλώνει με την πίεση του ανταγωνισμού, πρέπει όμως να υπάρχει πάντοτε σθεναρή αντίσταση σε μιά τέτοια λύση για μια συνετή διαχείριση.

Οι συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν επίσης ν' αντιμετωπίσουν τις αντιδράσεις των ανταγωνιστών τους στη δύναμη που έχουν οι επιστροφές να προσελκύνουν πελάτες και να ενισχύουν την πρόσδεση των μελών με το συνεταιριστικό κατάστημα, είτε προμηθεύονται καταναλωτικά είτε παραγωγικά αγαθά. Η αντίδραση αυτή παίρνει τις προφανείς μορφές των εκπτώσεων ειδικών προσφορών, πριμ κλπ. που, όταν μετατρέπονται σε χρήματα ή έχουν ισοδύναμο αποτέλεσμα, μπορεί να εμφανίζονται πλεονεκτικότερα έναντι των επιστροφών για τις οποίες τα μέλη θα πρέπει να περιμένουν μέχρι το τέλος του έτους ή του εξαμήνου. Όχι σπάνια οι συνεταιρισμοί αισθάνθηκαν υποχρεωμένοι να κάνουν κάποια παραχώρηση για να εξουδετερώσουν αυτά τα κίνητρα, όπως π.χ. να δίνουν στα μέλη τους το δικαίωμα επιλογής μεταξύ έκπτωσης όταν πραγματοποιείται η αγορά ή αναμονής μέχρι τον τελικό καθορισμό του ποσού των επιστροφών. Δε γεννάνται θέμα καταστρατήγησης αρχής στο σημείο αυτό αν το ποσοστό έκπτωσης δεν ξεπερνά το ποσοστό επιστροφής πλεονασμάτων.

Η Επιτροπή έλαβε υπόψη την τάση αλλαγής του ρόλου και της σημασίας των επιστροφών στη συνεταιριστική οικονομία καθώς μεταβάλλονται οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες ειδικά στις χώρες προχωρημένης βιομηχανικής ανάπτυξης. Στις χώρες αυτές σήμερα, όπου ο ανταγωνισμός είναι οξύς, τα ποσοστά επιστροφών δείχνουν μιά πτωτική τάση, που είναι το συνδυασμένο αποτέλεσμα μειωμένων εμπορικών περιθωρίων στους επιχειρηματικούς κλάδους στους οποίους δραστηριοποιούνται παραδοσιακά οι συνεταιρισμοί και ανερχόμενου κόστους εξαιτίας αυξημένων απαιτήσεων εργατικών αμοιβών και πληθωριστικών παραγόντων. Η σημασία των επιστροφών φθίνει επίσης στην εκτίμηση των μελών, όσο τα αυξημένα εισοδήματα, η πλήρης απασχόληση και οι κοινωνικές υπηρεσίες του κράτους εξασφαλίζουν μεγαλύτερη ασφάλεια και υψηλότερα επίπεδα ανέσεων, που συνεπιφέρουν μείωση της δύναμης των επιστροφών στο να ωθούν στη σταθερή εμμονή πραγματοποίησης των αγορών των μελών από το εύρος των αγαθών που προσφέρουν οι συνεταιρισμοί. Πρόσφατες έρευνες τείνουν να επιβεβαιώνουν ότι το ποσοστό επιστροφών ασκεί τώρα μικρότερη επιρροή στην αγορά καταναλωτικών αγαθών, σε σύγκριση με την ποιότητά τους και την εμφάνισή τους. Ο ρόλος των επιστροφών στους αυτοχρηματοδοτούμενους συνεταιρισμούς είναι επίσης υποχρεωμένος να μεταβληθεί. Τα μέλη αφήνουν τις επιστροφές τους να συσσωρεύονται στους λογαριασμούς του κεφαλαίου που έχουν στους συνεταιρισμούς τους, σε μικρότερη έκταση από ό,τι στο παρελθόν, εκτός αν οι συνεταιρισμοί παίρνουν

ειδικά μέτρα προώθησης της αυτοχρηματοδότησης με νέους τρόπους που σκοπεύουν να προκαλέσουν εισροή πρόσθετου κεφαλαίου για ειδικές νέες πρωτοβουλίες ή να δώσουν τη δυνατότητα στο συνεταιρισμό να κρατήσει μέρος των επιστροφών των μελών ως μακροπρόθεσο κεφάλαιο, όπως π.χ. το σύστημα του οικογενειακού λογαριασμού αποταμιεύσεων του Σουηδικού Συνεταιρισμού Καταναλωτ'ν. Παράλληλες μεταβολές είναι ορατές στις κοινωνικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες και στις υπηρεσίες αναψυχής που παραδοσιακά πρόσφεραν οι συνεταιρισμοί από τα πλεονάσματά τους, καθόσον αντικαθίστώνται από πιο πολύπλευρα και αποτελεσματικά κρατικά συστήματα κοινωνικών υπηρεσιών και εκπαίδευσης. Αυτό δε σημαίνει απαραίτητα ότι παύουν να είναι σημαντικά στη συνεταιριστική οικονομία τα πλεονεκτήματα της συλλογικής έναντι της ατομικής δαπάνης, αλλά ότι οι σκοποί για τους οποίους δαπανώνται χρήματα πρέπει να μεταβάλλονται με το χρόνο, αφού νέες συνθήκες και τρόποι ζωής ανοίγουν νέες δυνατότητες, όπως π.χ. στον πολιτιστικό χώρο. Ωστόσο, όλες αυτές οι διαφορές δε σημαίνουν τίποτε περισσότερο από μεταβολές στον τρόπο διάθεσης του πλεονάσματος. Τα συστατικά στοιχεία παραμένουν αμετάβλητα. Εξακολουθούν να είναι: πρόνοια για τη σταθερότητα και την ανάπτυξη του συνεταιρισμού, πρόνοια για συλλογικές υπηρεσίες και επιστροφές στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές. Σ' εκείνα τα μέρη του κόσμου όπου επικρατούν οικονομίες της αγοράς και τα αγαθά αγοράζονται και πωλούνται από τους συνεταιρισμούς προς τα μέλη τους ή για λογαριασμό τους σε τιμές αγοράς ή σε τιμές που διαφέρουν ανάλογα με τις συνθήκες της αγοράς, αποταμιεύσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν και οι ισολογισμοί μπορούν να αφήσουν πλεονάσματα αν οι συνεταιρισμοί είναι επιτυχημένοι. Κάτω από αυτές τις συνθήκες φαίνεται ότι δεν υπάρχει ανάγκη απόκλισης από την αρχή που για περισσότερο από έναν αιώνα ως τώρα έχει θεωρηθεί η πιο ισότιμη και εξυηρητική, της διανομής με βάση το ύψος συναλλαγών.

5. Πολιτική και θρησκεία

Τα θέματα που εξετάζονται στο τμήμα αυτό μπορεί εκ πρώτης όψεως να θεωρηθούν ότι κατά το μεγαλύτερο μέρος τους ανήκουν στο περιθώριο του κατεξοχήν προβληματισμού της Συνεταιριστικής Κίνησης. Η ως τώρα δράση της Κίνησης ήταν συγκεντρωμένη, και πολλοί πιστεύουν ότι πρέπει πάντα να συγκεντρώνεται στην οικονομική και εκπαιδευτική σφαίρα. Για καλύτερη απόδοση σ' αυτούς τους στόχους, η συνετή συνεταιριστική ηγεσία κατέβαλε πάντα προσπάθεια, όσο ήταν δυνατό, να συγκεντρώσει την προσοχή της ζήτησης σ' αυτά και ν' αποφύγει τους κινδύνους διάσπασης της ενότητας και διασπάθισης ενέργειας που επιφέρονται όταν θέματα χωρίς προφανή συνάφεια, στα οποία οι άνθρωποι είναι αναπόφευκτο αργά ή γρήγορα να διαφωνήσουν, υπεισέρχονται στην εξέταση των Συνεταιριστικών υποθέσεων. Το έντονο αίσθημα ότι αυτό το ολισθηρό έδαφος πρέπει ν' αποφευχθεί με κάθε κόστος, βρήκε έκφραση στη διατύπωση «Πολιτική και Θρησκευτική ουδετερότητα» που χρησιμοποιήθηκε στην Έκθεση που υιοθετήθηκε από το Συνέδριο της ΔΣΕ του 1937. Η Έκθεση εκείνη όχι μόνο ανάγει την Ουδετερότητα σε αρχή, αλλά επίσης αποδίδει ευρύτερη σημασία στον όρο συνδέοντάς τον με τη φυλή και την εθνικότητα, όπως επίσης με την πολιτική και τη θρησκεία. Στην παρούσα Έκθεση, ακόμα και όπου η φυλή και η εθνικότητα δεν αναφέρονται ειδικά, πρέπει να

νοείται ότι καλύπτονται από την πολιτική, καθόσον είναι σε θέση να προκαλέσουν πολιτικές συγκρούσεις σε περισσότερες από μία περιοχές του πλανήτη.

Είναι ο καθαυτό όρος «Ουδετερότητα» που προκαλεί αυξημένα ερωτηματικά στους Συνεταιριστές σχεδόν παντού. Ποτέ δεν υπήρξε ένας πετυχημένος όρος γιατί εμπειρείχε αποχρώσεις παθητικότητας και αδιαφορίας που δεν εναρμονίζονταν με τα γεγονότα ή με την πρακτική των Συνεταιριστικών Οργανώσεων, που δεν ήταν, ούτε είχαν πρόθεση να είναι, αδιάφορες ή αδρανείς σε ότι αφορούσε τα συμφέροντα της Κίνησης. Σήμερα ο όρος είναι σχεδόν εντελώς παραπλανητικός και η χρήση του έχει εγκαταλειφθεί από πολλούς Συνεταιριστές, που χρησιμοποιούν τον όρο «ανεξαρτησία». Όμως η άρνηση του όρου δεν υποχρεώνει σε εγκατάλειψη των ιδεών που συνεπάγεται και η Επιτροπή, στις παραγράφους που ακολουθούν, θα επιδιώξει να φωτίσει όσο το δυνατό με θετικό τρόπο, μερικές απόψεις που έχουν σημασία στη διαμόρφωση της συνεταιριστικής πολιτικής στις σύγχρονες συνθήκες, αναφορικά με την πολιτική και τη θρησκεία.

Αρχή μπορεί να γίνει από θέματα που μπορούν να ονομαστούν εσωτερικά, διότι αφορούν τις σχέσεις του συνεταιρισμού με τα μέλη του. Αυτά τα θέματα έχουν θιγεί στην Εκθεση αυτή, στο τμήμα που έχει τον τίτλο Συμμετοχή. Δεν πρέπει να γίνεται διάκριση είτε μεταξύ υποψηφίων μελών είτε μεταξύ μελών, με βάση θρησκευτικά ή πολιτικά κριτήρια. Κανείς δεν πρέπει να υποχρεώνεται να δεσμεύεται σε οποιαδήποτε δογματική τοποθέτηση. Αυτό αφήνει το μέλος εντελώς ελεύθερο να έχει οποιαδήποτε πεποίθηση ή γνώμη επιλέγει ή να είναι οπαδός οποιασδήποτε θρησκευτικής ή πολιτικής οργάνωσης προσελκύει τη συμπάθεια και την αφοσίωσή του. Από την πλευρά της η συνεταιριστική οργάνωση δεν πρέπει να δέχεται συμβιβασμούς ως προς την ελευθερία της να προωθή την καθαυτό συνεταιριστική της αποστολή, με την υποδούλωσή της σε οποιοδήποτε πολιτικό κόμμα ή θρησκευτική οργάνωση και δεν πρέπει να παίρνει θέση σε θέματα καθαρά κομματικής, πολιτικής ή θρησκείας. Μια τέτοια πολιτική δε φαίνεται να συνεπάγεται μεγάλες τυπικές δυσκολίες κατά την εφαρμογή της.

Μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών θεμάτων δεν μπορεί να υπάρξει μια σαφής διαχωριστική γραμμή. Τα μεν υπεισέρχονται στα δε. Εξωτερικά θέματα είναι προφανώς εκείνα που πηγάζουν από τις σχέσεις της συνεταιριστικής μονάδας ή της Συνεταιριστικής Κίνησης στο σύνολό της με το εξωτερικό κοινωνικό και πολιτικό σύστημα. Τα οικονομικά συμφέροντα και οι οικονομικές θεωρίες παίζουν ένα σημαντικό, συχνά καθοριστικό, ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής (σ.μ. των κομμάτων) και στην επιλογή των αντικειμενικών σκοπών της. Ο Συνεργατισμός, ως κίνηση που έχει τη δική της οικονομική θεωρία και που εκπροσωπεί σαφώς καθορισμένα οικονομικά συμφέροντα, δεν μπορεί ν'αποφύγει εμπλοκή του σε θέματα διακυβέρνησης, τα οποία, είτε αποτελούν είτε όχι αντικείμενα κομματικών συγκρούσεων, είναι από τη φύση τους πολιτικά. Οι δραστηριότητες που έχουν αναληφθεί από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση και από ένα μεγάλο αριθμό Οργανώσεων μελών της, να προωθήσουν την ευρύτερη διαφώτιση των καταναλωτών και την πιο αποτελεσματική προστασία των συμφερόντων τους, περιλαμβάνουν ενέργειες επηρεασμού των νομοθετικών και διοικητικών μέτρων των κυβερνήσεων καθώς και τις απόψεις, τη συμπεριφορά και την πολιτική των Συνεταιριστικών Κινήσεων επιμέρους

χωρών. Ή πάλι, είναι αδιανόητο ότι σε μια εποχή που η παραγωγικότητα και η ευημερία της γεωργίας αποτελούν αντικείμενα τόσο μεγάλου ενδιαφέροντος για τις κυβερνήσεις, οι Συνεταιριστικές Κινήσεις των αγροτών θα έπρεπε ν' απαρνηθούν το προνόμο, ακόμη και αν δεν το θεωρούν καθήκον, να εκφράσουν τις απόψεις των μελών τους, παρέχοντας στην κυβέρνηση τη δυνατότητα να επωφεληθεί από την εμπειρία τους όταν μελετά την αγροτική πολιτική και την ευημερία των αγροτών, προειδοποιώντας τη για ενδεχόμενα λάθη και εκδηλώνοντας δυσαρέσκεια αν τα αποτελέσματα δεν είναι ικανοποιητικά.

Αναπόφευκτα πολλά εξαρτώνται από τον τρόπο και τις μεθόδους με τις οποίες η Συνεταιριστική Κίνηση επιδιώκει να παρέμβει στη δεδομένη πολιτική κατάσταση. Από τη μια πλευρά, οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις έχουν ανάγκη να επιλέγουν τις μεθόδους που υπόσχονται τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα. Αυτές εκτείνονται από προσωπικές παραστάσεις σε κρατικές υπηρεσίες και παραστάσεις εξουσιοδοτημένων επιτροπών σε Υπουργούς, μέχρι παρασηνιακές επαφές στη Βουλή, πρόκληση ανησυχίας στον πληθυσμό ή συμμαχίες, πρόσκαιρες ή μόνιμες με πολιτικά κόμματα. Από την άλλη πλευρά πρέπει να εξετάζουν ποιές μέθοδοι θα εξασφαλίσουν τη μέγιστη συναίνεση και υποστήριξη από τα μέλη και συνεπάγονται τον μικρότερο κίνδυνο διαίρεσης. Δεν είναι κατ' ανάγκη πιο ισχυρές και με μεγαλύτερη επιρροή εκείνες οι Συνεταιριστικές οργανώσεις που παίρνουν μέρος στις εκλογικές καμπάνιες και επιζητούν εκπροσώπηση στη Βουλή. Εκείνες που αρκούνται να εργάζονται στο επίπεδο του κρατικού μηχανισμού και έχουν κερδίσει την εμπιστοσύνη της κυβέρνησης εξαιτίας της σύνεσης και της αντικειμενικότητας των απόψεών τους μπορεί να διαδραματίζουν ακόμη πιο σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής και στη λήψη των τελικών αποφάσεων. Από την άποψη της διατήρησης της αφοσίωσης και της υποστήριξης των μελών, εκείνες οι οργανώσεις που υιοθετούν μια συνεπή ακομμάτιστη πολιτική, δηλαδή ανεξαρτησία από κόμματα και εμπλοκές και παρέμβαση βασισμένη αποκλειστικά στα συνεταιριστικά συμφέροντα και στις συνεταιριστικές αρχές, κινούνται προφανώς σε ασφαλέστερο χώρο. Η επικρατούσα άποψη είναι ότι οποιαδήποτε αποδυνάμωση της συνεταιριστικής ενότητας εξασθενίζει τη δύναμη των συνεταιρισμών να ενεργούν αποτελεσματικά, όχι μόνο στον πολιτικό αλλά και σε όλους τους άλλους χώρους. Ωστόσο, σήμερα δεν αποτελεί ασφαλή λύση η αποχή από τη διαμόρφωση θέσεων ή η εμπλοκή σε ενέργειες για πολιτικά θέματα όταν αυτά έχουν επιπτώσεις στα συμφέροντα και στις προοπτικές της Κίνησης. Η δήλωση ουδετερότητας, όπως σωστά έχει λεχθεί, αποτελεί καθαυτή έκφραση μιας πολιτικής άποψης. Συνεπώς προς τους σκοπούς και το πνεύμα της Συνεταιριστικής Κίνησης είναι η προσπάθεια των ηγετών και των μελών να ενεργούν, σε πολιτικά όπως και σε άλλα θέματα, έτσι ώστε να προωθείται η ενότητα και να μειώνονται οι συγκρούσεις, επιδιώκοντας πάντοτε τον ανώτερο δυνατό βαθμό συμφωνίας.

Αυτή η άποψη είναι πρωταρχικής σημασίας αν σκοπός της Συνεταιριστικής Κίνησης είναι να συμβάλει με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο στην αντιμετώπιση εκείνων των μεγάλων προβλημάτων του κόσμου, που, αν και δεν μπορούν να επιλυθούν χωρίς κρατική και διακρατική δράση πολλών ειδών, είναι πέρα από την πολιτική ακόμη και από τη θρησκεία. Μεγάλα παγκόσμια θέματα όπως αποφυγή του πολέμου, αφοπλισμός και παγιοποίηση των ερεισμάτων ειρήνης

με την επέκταση της διεθνούς συνεργασίας σε κάθε τομέα, η απαλλαγή από την πείνα, τη στέρηση, την ακαθαρσία και την άγνοια του μισού μη προνομιούχου μέρους της ανθρωπότητας, η επιβεβαίωση και διατήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για ατομική ελευθερία, ισότητα πολιτών και προσωπική ανάπτυξη - αποτελούν θέματα για τα οποία οι Συνεταιριστές δεν μπορούν να δηλώσουν ουδετερότητα και αδιαφορία. Η φιλοσοφία και η πρακτική της Κίνησης, η όλη τάση ανάπτυξης και επέκτασής της την προωθούν προς μια εποχή παγκόσμιας διασύνδεσης, της οποίας η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση είναι ο προπομπός και κατά κάποιον τρόπο ο πρόγονος.

Η σημερινή γενιά Συνεταιριστών, που κινείται ανά τον κόσμο σε μεγαλύτερη έκταση από οποιαδήποτε προηγούμενη, διδάσκεται από την εμπειρία της ότι η συνεταιριστική αδελφσύνη ξεπερνά όλα τα εμπόδια. Αποτελεί γεγονός ύψιστης σημασίας το ότι στα διαδοχικά συνέδρια της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης οι αντιπροσωπείες των κινήσεων των επιμέρους χωρών κάνουν κάθε δυνατή παραχώρηση και εξαντλούν κάθε δύναμη λόγου και φρασεολογίας με σκοπό να εξασφαλίσουν ομόφωνη συμφωνία σε ψηφίσματα για την παγκόσμια ειρήνη. Με τον τρόπο αυτόν η πρακτική της Ένωσης αντανάκλα τη διάταξη του καταστατικού της ότι ο Συνεργατισμός αποτελεί ουδέτερο έδαφος στο οποίο άνθρωποι με τις πιο διαφορετικές γνώμες και τις πιο ποικίλες ομολογίες πίστης μπορούν να συναντώνται και να ενεργούν από κοινού". Ακριβώς όπως ειρήνη δεν είναι απλώς η απουσία ή η παύση πολέμου, έτσι και η θέση των Συνεταιριστών στα πολιτικά θέματα δεν είναι απλώς η αρνητική της αποχής, αλλά η θετική αντανάκλαση της σταθερής απόφασής τους να συναντώνται και να εργάζονται από κοινού σε κοινά ζητήματα.

Πρέπει να είναι σαφές από τα προηγούμενα, ότι η επιτροπή θεωρεί ότι δεν μπορεί ν' ακολουθήσει την Έκθεση του 1937 και να δώσει την ίδια απόλυτη ισχύ στην Ουδετερότητα ως αρχή. Φυσικά σε ορισμένες περιστάσεις είναι η ορθή και κατάλληλη πολιτική. Πρέπει να υπάρχει ελευθερία σε όλα τα επίπεδα της συνεταιριστικής δομής για τα φυσικά μέλη, τους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, τις δευτεροβάθμιες οργανώσεις και τους διεθνείς φορείς, να παίρνουν στα πολιτικά θέματα τις θέσεις που είναι αναγκαίες ή πιο κατάλληλες στις περιστάσεις τους σε οποιοδήποτε χρόνο ή τόπο. Η ελευθερία αυτή περιλαμβάνει ανεξαρτησία από συμμαχίες ή δεσμεύσεις που μπορούν να βλάψουν την εκπλήρωση του βασικού στόχου τους στον οικονομικό και εκπαιδευτικό χώρο. Υπόκειται επίσης στην πρωταρχική ανάγκη προώθησης σε όλα τα επίπεδα εκείνης της ενότητας μεταξύ των συνεταιριστών που είναι απόλυτα απαραίτητη για την επιτυχημένη εκπλήρωση της αποστολής της Κίνησης.

6. Επιχειρηματική πρακτική

Κάτω απ' αυτόν τον τίτλο, η Επιτροπή εξέτασε δύο σημαντικές ομάδες προβλημάτων, τα οποία, αν δεν ενδιαφέρουν εξίσου όλες τις κατηγορίες συνεταιρισμών, έχουν ειδικό ενδιαφέρον για όλους όσοι ασχολούνται με το εμπόριο προς το συμφέρον είτε των καταναλωτών είτε των παραγωγών.

Οι Σκαπανείς του Ροτσντέιλ καθιέρωσαν και για τις δυο ομάδες ουσιαστικούς κανόνες για τον εαυτό τους. Αποφάσισαν να εφαρμόζουν τις πληρωμές σε

μετρητά τόσο για τις αγορές όσο και για τις πωλήσεις. Αποφάσισαν επίσης να διαχειρίζονται τα πιο αγνά προϊόντα και κατά την πώληση να τα ζυγίζουν ή να τα μετρούν με ακρίβεια. Η Έκθεση του 1937, αν και δεν ανέφερε το δεύτερο κανόνα, θεώρησε ότι ο πρώτος αποτελούσε αρχή που έπρεπε να τηρείται πιστά τόσο για οικονομικούς, όσο και για ηθικούς λόγους. Κατά την κρίση της Επιτροπής, οι κανόνες αυτοί αποτελούν εφαρμογές σε ειδικά προβλήματα, σε περιορισμένο χώρο, θεμάτων που με τις σημερινές συνθήκες πρέπει να διατυπωθούν ευρύτερα και να έχουν δυνατότητα σημαντικά ευρύτερης εφαρμογής. Μολονότι κανένας από τους δύο κανόνες δεν έχει τη γενική σημασία της αρχής, είναι όμως τόσο σημαντικοί στην επιχειρηματική πολιτική, ώστε να πρέπει να συζητηθούν σ' αυτή την έκθεση.

Πρέπει αρχικά να γίνει η υπενθύμιση ότι ο όρος «*συναλλαγές σε μετρητά*» ποτέ δεν είχε την έννοια ότι τα προϊόντα έπρεπε να πληρώνονται τη στιγμή που παραδίδονται στο κατάστημα ή στην κατοικία. Η γενική εμπορική πρακτική πάντα άφηγε κάποιο περιθώριο. Καθυστέρηση μερικών ημερών στην πληρωμή δεν θεωρείται ότι αντιστρατεύεται τον κανόνα της πληρωμής σε μετρητά, ειδικά όταν οι πληρωμές ρυθμίζονται να συμπίπτουν με την είσπραξη ημερομισθίων ή μισθών κατά εβδομάδα, δεκαπενθήμερο ή μήνα. Όπως οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί είναι υποχρεωμένοι να προσαρμόζονται λίγο-πολύ σε ότι θεωρείται αποδεκτή πρακτική στο λιανικό εμπόριο γενικά, το ίδιο ισχύει π.χ. για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς εμπορίας ή για τους παραγωγικούς βιομηχανικούς συνεταιρισμούς, που παρέχουν στους πελάτες τους τους εμπορικούς όρους που συνηθίζονται στη συγκεκριμένη αγορά. Η συναλλαγή σε μετρητά και το αντίθετό της, η συναλλαγή με πίστωση της μιας ή άλλης μορφής, πρέπει να συνεξετάζονται με το πρίσμα του τί ο κοινός νους θεωρεί ως οικονομικά ορθό. Παρά την αυστηρότητα του κανόνα του Ροτοντέιλ, δεν είναι δυνατό να λεχθεί ότι είναι είτε πάντοτε απόλυτα ορθή είτε απόλυτα λαθεμένη. Ευσταθεί ή καταρρίπτεται κάθε παραλλαγή ανάλογα προς το σύνολο των συνθηκών στις οποίες χρησιμοποιείται.

Οι Σκαπανείς του Ροτοντέιλ είχαν σοβαρούς λόγους για την καθιέρωση του κανόνα πληρωμής σε μετρητά. Η εμπειρία από προηγούμενες συνεταιριστικές προσπάθειες τους είχε δείξει ότι η ανεξέλεγκτη και αδιαφοροποίητη πιστοδότηση των μελών μπορούσε ν' αποτελέσει ηθικό νόσημα για τους νέους συνεταιρισμούς. Τη στιγμή που το εύρος των προσφερόμενων προϊόντων περιοριζόταν ουσιαστικά σε τρόφιμα καθημερινής κατανάλωσης στα οποία η ανακύκλωση ήταν γρήγορη, μπορούσαν να κινηθούν και χωρίς πίστωση. Εκτός από την προστασία της ρευστότητας και της χρηματοδοτικής σταθερότητας του συνεταιρισμού τους, επιθυμούσαν να βοηθήσουν τα μέλη τους να απαλλαγούν από τα χρέη, κυρίως προς τους καταστηματάρχες. Όταν τα ημερομίσθια είναι χαμηλά και η απασχόληση ακανόνιστη, το κατάστημα λιανικής πώλησης αποτελεί για τους καταναλωτές της εργατικής τάξης την πλησιέστερη πηγή πιστοδότησης, μετά την εξάντληση των αποταμιεύσεων. Η θέση του μικρογεωργού, που ζει σε επίπεδο συντήρησης ή και κάτω από αυτό, έχει μεγάλη ομοιότητα και οδηγεί σε παρόμοια αποτελέσματα, μεταξύ των οποίων το κυριότερο είναι η εξυπηρέτηση του χρέους που μπορεί να κρατήσει ολόκληρη τη ζωή. Η θεραπεία, αν και εφαρμόζεται κατά διαφορετικούς τρόπους και διαμέσου διάφορων μορφών οργάνωσης, είναι ουσιαστικά η ίδια μια οικονομική πειθαρχία που

ενθαρρύνει και ενισχύει την αποταμίευση, ενώ καθιστά την ανέλεγκτη και ανασφαλή πιστοδότηση δύσκολη ή αδύνατη. Οι άνθρωποι που συνειδητά υπέφεραν κάτω από το βάρος του χρέους, μπορούσαν να αφυπνισθούν να κάνουν μια προσπάθεια να αλλάξουν τις αγοραστικές τους συνήθειες, αν η απελευθέρωσή τους μπορούσε να τους προσεγγίσει με τη μορφή της συνεταιριστικής επιχείρησης.

Διαφορετικά είναι τα πράγματα με μια μεταγενέστερη γενιά, που γεννήθηκε και μεγάλωσε σε πιο άνετες και εύκολες συνθήκες. Τα υψηλότερα εισοδήματα, η μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη, η μεγαλύτερη οικογενειακή περιουσία σε αποταμιεύσεις και ακίνητα, το καλύτερο επίπεδο ανέσεων, η άνοδος στην κοινωνική κλίμακα, ένα μεγαλύτερο εύρος αγαθών και υπηρεσιών όπου τα χρήματα μπορούν να δαπανηθούν, όλα έπαιξαν το ρόλο τους στη δημιουργία μιας νοοτροπίας στο κοινό, στην οποία βρίσκει απήχηση η σύσταση του πωλητή να αγοράσει τώρα και να πληρώσει αργότερα, μοιράζοντας τη συνολική οφειλή σε περιοδικές δόσεις που να ταιριάζουν στις εισοδηματικές δυνατότητες του πελάτη. Στις συνθήκες αυτές οι συνεταιριστικές οργανώσεις, είτε είναι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί των οποίων η ποικιλία των αγαθών εκτείνεται από τρόφιμα μέχρι ρούχα, σιδηρικά και έπιπλα, είτε είναι γεωργικοί συνεταιρισμοί των οποίων η δραστηριότητα εκτείνεται μέχρι π.χ. μηχανήματα, υποχρεώθηκαν να κάνουν τη διαπίστωση ότι δεν μπορούσαν να έχουν σίγουρα ή να διατηρήσουν τα μέλη τους ως πελάτες αν δεν πρόσφεραν ευκολίες πληρωμής ίσες με τις προσφερόμενες από τους ανταγωνιστές τους. Οι παραδοσιακοί κανόνες παραβιάστηκαν και οι παραβιάσεις προχωρούσαν διευρυνόμενες. Ακόμη και ο κανόνας της γεωργικής συνεταιριστικής κίνησης να χορηγεί δάνεια για παραγωγή και όχι για κατανάλωση, δεν εφαρμοζόταν πλέον σ' εκείνες τις νεοαναπτυσσόμενες χώρες στις οποίες ο καλλιεργητής είχε ανάγκη να δανειζεται για να επιβιώσει και να εργαστεί μέχρι να συγκομίσει και να πουλήσει τη σοδειά του. Οι ιδιώτες έμποροι και παραγωγοί έδιναν σ' αυτόν προκαταβολές με εγγύηση την αναμενόμενη παραγωγή του και μόνο αν ο συνεταιρισμός μπορούσε να κάνει το ίδιο θα εξακολουθούσε να υπάρχει.

Το δύσκολο σημείο του θέματος είναι μέχρι ποιο σημείο πρέπει, αν πρέπει ολωσδιόλου, να συνδυάζεται η δανειοδότηση με την αγορά ή την πώληση αγαθών. Η δανειοδότηση είναι μια υπηρεσία που, όπως κάθε άλλη, συνεπάγεται κόστος. Τα μέλη μιας συνεταιριστικής οργάνωσης που αγοράζουν με πίστωση απολαμβάνουν και μια υπηρεσία, την οποία, εκτός αν υπάρχει ειδική επιβάρυνση, παίρνουν εις βάρος των μελών που πληρώνουν σε μετρητά. Αυτό παραβιάζει την ισοτιμία, αλλά και είναι δύσκολο να υπολογιστεί το κόστος που συνεπάγονται αναρίθμητες μικροσυναλλαγές. Η γενική τακτική των καταναλωτικών συνεταιρισμών είναι, για το λόγο αυτόν, να απαιτούν να πληρώνονται σε μετρητά τα τρόφιμα και τα μικρά οικιακά είδη, τόσο περισσότερο που τα είδη αυτά κατά κανόνα είναι άμεσης κατανάλωσης. Για μεγαλύτερα και διαρκή καταναλωτικά αγαθά, είναι δυνατό και συνηθισμένο να γίνονται ειδικές ρυθμίσεις, μεταξύ των οποίων η καταβολή σχετικού τόκου για την κάλυψη των πρόσθετων δαπανών και κινδύνων.

Εδώ πάλι ανακύπτει με μια άλλη μορφή το θέμα του συνδυασμού της πίστης με το εμπόριο. Είναι το προσωπικό πωλήσεων αρμόδιο να κρίνει την αξιοπιστία και να επιτρέψει τη δανειοδότηση; Η απάντηση πρέπει να είναι: όχι πάντοτε,

σε καμιά περίπτωση, εκτός αν υποστούν ειδική εκπαίδευση. Η εναλλακτική λύση είναι να ιδρυθεί μια ειδική πιστωτική ένωση ή ένα τμήμα πίστης που να λειτουργεί παράλληλα προς τα τμήματα πωλήσεων, να αναλαμβάνει την ευθύνη της πιστοδότησης και να δίνει έτσι τη δυνατότητα στα εμπορικά τμήματα να εργάζονται από κάθε άποψη και για κάθε σκοπό με πληρωμές σε μετρητά. Φαίνεται ότι, εκτός αν καταβάλλεται ειδική μέριμνα διαχωρισμού της πιστωτικής λειτουργίας από το εμπόριο, οι συνεταιριστικές οργανώσεις δε θα μπορούν ν' αποφεύγουν την επιβάρυνση με κόστος το οποίο μπορεί να μην αντιλαμβάνονται επί πολύ χρόνο. Φυσικά, οι συνεταιριστικές οργανώσεις ανυπομονούν ν' αυξήσουν τον όγκο των εμπορικών δραστηριοτήτων τους, αλλά μια αύξηση που επιτυγχάνεται με τη διεύρυνση της πιστοδότησης με πολύ υψηλό κόστος δεν μπορεί να θεωρηθεί καλή επιχειρηματική λύση. Ένας πρόσθετος παράγοντας είναι η αφαιμάξη των κεφαλαιακών πόρων, που μπορεί να προκαλέσει η πιστοδότηση σε έναν εμπορικό γεωργικό συνεταιρισμό όταν η διάρκειά της επεκτείνεται σε έξι ή οκτώ μήνες. Το κεφάλαιο που χρησιμοποιείται για το δανεισμό των μελών παύει να είναι διαθέσιμο από το συνεταιρισμό για την ανάπτυξή του. Αναπόφευκτα λοιπόν, οι συνεταιριστές προσανατολίζονται στην ίδρυση μίας συνεταιριστικής πιστωτικής οργάνωσης, όπου δεν υπάρχει ήδη, με σκοπό να απαλλαγούν οι εμπορικές συνεταιριστικές οργανώσεις από το βάρος αυτό.

Όταν εξετάζεται το πρόβλημα της πιστοδότησης από την πλευρά των μελών, το κυριότερο στοιχείο είναι ότι τα μέλη είναι εκτεθειμένα στις κολακείες πωλητών κάθε είδους, που προσφέρουν κάθε τι με τις ονομαζόμενες ευκολίες πληρωμής", που ενδέχεται ν' αποδειχθούν δυσβάσταχτοι όροι. Τα θλιβερά αποτελέσματα του να υποκύπτει κανείς στον πειρασμό της υπερβολικής δαπάνης και η τοκογλυφική πρακτική πολλών επιχειρήσεων που πωλούν με πίστωση είναι περιβόητα και έχουν αποτελέσει αντικείμενα προληπτικής και περιοριστικής νομοθεσίας σε αρκετές χώρες. Το πρόβλημα των Συνεταιρισμών, που επιθυμούν ν' αποφύγουν οι ίδιοι και τα μέλη τους να τοποθετηθούν σε μειονεκτική θέση μην παρέχοντας πιστωτικές διευκολύνσεις, έχει τη λύση του στην εφαρμογή της πιστοδότησης με λογικούς όρους για τα μέλη χωρίς να συμμετέχουν στον ανταγωνισμό παρακίνησής τους να δαπανήσουν περισσότερα από όσα μπορεί ένα συνετό νοικοκυριό σε κάποια χρονική στιγμή. Εύλογα μπορεί να λεχθεί ότι σε διευθυνόμενες οικονομίες υποκείμενες λιγότερο σε ανόδους και υφέσεις και με πλήρη απασχόληση, η πρακτική του επιμερισμού μεγάλων δαπανών, όπως η επίπλωση ενός σπιτιού, σε μηνιαίες δόσεις σε συνάρτηση προς το σημερινό και το αναμενόμενο εισόδημα του αγοραστή, αποτελεί πρακτική με λιγότερους κινδύνους από ό,τι διαφορετικά, τόσο για τον καταναλωτή όσο και για τη συνεταιριστική οργάνωση. Υποστηρίζεται ακόμη ότι μια τέτοια πρακτική δικαιολογείται για να μπορούν οι καταναλωτές ν' απολαμβάνουν τη γρήγορη άνοδο του επιπέδου ανέσεων που έγινε δυνατή με τη σύγχρονη τεχνική και οικονομική πρόοδο. Όμως, γεγονός παραμένει ότι το σύστημα πληρωμής σε μετρητά έχει την οικονομική αξία και τα πλεονεκτήματά του, τόσο για τους συνεταιριστές όσο και για τις οργανώσεις τους και ότι πολλές φορές είναι λάθος να παραμερίζονται για χάρη της ευκολίας της αγοράς με πίστωση. Οι συνεταιρισμοί έχουν ευθύνη προς τον εαυτό τους και προς τα μέλη τους ν' αποφασίζουν προσεκτικά πότε και με ποιό τρόπο πρέπει να επιτρέπεται να στηρίζονται στην πιστοδότηση, ειδικά σε καταναλωτικά αγαθά.

Το σημαντικό σημείο είναι να διατηρείται μια σωστή ισορροπία και, ειδικά για τις συνεταιριστικές οργανώσεις, να εξετάζεται το θέμα της πολιτικής πληρωμής σε μετρητά ή με πίστωση όχι μόνο από τη σκοπιά του δικού τους επιχειρηματικού συμφέροντος αλλά και από τη σκοπιά των πραγματικών οικονομικών και ηθικών συμφερόντων, βραχυχρόνιων και μακροχρόνιων, των μελών τους. Επιπρόσθετα, οι συνεταιρισμοί θα έχουν αποτύχει στα εκπαιδευτικά τους καθήκοντα αν δεν καταβάλλουν προσπάθειες καθοδήγησης των μελών τους στα σχετικά θέματα, έτσι ώστε να παίρνουν σωστές αποφάσεις, που αργότερα θα δικαιώνονται από τις επιπτώσεις τους, από την άποψη του συνεργατισμού και της σωστής διαχείρισης του νοικοκυριού ή της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Οι λόγοι για τους οποίους οι Σκαπανείς του Ροτσντέιλ θεώρησαν αναγκαίο να τονίσουν την απόφασή τους να πωλούν αγαθά που πραγματικά ήταν ό,τι έπρεπε να είναι και να μη χρησιμοποιούν απατηλές μεθόδους στη ζύγιση και στη μέτρηση, είναι πασίγνωστοι στους οικονομικούς και κοινωνικούς ιστορικούς. Οι λόγοι ήταν η νοθεία στα τρόφιμα και οι άλλες ανορθόδοξες τεχνικές, που ήταν συνηθισμένες στο διανεμητικό εμπόριο κατά το πρώτο μισό του 19ου αιώνα στην Ευρώπη και καθόλου άγνωστες μέχρι τις μέρες μας. Αλλά η βασική ιδέα του κανόνα του Ροτσντέιλ πρέπει να διατυπωθεί με ευρύτερη έννοια σήμερα και για το μέλλον. Ο λόγος είναι ότι οι συνεταιριστικοί φορείς, σε όλες τις δραστηριότητές τους και ειδικά όταν έχουν σχέσεις με το ευρύ κοινό, πρέπει να χαρακτηρίζονται από υψηλό αίσθημα ηθικής και κοινωνικής εντιμότητας. Τη στιγμή που δεν υπάρχει σχεδόν κλάδος εμπορικής δραστηριότητας που να μην υπάρχουν συνεταιρισμοί κάποιας κατηγορίας σήμερα, οι συνεταιριστικοί φορείς πρέπει να είναι σε θέση να αιτιολογούν την ύπαρξή τους όχι μόνο με τα πλεονεκτήματα που παρέχουν στα μέλη τους αλλά με το αίσθημα ευθύνης και το υψηλό επίπεδο εντιμότητας σε ό,τι αναλαμβάνουν. Ο πειρασμός να αντιγράψουν τις αμφιλεγόμενες μεθόδους των ανταγωνιστών τους πρέπει να καταπολεμηθεί, ακόμη και όταν οι συνεταιρισμοί υποφέρουν οικονομικά εξ αιτίας τους. Η νοθεία, είπε κάποιος που έγραφε το 19ο αιώνα, αποτελούσε ένα στοιχείο του ανταγωνισμού. Αποτελεί τιμή για τους Σκαπανείς του Ροτσντέιλ το ότι άρχισαν να μεταφέρουν το χώρο ανταγωνισμού από την απάτη και τη νοθεία στη γνησιότητα και στην καλή ποιότητα, μερικά χρόνια πριν παρέμβει το κράτος για να καθορίζει κατώτερα ανεκτά επίπεδα ποιότητας και να τιμωρεί όσους δεν τα τηρούσαν. Αρκετοί συνεταιριστές, γνώστες των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων των νεοαναπτυσσόμενων χωρών, έχουν τονίσει ότι έναν παρόμοιο ρόλο θα μπορούσε να παίξει η Συνεταιριστική Κίνηση σε χώρες στις οποίες η κυβέρνηση δεν έχει ακόμη κατορθώσει ν' αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τη νοθεία. Όπως ακριβώς οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί μπορούν να καθορίσουν τα ανεκτά επίπεδα γνησιότητας των τροφίμων, έτσι μπορούν και οι γεωργικοί συνεταιρισμοί να αντιδράσουν στην ανέντιμη εμπορία προμηθευόμενων στους γεωργούς προϊόντα και χημικά λιπάσματα καλής ποιότητας.

Οι συνδιασκέψεις για την προστασία και την ενημέρωση των καταναλωτών, που συγκλήθηκαν κατά τα προηγούμενα οκτώ χρόνια από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση, έχουν προσφέρει πλούσια τεκμηρίωση για το ότι δεν μπορεί να στηριχθεί κανείς πάντοτε στο να εξασφαλίσουν οι κυβερνήσεις επαρκή προστασία στους καταναλωτές ή ακόμη και να επιβάλουν την ίδια τη νομοθεσία τους. Η εμφάνιση οργανώσεων προστασίας των καταναλωτών σε αρκετές

χώρες και η ίδρυση από αυτές μιας διεθνούς γραμματείας αποτελεί απόδειξη της υποψίας και της δυσaráεσκείας των καταναλωτών για τον τρόπο με τον οποίο μερικές φορές τους μεταχειρίζονται οι κατασκευαστές και οι πωλητές νέων προϊόντων ή γνωστών προϊόντων που παρασκευάζονται ή συντηρούνται με νέες μεθόδους, που στη χρήση δεν ικανοποιούν όσα αναφέρονται στη συσκευασία ή από εκείνους που τα διαφημίζουν ή τα πωλούν. Η σχετικά βραδεία διαδικασία της προστατευτικής νομοθεσίας σημαίνει ότι σχεδόν πάντοτε καθυστερεί σημαντικά σε σύγκριση με την ευρηματικότητα των κατασκευαστών και των ειδικών καινοτόμων στην παραγωγή νέων εμπορεύσιμων προϊόντων. Υπάρχει λοιπόν ακόμη ανάγκη μιας οργάνωσης όπως η Συνεταιριστική Κίνηση, που μπορεί, όχι μόνο να ενοχλήσει και να διαμαρτυρηθεί, αλλά να προσφέρει, με πρακτικά συμφέροντες όρους, εναλλακτικά προϊόντα γνήσια και άξια εμπιστοσύνης. Όχι λιγότερο από τους Σκαπανείς του Ροτσντέιλ, η Κίνηση μπορεί σήμερα να αλλάξει το κλίμα της ανταγωνιστικής διαμάχης και να οδηγήσει το εμπόριο σε νέο κοινωνικά ευυπόληπτο προσανατολισμό. Για να το κατορθώσει, η ηθική στάθμη της συνεταιριστικής επιχειρηματικής δραστηριότητας πρέπει απαρέγκλιτα να είναι υψηλή, πιο πάνω και ποτέ πιο κάτω από όσο ορίζει ο νόμος, και αυτό να είναι γνωστό στο κοινό.

7. Εκπαίδευση

Δεν αποτελεί απλή σύμπτωση το γεγονός ότι πολλοί διαπρεπείς σκαπανείς και ηγέτες του Συνεργατισμού υπήρξαν επίσης μεγάλοι λαοφιλείς εκπαιδευτές. Η προσπάθεια αναμόρφωσης του οικονομικού συστήματος με βάση τις συνεταιριστικές αρχές απαιτεί άλλου είδους πειθαρχία από ό,τι στις ατομικές ή στις κρατικές επιχειρήσεις. Ο Συνεργατισμός, ως μια μορφή αμοιβαίας βοήθειας, απευθύνεται σε κίνητρα διαφορετικά από την ανθρώπινη ιδιοτέλεια ή τα εγωκεντρικά ένστικτα ή την υπακοή στην ιεραρχική εξουσία. Η συλλογική αυτοπειθαρχία δεν αποτελεί μια αχαλίνωτη ή αυτοαναπαραγόμενη αλλά μια βελτιωμένη ανάπτυξη. Ο Συνεργατισμός απαιτεί από εκείνους που αποφασίζουν να τον εφαρμόσουν αποτελεσματικά, την αποδοχή νέων ιδεών, νέων τρόπων συμπεριφοράς, νέων συνηθειών στη σκέψη και στις ενέργειες, βασισμένων στις ανώτερες αξίες της συνεταιριστικής συνεργασίας. Κατά συνέπεια, κανένας συνεταιριστικός φορέας δεν μπορεί να αδιαφορεί, προς το συμφέρον του και για την ίδια την επιβίωσή του, για την ανάγκη εκπαίδευσης των μελών του με κατάλληλο τρόπο.

Για τους σκοπούς του Συνεργατισμού όμως, η εκπαίδευση πρέπει να οριστεί με πολύ ευρεία έννοια, που να περιλαμβάνει ακαδημαϊκή εκπαίδευση πολλών μορφών αλλά και πολλά άλλα. Περιλαμβάνει τόσο ό,τι μαθαίνουν οι άνθρωποι αλλά και πώς το μαθαίνουν. Κάθε στάδιο εμπειρίας που επεκτείνει την ανθρώπινη γνώση, αναπτύσσει τις ικανότητες και τις δεξιότητές τους, ευρύνει τους ορίζοντές τους, τους ασκεί στην αρμονική και αποτελεσματική εργασία με τους συναδέλφους τους και τους εμπνέει στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους ως ανδρών ή γυναικών και πολιτών, μπορεί να έχει εκπαιδευτική σημασία για το Συνεργατισμό. Όλο και λιγότερο στο σημερινό κόσμο μπορεί η εκπαίδευση να περιοριστεί σε ότι διδάσκεται στα σχολεία και στα πανεπιστήμια σε

ορισμένες περιόδους της ζωής των ανθρώπων. Η Συνεταιριστική αντίληψη για την εκπαίδευση είναι ότι αποτελεί ισόβια διαδικασία.

Όλα τα άτομα που εμπλέκονται στο Συνεργατισμό πρέπει να παίρνουν μέρος σ' αυτή τη διαδικασία εκπαίδευσης και επιμόρφωσης. Για τους σκοπούς αυτής της συζήτησης μπορούν να διαιρεθούν σε τρεις ομάδες. Υπάρχουν, πρώτον, τα μέλη, εκείνοι για την εξυπηρέτηση των οποίων ιδρύονται οι συνεταιρισμοί και οι οποίοι, εξαιτίας της δημοκρατικής συγκρότησης ασκούν συλλογικά την ανώτατη εξουσία για τους εαυτούς τους. Στη δεύτερη ομάδα είναι οι αξιωματούχοι είτε είναι αιρετοί εκπρόσωποι των μελών είτε επαγγελματίες απασχολούμενοι στους συνεταιρισμούς. Η εκπαίδευση που απαιτείται γι' αυτές τις δύο ομάδες περιλαμβάνει τη μεταβίβαση γνώσεων, την απόκτηση τεχνικών δεξιοτήτων και άσκηση στις συνεταιριστικές επαφές και στη συμπεριφορά. Οι γνώσεις πρέπει να είναι ακριβείς, συστηματικές και σύγχρονες σε βαθμό που προσδιορίζεται από το διαθέσιμο χρόνο και την ικανότητα να αφομοιώνουν. Πρέπει να περιλαμβάνονται γνώσεις όχι μόνο της ειδικής κατηγορίας των συνεταιρισμών με τους οποίους ασχολούνται αλλά και γνώσεις του οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργούν οι συνεταιρισμοί τους.

Για τα αιρετά στελέχη, η εκπαίδευση πρέπει να περιλαμβάνει πολλές επιχειρηματικές γνώσεις. Για τα υπαλληλικά στελέχη πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που θα τα καταστήσουν τουλάχιστον τόσο ικανά όσο τα στελέχη που απασχολούνται στο αντίστοιχο επίπεδο του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα της οικονομίας. Οι υπαλληλικά εργαζόμενοι είναι προφανές ότι θα χρειαστούν επίσης την καλύτερη δυνατή επιμόρφωση στις διαδικαστικές τεχνικές. Δεν είναι τόσο προφανές και γι' αυτό χρειάζεται να τονισθεί ότι οι δημοκρατικές διαδικασίες του συνεργατισμού απαιτούν τεχνικές δεξιότητες όσο και οικονομικές και ότι τα μέλη καθώς και οι εκπρόσωποί τους πρέπει να επιμορφωθούν στην επιδέξια και αποτελεσματική χρησιμοποίηση αυτών των διαδικασιών προς το συμφέρον του συνεταιρισμού τους. Χωρίς να χαράσσεται μια αυστηρή διαχωριστική γραμμή, μπορεί να λεχθεί ότι η εκπαίδευση των μελών αποτελεί τμήμα της εκπαίδευσης ενηλίκων και προσφέρεται σήμερα αποκεντρωμένα με μεθόδους συζήτησης και ομαδικής εργασίας ποικίλων μορφών, ενώ η εκπαίδευση των υπαλλήλων και των στελεχών καριέρας της Συνεταιριστικής Κίνησης προσφέρεται σε ιδρύματα τεχνικής εκπαίδευσης και σε πανεπιστήμια. Με ικανοποίηση αναφέρεται ότι η ίδρυση κεντρικών συνεταιριστικών κολλεγίων και σχολών επιμόρφωσης από εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις είναι σήμερα συνηθισμένη πρακτική. Ο αριθμός των πανεπιστημίων με ειδικά ινστιτούτα ή τμήματα συνεταιριστικών σπουδών και έρευνας ακολουθεί επίσης ανοδική πορεία.

Η τρίτη ομάδα αποτελείται από άτομα που είναι δυνητικά, μάλλον, παρά πραγματικά συνεταιριστές — το ευρύ κοινό που ακόμη βρίσκεται έξω από την Κίνηση. Με το πέρασμα του χρόνου, η Συνεταιριστική Κίνηση όλο και περισσότερο θα χρειάζεται, αν σκοπεύει να προοδεύει, να ενημερώνει πληρέστερα, από ό,τι στο παρελθόν, το κοινό για τους στόχους της, την οργάνωση και τις μεθόδους της, τα επιτεύγματά της και τα σχέδιά της για το μέλλον. Επιπλέον, όταν έχει απόψεις τεκμηριωμένες από την εμπειρία της που πρέπει να τεθούν προς το συμφέρον του συνόλου των καταναλωτών ή των παραγωγών σχετικά με κάποιο θέμα πολιτικής, πρέπει να τις εκφράζει με σαφήνεια και με δύναμη.

Η μάχη για την αποδοχή των συνεταιριστικών ιδεών πρέπει να διεξάγεται στο χώρο, τόσο της διανοήσης, όσο και της οικονομίας.

Κατά την άποψη της επιτροπής, η εκπαίδευση κατάλληλης μορφής για τις διάφορες ομάδες προσώπων που απαρτίζουν όλες, εκτός από τις στοιχειωδέστερες, τις συνεταιριστικές οργανώσεις, είναι μια αναγκαία υποχρέωση των συνεταιριστικών φορέων. Αυτό με καμιά έννοια δε σημαίνει ότι όλοι οι συνεταιριστικοί φορείς πρέπει να προσφέρουν κάθε είδος εκπαίδευσης που έχουν ανάγκη. Η επέκταση εθνικών συστημάτων δημόσιας εκπαίδευσης μπορεί και σγκώνει από τους ώμους των συνεταιριστών ένα μέρος του εκπαιδευτικού βάρους. Ωστόσο, δε θα απαλλάξει τη Συνεταιριστική Κίνηση από την ευθύνη της εκπαίδευσης των ανθρώπων στα ιδεώδη του συνεργατισμού και στις ορθές μεθόδους εφαρμογής των αρχών του στις παρουσιαζόμενες συνθήκες. Δεν μπορεί να μεταβιβάσει αυτόν το ρόλο σε κανένα άλλο φορέα. Βέβαια οι πολλές χιλιάδες μικρών συνεταιριστικών οργανώσεων σε απομακρυσμένες περιοχές έχουν ελάχιστους πόρους για εκπαιδευτικό έργο. Είναι γι' αυτό καθήκον των δευτεροβάθμιων οργανώσεων και ειδικότερα των ενώσεων και ομοσπονδιών που αναλαμβάνουν δραστηριότητες συμπαράστασης και εποπτείας να παρέχουν κάθε είδους βοήθεια - δημοσιεύσεις και οπτικοακουστικά μέσα καθώς και τεχνική καθοδήγηση - ώστε να εξασφαλισθεί σε κάθε περιοχή ένας πυρήνας άγρυπνων και σχετικά καλοπληροφορημένων συνεταιριστών των οποίων οι ορίζοντες επεκτείνονται πέρα από την περιοχή του πρωτοβάθμιου συνεταιρισμού τους.

Η Επιτροπή τονίζει το γεγονός, που έχουν έντονα συνειδητοποιήσει οι ειδικοί στη συνεταιριστική εκπαίδευση τα τελευταία χρόνια, ότι το εκπαιδευτικό επίπεδο της κίνησης πρέπει να ανέρχεται συνεχώς για να φθάσει το αντίστοιχο εξωσυνεταιριστικό επίπεδο. Οι διαρθρωτικές μεταβολές, που είναι υποχρεωμένη να εφαρμόσει η Κίνηση σε πολλές χώρες, με τη συγκέντρωση και την εγκατάσταση λειτουργικών μονάδων μεγάλης κλίμακας που αυτές συνεπάγονται, απαιτούν, από ανώτατο επίπεδο, προσωπικό με εμπειρία και άσκηση στην οργάνωση και τη διαχείριση ισοδύναμο με το καλύτερο από το απασχολούμενο αλλού. Το πρόβλημα της εκπαίδευσης είναι σαφώς άλυτο εκτός από τα θέματα της πρόσληψης, της αμοιβής και της προώθησης, αλλά η εμφάνισή του αποτελεί απόδειξη ότι έφθασε η στιγμή, αν δεν είναι αργά, ν' αντιμετωπίσει η Συνεταιριστική Κίνηση την εκπαιδευτική της δραστηριότητα πολύ πιο σοβαρά από ότι συχνά στο παρελθόν. Πρέπει να προσδιορίσει τα εκπαιδευτικά της προβλήματα με ευρύτερο και πιο πολυδιάστατο τρόπο για ένα καλοσχεδιασμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Ως παράδειγμα, η Επιτροπή επανέρχεται στην ιδέα συνεργασίας των συνεταιριστικών οργανώσεων που αναφέρθηκε σε προηγούμενο σημείο αυτής της έκθεσης. Όλο και περισσότερο η συνεργασία αυτή θα οφείλει να οργανώνεται και να διεξάγεται σε διασύνδεση μεταξύ χωρών και ηπειρών. Αποτελεί θεμελιώδη στόχο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης να προωθεί και να υποβοηθεί την επέκτασή της, προσφερόμενη η ίδια ως καταλύτης συνεργασίας για ένα σημαντικό αριθμό στόχων. Είναι αυταπόδεικτο ότι η άσκηση γι' αυτό το είδος διεθνούς συνεργασίας είναι κάτι που ξεπερνά τις δυνατότητες που έχουν οι εθνικού επιπέδου συνεταιριστικές σχολές. Η άσκηση για τη διεθνή συνεργασία πρέπει να εγκαθιδρυθεί σε διεθνή βάση. Η Επιτροπή επισημαίνει

ότι η ιδέα ίδρυσης, υπό την αιγίδα της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης και σε στενή σύνδεση με τη Γραμματεία της, ενός συνεταιριστικού εκπαιδευτικού κέντρου και ινστιτούτου επιμόρφωσης αποτελεί ένα ήδη παλαιό σχέδιο για το οποίο τα Όργανα της Ένωσης έχουν περισσότερες από μία φορές δείξει ότι εγκρίνουν. Ένα τέτοιο ινστιτούτο με διεθνές προσωπικό που θα επιλεγεί ανάμεσα από τους κορυφαίους εκπαιδευτές στο συνεργατισμό στον κόσμο, είναι αναγκαίο για να δώσει ηγέτες ικανούς να καθοδηγήσουν την επιταχυνόμενη ανάπτυξη του συνεργατισμού στο διεθνές επίπεδο, που τώρα μπορεί να το κατορθώσει η Κίνηση. Η εποχή για μικροπρωτοβουλίες έχει περάσει. Αλλά οι πόροι της Ένωσης είναι πολύ περιορισμένοι για να αναλάβει μόνη αυτό το έργο. Οι εθνικοί φορείς, ειδικά εκείνες οι πανίσχυρες οργανώσεις που λειτουργούν στους τομείς εμπορίου και χρηματοδότησης, πρέπει να πάρουν μέρος και να τη συνδράμουν, αφού έτσι δε θα εξυπηρετήσουν λιγότερο τους σκοπούς της δικής τους μελλοντικής ανάπτυξης.

Η Επιτροπή δεν έχει κανένα δισταγμό στην αποδοχή της εκπαίδευσης ως αρχής του Συνεργατισμού - ως της αρχής, στην πραγματικότητα, που καθιστά δυνατή την αποτελεσματική τήρηση και εφαρμογή των λοιπών. Γιατί οι αρχές του Συνεργατισμού είναι κάτι περισσότερο από λεκτικοί τύποι ή από άρθρα σε ένα καταστατικό που ερμηνεύεται κατά λέξη. Σε τελευταία ανάλυση οι αρχές εμπεριέχουν το πνεύμα του Συνεργατισμού, που οφείλει να αφυπνίζεται και να ανανεώνεται σε κάθε καινούργια γενιά που αναλαμβάνει το έργο της Κίνησης από την προηγούμενη. Αυτή η αφύπνιση και η ανανέωση εξαρτάται, περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, από τη φροντίδα και την προσήλωση με την οποία κάθε γενιά κρατά τη δάδα της εκπαίδευσης αναμμένη.

Μέρος III. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας την ανάλυση της Επιτροπής που έγινε στο Μέρος II αυτής της έκθεσης για τις επτά Αρχές που περιείχε η Έκθεση του 1937, μπορεί να λεχθεί ότι οι ακόλουθες πρέπει να εξακολουθήσουν να θεωρούνται ουσιώδεις για τη γνήσια και αποτελεσματική συνεταιριστική πρακτική, τόσο για τη σημερινή εποχή, όσο και για το μέλλον, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό να προβλεφθεί.

- 1. Η συμμετοχή σε μια συνεταιριστική οργάνωση πρέπει να είναι εθελοντική και εφικτή, χωρίς τεχνητούς περιορισμούς ή οποιεσδήποτε κοινωνικές, πολιτικές ή θρησκευτικές διακρίσεις, για όλα τα άτομα που μπορούν να κάνουν χρήση των υπηρεσιών της και επιθυμούν να αναλάβουν τις ευθύνες της συμμετοχής.*
- 2. Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις. Τις υποθέσεις τους πρέπει να διαχειρίζονται άτομα που εκλέγονται ή ορίζονται με τρόπο συμφωνημένο από τα μέλη, και που είναι υπόλογα σ' αυτά. Τα μέλη των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών πρέπει να αναλαμβάνουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος μία ψήφο) και συμμετοχής σε αποφάσεις που επηρεάζουν τις οργανώσεις τους. Στους μη πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς η διοίκηση πρέπει να ασκείται σε δημοκρατική βάση με*

πρόσφορο τρόπο.

3. Το κεφάλαιο των μερίδων πρέπει ν' απολαμβάνει μόνο ένα ανστηρά περιορισμένο τόκο ή καθόλου.
4. Το πλεόνασμα ή οι αποταμιεύσεις ενός συνεταιρισμού, ανήκουν στα μέλη αυτού του συνεταιρισμού και πρέπει να διανέμονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποφεύγεται να ωφελείται κάποιο μέλος σε βάρος των άλλων.

Αυτό μπορεί να γίνεται με απόφαση των μελών ως εξής:

- α) Με διάθεση για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του Συνεταιρισμού.
- β) Με την παροχή κοινών υπηρεσιών, ή
- γ) Με διανομή στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το Συνεταιρισμό.
5. Όλες οι συνεταιριστικές οργανώσεις πρέπει να προνοούν για την εκπαίδευση των μελών τους, των στελεχών και των υπαλλήλων τους καθώς και του ευρύτερου κοινού στις αρχές και στις τεχνικές του Συνεργατισμού, τόσο τις οικονομικές, όσο και τις δημοκρατικές.

Σ' αυτές θεωρήσαμε σημαντικό να προσθέσουμε μια αρχή ανάπτυξης και αμοιβαίας συνεργασίας μεταξύ συνεταιρισμών:

6. Όλες οι συνεταιριστικές οργανώσεις, για να εξυπηρετήσουν με τον καλύτερο τρόπο τα συμφέροντα των μελών τους και των κοινωνιών τους, πρέπει να συνεργάζονται ενεργά, με κάθε πρακτικό τρόπο, με άλλους συνεταιρισμούς, σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Υποβάλλοντας την πιο πάνω διατύπωση, η Επιτροπή προσθέτει ορισμένες παρατηρήσεις. Η πρώτη είναι ότι οι αρχές αυτές δε διασυνδέονται αυθαίρετα ή τυχαία. Αποτελούν ενιαίο σύστημα και είναι αδιάσπαστες. Στηρίζουν και ενδυναμώνουν η μια την άλλη. Μπορούν και πρέπει να τηρούνται στο σύνολό τους από όλους τους συνεταιρισμούς, οποιαδήποτε κι αν είναι τα αντικείμενά τους και η περιοχή δράσης τους, αν διεκδικούν να ανήκουν στη Συνεταιριστική Κίνηση. Η δεύτερη παρατήρηση είναι ότι, αν και οι αρχές ξεκίνησαν ως κανόνες που ρύθμιζαν τις σχέσεις των επιμέρους μελών των συνεταιρισμών μεταξύ τους και με τις οργανώσεις τους, η εφαρμογή τους δεν περιορίζεται μόνο στις πρωτοβάθμιες οργανώσεις. Πρέπει πιστά να τηρούνται επίσης από τις δευτεροβάθμιες οργανώσεις, με τις προσαρμογές που είναι αναγκαίες ή επιθυμητές για φορείς που εκπροσωπούν τη συνεργασία μεταξύ συνεταιριστικών οργανώσεων και όχι ατόμων. Η τρίτη παρατήρηση είναι ότι εκείνες οι αρχές που είχαν γίνει αποδεκτές το 1937, αλλά δε διατηρούνται από την τωρινή Επιτροπή, δεν πρέπει ελαφρά τη καρδία να αγνοηθούν και να παραμερισθούν. Το γεγονός ότι δεν είναι παγκόσμιας εφαρμογής σήμερα δεν σημαίνει ότι δεν είναι πλέον κατάλληλες, ειδικότερα για συνεταιριστικές οργανώσεις που, εξαιτίας του νεαρού της ηλικίας τους και της απειρίας τους, δεν μπορούν ν' αντέξουν σε πιέσεις είτε στα οικονομικά τους είτε στην ενότητα των μελών τους.

Επανερχόμενη στη συνεργασία των συνεταιριστικών οργανώσεων, με το σχηματισμό οργανώσεων με διάφορα ονόματα, όπως ενώσεις, ομοσπονδίες, κεντρικές οργανώσεις ή πιο γενικά δευτεροβάθμιες οργανώσεις που εξυπηρετούν κάθε είδους οικονομικούς, τεχνικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς, η Επι-

τροπή επισημαίνει ότι αυτή η οργάνωση δευτέρου βαθμού παίζει στη σημερινή Συνεταιριστική Κίνηση και πρόκειται να παίξει στο μέλλον ένα πολύ σπουδαιότερο ρόλο από ό,τι ως τώρα. Δεν αντιπροσωπεύει βέβαια παρά μια φυσική και χρήσιμη προέκταση της θεμελιώδους συνεταιριστικής ιδέας της ένωσης προς αμοιβαίο όφελος. Αποτελεί συχνά τη μέθοδο με την οποία ο Συνεργατισμός προχωρεί από το ένα στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας στο επόμενο, όπως π.χ. από τη λιανική πώληση στη χονδρική πώληση και στην παραγωγή ή από την πώληση στην εγχώρια αγορά στις εξαγωγές.

Οι δευτεροβάθμιες οργανώσεις, αν λειτουργούν αρχικά σε ένα τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο, τελικά διευρύνονται ή συνασπίζονται σε εθνικές οργανώσεις. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να σταματά αυτή η μορφή συνεργασίας στα εθνικά σύνορα. Αντίθετα, υπάρχει κάθε λόγος τόσο αρχής όσο και πρακτικών πλεονεκτημάτων να σπάσει η Συνεταιριστική Κίνηση τους υλικούς και πνευματικούς φραγμούς του συμβατικού εθνικισμού και να φθάσει σε μια εποχή διεθνούς συνεργασίας. Αυτό λογικά και πρακτικά συνεπάγεται συνεταιριστικές οργανώσεις τρίτου βαθμού, όπως η Σκανδιναβική Χονδρεμπορική Ένωση, η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση Πετρελαιοειδών και η ίδια η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση.

Η ιδέα για μεγαλύτερη ενότητα και συνοχή στο εσωτερικό της Συνεταιριστικής Κίνησης, κάτω από διαφορετικά ονόματα - συντονισμός, συνένωση, συγκέντρωση, ολοκλήρωση - κερδίζει έδαφος μεταξύ των Συνεταιριστών, κατά κύριο λόγο όταν συνειδητοποιηθούν ότι φοβερότεροι ανταγωνιστές τους σήμερα είναι τα μεγάλα κεφαλαιουχικά συγκροτήματα που στηρίζονται σε κάθετη και οριζόντια ολοκλήρωση. Δεν υπάρχουν ενδείξεις για να θεωρηθεί ότι ο ανταγωνισμός αυτός θα μειωθεί σε ένταση. Πρέπει μάλλον να αναμένεται ότι, εξυπηρετούμενη από τα σύγχρονα τεχνικά μέσα, η κεφαλαιουχική επιχείρηση θα τείνει να συνεχίζει την εξέλιξή της προς ολιγοπώλιο και μονοπώλιο, όχι μόνο στις εθνικές αγορές αλλά και σε διεθνές επίπεδο, σε νέες πολυεθνικές οικονομικές μονάδες ονομαζόμενες περιοχές ελεύθερου εμπορίου ή οικονομικές κοινότητες. Ο ανταγωνισμός που θα επιβιώσει δε θα είναι ο ανταγωνισμός του μεγαλύτερου προς το μικρότερο αλλά ο ανταγωνισμός των μεγαλύτερων μεταξύ τους. Δυνητικά, η Συνεταιριστική Κίνηση είναι μεταξύ των μεγαλύτερων. Χρειάζεται μόνο να συγκεντρώσει τη δύναμή της σε μεγαλύτερες μονάδες, με τη συνεπή και απεριόριστη, από το τοπικό μέχρι το διεθνές επίπεδο, εφαρμογή της αρχής της συνεργασίας μεταξύ συνεταιρισμών, για να κάνει το μέγεθός της αισθητό και να δρα με επιτυχία έναντι των μονοπωλίων.

Για να μπορέσει να ενεργήσει έτσι, οι συνεταιριστές οφείλουν κατά καιρούς να επανεξετάζουν τις μεθόδους τους και τους φορείς τους υπό το πρίσμα των απώτερων στόχων τους και των αρχών που εξυπηρετούν αυτούς τους στόχους. Θα καταστεί αναγκαίο ν' απορριφθούν επεξηγήσεις και μονόπλευρες ερμηνείες, που στηρίζονται στο συμφέρον της στιγμής, για να ξεκαθαριστεί ο κοινός χώρος στον οποίο οι Συνεταιριστές μπορούν να συσπειρωθούν και να εργασθούν από κοινού για το ιδεώδες μιας καλύτερης και πληρέστερα ανθρωπίνης κοινωνίας από ό,τι το ανθρώπινο γένος στην ολότητά του έχει πετύχει ως τώρα.

Μια τέτοια κοινή προσπάθεια συνεπάγεται όχι μόνο τη συνεργασία με αφο-

σίωση στα πλαίσια των ενώσεων και των ομοσπονδιών τους, των συνεταιρισμών κάθε κατηγορίας αλλά επίσης στενότερες και πιο δημιουργικές σχέσεις μεταξύ συνεταιρισμών διαφόρων κατηγοριών σε κάθε επίπεδο όπου αυτό είναι πρακτικά εφικτό. Η ιδέα για ένα συνεταιριστικό τομέα στην οικονομία αποτελεί πολύ συχνά μια διανοητική σύλληψη χωρίς αντίστοιχη υλική πραγματικότητα, απλώς εξαιτίας της έλλειψης ενότητας και συνοχής μεταξύ των διαφόρων κλάδων της Κίνησης.

Η Επιτροπή έχει πλήρη επίγνωση του γεγονότος ότι με την υποστήριξη πιο στενών και πολύπλευρων διασυνεταιριστικών σχέσεων απηχεί τη σκέψη και τη γλώσσα εκείνων που πρώτοι έφεραν αυτά τα θέματα στο προσκήνιο των συζητήσεων πριν από μια γενιά. Αυτό που ενοχλεί την Επιτροπή είναι ο χρόνος που πέρασε μεταξύ της διακήρυξης ορθών συνεταιριστικών ιδεών και της εφαρμογής τους στην πράξη και δεν μπορεί να παραλείψει να επισημάνει ότι η παράλειψη, πολλών συνεταιριστικών οργανώσεων, παροχής επαρκούς εκπαίδευσης προς την ορθή κατεύθυνση τα μέλη τους και προς τους ηγέτες των συνεταιρισμών συντελεί σημαντικά σ' αυτή την ανεπάρκεια.

Επιθυμεί επίσης να επισημάνει ότι ο επιταχυνόμενος ρυθμός ανάπτυξης στη σύγχρονη οικονομική εξέλιξη έχει μειώσει και μειώνει ακόμη περισσότερο το χρόνο που αφήνεται στη Συνεταιριστική Κίνηση να αποδείξει την αξία των αρχών και των μεθόδων της. Ο κόσμος θα κρίνει την επιτυχία του Συνεργατισμού από τη συμβολή του στην ανύψωση του επιπέδου της ανθρώπινης ευημερίας όσο το δυνατό συντομότερα. Η ανθρωπότητα, στο σύνολό της, αναζητεί, όσο κι αν το κάνει τυφλά, έναν εκτεταμένο μετασχηματισμό από ένα σύστημα στο οποίο επικρατεί το κεφάλαιο σε ένα άλλο στηριζόμενο στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στην ισότητα. Η Συνεταιριστική Κίνηση, όταν είναι πιστή στις αρχές της και εξοπλισμένη με το θάρρος των πεποιθήσεών της, μπορεί ν' αποδείξει πρακτικά ότι είναι δυνατή η δημιουργία μιας κοινωνίας στην οποία ο άνθρωπος δε θα είναι πλέον δούλος αλλά κύριος των οικονομικών δυνάμεων. Η αποστολή της είναι να διδάξει τον κοινό άνθρωπο, δείχνοντάς του πρακτικά πως οι αρχές που εκφράζουν τη φιλική διάθεση και τις αδελφικές σχέσεις στο Συνεταιρισμό μπορούν επίσης να εμπνεύσουν τις αμοιβαίες σχέσεις των εθνών.

Αν η συνεταιριστική κίνηση αποβλέπει ν' αποκτήσει το πλήρες ανάστημά της είτε στα πλαίσια κάθε χώρας είτε διεθνώς, οι επιμέρους συνεταιριστικοί φορείς πρέπει ανεπιφύλακτα να υποβοηθούνται μεταξύ τους. Πρέπει να ενεργούν ως μέλη μιας ενιαίας κοινής προσπάθειας για την επίτευξη των στόχων και των ιδανικών της κίνησης ως συνόλου. Οι στόχοι και τα ιδανικά δεν είναι τίποτε λιγότερο από τη δημιουργία συνθηκών όπου η σύγκρουση, το μονοπώλιο και το μη δικαιολογούμενο κέρδος παύουν να υπάρχουν. Το ιδεώδες μιας κοινότητας εργατών σαν εκείνη που οραματίστηκαν οι Σκαπανείς του Ροτσντέιλ, ή μια συνεταιριστική κοινοπολιτεία που επιθυμούσαν πολλοί άλλοι συνεταιριστές, δύσκολα μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη αλλιώς παρά με τις ακατάπαυστες και ενωμένες προσπάθειες όλων των συνεταιριστών και των συνεταιριστικών φορέων, μεγάλων και μικρών, εθνικών και διεθνών.

Οι συνεταιριστές όλου του κόσμου πρέπει βαθύτατα να εκτιμήσουν ότι ο πιο σημαντικός σκοπός όλης της συνεταιριστικής κίνησης είναι η προώθηση των

κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων των ανθρώπων και ότι η επιδίωξη και επίτευξη αυτού του υψηλού στόχου απαιτεί δραστήριες και συντονισμένες προσπάθειες για την πραγμάτωση της παγκόσμιας ειρήνης.

**Μέρος IV. ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ 23ου ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΔΣΕ
που συνήλθε στη Βιέννη από την
5η ως την 8η Σεπτεμβρίου 1966.**

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΔΣΕ

Το 23ο Συνέδριο της ΔΣΕ αποδέχεται ευχαρίστως την έκθεση της Επιτροπής* Συνεταιριστικών Αρχών ως ανταποκρινόμενη στις προδιαγραφές που έθεσε η απόφαση του 22ου Συνεδρίου.

Το Συνέδριο δέχεται ότι αν και υπάρχουν διαφορές απόψεων ως προς την έμφαση ή το βαθμό, η έκθεση αποτελεί μια αξιόλογη τοποθέτηση των συνεταιριστικών αρχών σ' ένα σύγχρονο περιβάλλον.

Το Συνέδριο εγκρίνει τις Προτάσεις και Συμπεράσματα που καταρτίστηκαν από την Επιτροπή Αρχών ως εξής:

1. Η συμμετοχή σε μια συνεταιριστική οργάνωση πρέπει να είναι εθελοντική και εφικτή, χωρίς τεχνητούς περιορισμούς ή οποιεσδήποτε κοινωνικές, πολιτικές ή θρησκευτικές διακρίσεις, για όλα τα άτομα που μπορούν να κάνουν χρήση των υπηρεσιών της και επιθυμούν να αναλάβουν τις ευθύνες της συμμετοχής.
2. Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις. Τις υποθέσεις τους πρέπει να διαχειρίζονται άτομα που εκλέγονται ή ορίζονται, με τρόπο συμφωνημένο από τα μέλη, και που είναι υπόλογα σ' αυτά. Τα μέλη των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών πρέπει ν' απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα ψήφων (κάθε μέλος μία ψήφο) και συμμετοχής σε αποφάσεις που επηρεάζουν τις οργανώσεις τους. Στους μη πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς η διοίκηση πρέπει να ασκείται σε δημοκρατική βάση με πρόσφορο τρόπο.
3. Το κεφάλαιο των μερίδων πρέπει ν' απολαμβάνει μόνο ένα αυστηρά περιορισμένο τόνο ή καθόλου.
4. Το πλεόνασμα ή οι αποταμιεύσεις, αν υπάρχουν(*), που προκύπτουν από τη δραστηριότητα ενός συνεταιρισμού, ανήκουν στα μέλη αυτού του συνεταιρισμού και πρέπει να διανέμονται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγεται να ωφελείται κάποιο μέλος σε βάρος των άλλων.

Αυτό μπορεί να γίνεται με απόφαση των μελών ως εξής:

- α) Με διάθεση για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του Συνεταιρισμού.

- β) Με την παροχή κοινών υπηρεσιών ή με διανομή στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το Συνεταιρισμό.
5. Όλες οι συνεταιριστικές οργανώσεις πρέπει να προνοούν για την εκπαίδευση των μελών τους, των στελεχών και των υπαλλήλων τους καθώς και του ευρύτερου κοινού, στις αρχές και στις τεχνικές του Συνεργατισμού, τόσο τις οικονομικές, όσο και τις δημοκρατικές.
6. Όλες οι συνεταιριστικές οργανώσεις, για να εξυπηρετήσουν με τον καλύτερο τρόπο τα συμφέροντα των μελών τους και των κοινωνιών τους, πρέπει να συνεργάζονται ενεργά, με κάθε πρακτικό τρόπο, με άλλους συνεταιρισμούς, σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Τα όργανα του Συνεδρίου, η Κεντρική Επιτροπή και η Εκτελεστική της Επιτροπή να λάβουν υπόψη τις αποφάσεις του Συνεδρίου σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής Συνεταιριστικών Αρχών της ΔΣΕ κατά το 23ο Συνέδριο στη Βιέννη και με βάση αυτό το σημείο εκκίνησης να υποβάλουν στο επόμενο Συνέδριο προτάσεις που θεωρούνται αναγκαίες για μεταβολές του καταστατικού της ΔΣΕ.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΔΣΕ

Ακολουθώντας την εξουσιοδότηση του 23ου Συνεδρίου, η Εκτελεστική και η Κεντρική Επιτροπή της ΔΣΕ υπέβαλαν ορισμένες προτάσεις για μεταβολές στο καταστατικό της ΔΣΕ. Οι προτάσεις αυτές υιοθετήθηκαν κατά το 24ο Συνέδριο της ΔΣΕ στο Αμβούργο. Οι Αρχές, όπως προτάθηκαν από την Επιτροπή Αρχών, ενσωματώθηκαν στο Άρθρο 8 και αναφέρονται ως(*)'Οι Συνεταιριστικές Αρχές, όπως καθιερώθηκαν από τους Σκαπανείς του Ροτσντέιλ και όπως αναδιαμορφώθηκαν από το 23ο Συνέδριο της ΔΣΕ'.

(*) Στο 24ο Συνέδριο στο Αμβούργο, η φράση της τέταρτης Αρχής, «Το πλεόνασμα ή οι αποταμιεύσεις, αν υπάρχουν», μεταβλήθηκε σε «Τα οικονομικά αποτελέσματα». Έτσι η διατύπωση της Αρχής έγινε: «Τα οικονομικά αποτελέσματα που προκύπτουν από τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού ανήκουν στα μέλη αυτού του συνεταιρισμού...».

PRIMA

γεύση
στη ζωή!

ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΕΥΣΗ ΕΛΑΙΩΝ
ΕΛΛΗΝΟΟΜΒΡΟΝ ΓΡΟΠΟΛΙΤΩΝ

ΘΕΣΕΙΣ - ΑΠΟΨΕΙΣ

ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ

Στην οικονομία της ελεύθερης αγοράς, οι μικροί έχουν εξ υποθέσεως το συγκριτικό μειονέκτημα του μικρού τους μεγέθους. Αυτό ακριβώς το μειονέκτημα στοχεύει να εξουδετερώσει η συνεταιριστική δραστηριότητα, με την οποία συσπειρώνονται οι μικρές μονάδες για να αποτελέσουν μία μεγάλη, η οποία θα έχει και τα αντίστοιχα πλεονεκτήματα.

Οι τρόποι με τους οποίους δημιουργούνται μεγάλες μονάδες με τη συνεταιριστική μέθοδο δράσης είναι δύο:

α) Με την εθελοντική συγχώνευση των μικρών συνεταιρισμών σε μεγαλύτερους, και

β) Με το σχηματισμό ανώτερου βαθμού συνεταιριστικών οργανώσεων και την ανάθεση σε αυτές των οικονομικών δραστηριοτήτων εκείνων για τις οποίες το μεγάλο μέγεθος εξασφαλίζει σημαντικά πλεονεκτήματα (π.χ. κοινή προμήθεια, κοινή πώληση, κοινή διαφήμιση κλπ.). Στην περίπτωση αυτή διατηρούνται οι επιμέρους συνεταιριστικές οργανώσεις αλλά με τη λογική της **"επικουρικότητας"** δηλ. το κάθε επίπεδο αναλαμβάνει τις λειτουργίες για τις οποίες προσφέρεται περισσότερο.

Για τους συνεταιρισμούς δεν υπάρχει όριο προώθησης αυτής της διαδικασίας, αφού μπορεί να φθάσει και σε συσπειρώσεις εθνικού επιπέδου, ακόμη και διακρατικού. Επειδή μάλιστα συχνά λησμονείται, ως γίνει εδώ η υπενθύμιση ότι αυτού του

είδους η συνεργασία αποτελεί μία από τις αρχές των συνεταιρισμών.

Σε πολλές περιπτώσεις ακόμη και η ευρεία συσπείρωση δεν καταλήγει σε μεγάλες επιχειρηματικές μονάδες, σε σύγκριση πάντοτε με τους ανταγωνιστές. Τότε - αλλά και σε πολλές άλλες περιπτώσεις - οι συνεταιρισμοί για να διατηρηθούν στην αγορά θα πρέπει να αποκτήσουν κάποια ιδιαιτερότητα με την οποία να διαφοροποιηθούν από τους ανταγωνιστές τους, ώστε να διασφαλίζουν τη χρησιμότητά τους για τα μέλη τους ή/και την ανάγκη των πελατών τους να συνεργάζονται μαζί τους. Προσφέροντας κάτι διαφορετικό, παύουν να ανταγωνίζονται με κριτήριο τις τιμές μόνο (όπου ενδεχομένως δεν πλεονεκτούν). Τα προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) (Καν. 2082/91) και τα Βιολογικά Προϊόντα (Καν. 2092/91) αποτελούν μερικές τέτοιες διεξόδους, αξιοποιήσιμες τόσο από τους παραγωγούς, όσο και από τους συνεταιρισμούς. Στα λιπάσματα επίσης, ο συνδυασμός των πωλήσεων με αναλύσεις εδαφών και με φυλλοδιαγνωστική και ορθολογική και οικονομικότερη λίπανση, παρέχει ανάλογες ευκαιρίες διαφοροποίησης. Οι λύσεις, φυσικά, δεν είναι κοινές για όλους τους συνεταιρισμούς. Εκείνοι που έχουν αντιληφθεί το πρόβλημα θα είναι σε θέση να βρουν και την προσφορότερη γι' αυτούς λύση.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Επανελημμένως στο παρελθόν είχε σχολιασθεί από τη στήλη αυτή το θέμα των τεράστιων οφειλών των συνεταιρισμών προς την ΑΤΕ και των αιτίων τους. Παρά το γεγονός ότι η κρατική πολιτική που ασκήθηκε μέσω των συνεταιρισμών αποτελούσε τη γενεσιουργό

αιτία για το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος τους, η εικόνα που παρουσιαζόταν προς τα έξω άφηνε την εντύπωση της αποτυχίας των συνεταιρισμών και της κακοδιαχείρισής τους. Ήταν χαρακτηριστικό ότι η προηγούμενη διοίκηση της ΑΤΕ απαιτούσε την εξόφληση των

χρεών από τους συνεταιρισμούς, οι οποίοι βέβαια, εν τη απελαία τους ή για την εξυπηρέτηση σκοπιμοτήτων, είχαν δεχθεί να δανείζονται αφειδώς από την ΑΤΕ με την προφορική διαβεβαίωση των αρμόδιων υπουργών για την κάλυψη των ζημιών.

Από νομικής πλευράς, ασφαλώς η ΑΤΕ είχε δίκιο, αφού οι συνεταιρισμοί υπέγραφαν για τα δάνεια. Ήταν όμως παγκοίμως γνωστό ότι η κρατική πολιτική είχε δημιουργήσει το πρόβλημα. Όταν δε το κράτος αποδέχθηκε την υπαιτιότητά του για τα εμφανιζόμενα ως συνεταιριστικά χρέη και αποδέχθηκε να καταβάλει τα οφειλόμενα ποσά, η ΑΤΕ διεκδικούσε τους τόκους των ποσών αυτών και πάλι από τους συνεταιρισμούς. Νόμιμο και πάλι αλλά παράλογο.

Τώρα που και το θέμα των τόκων διευθετήθηκε, τοποθετήθηκε πλέον το

θέμα στη σωστή του βάση, αφού εν τω μεταξύ οι συνεταιρισμοί συκοφαντήθηκαν ανεπανόρθωτα. Σε πρόσφατη συνέντευξη του Διοικητή της ΑΤΕ κ. Δ. Κανελλόπουλου (HELLENESNEWS - Οκτώβριος 1994) αναφέρεται: "Η τεράστια συσσώρευση χρεών, τα οποία προέρχονται είτε άμεσα από ρητές συμβατικές υποχρεώσεις του κράτους απέναντι στην τράπεζα, είτε έμμεσα ως απόρροια της παρεμβατικής του πολιτικής υπέρ των αγροτών είχαν οδηγήσει την Αγροτική Τράπεζα σε οριακό σημείο".

Η αποκατάσταση της αλήθειας, ότι δηλαδή τα χρέη ήταν αποτέλεσμα της παρεμβατικής πολιτικής του κράτους, δεν αποκαθιστά τη βλάβη που έχει γίνει στους συνεταιρισμούς. Αποκαλύπτει όμως τις διαθέσεις και τις σκοπιμότητες που είχαν επικρατήσει στο παρελθόν για να συναχθούν τα αναγκαία συμπεράσματα.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Με πρόλογο του Γενικού Διευθυντή της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ICA) κ. Bruce Thordarson και του Προέδρου του ΙΣΕΜ κ. Νικ. Κοθύμβα, κυκλοφόρησε στα ελληνικά η μελέτη του Dr. A.F. Laidlaw «Οι Συνεταιρισμοί το Έτος 2000». Απόδοση στα Ελληνικά: Π. Κοθύρης - Κ. Παπαγεωργίου.

Μιά συνολική θεώρηση της θεωρίας της εφαρμογής και των προοπτικών του συνεργατισμού σε παγκόσμιο επίπεδο. Κλασικό κείμενο προβληματισμού.

Έκδοση Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (Ι.Σ.Ε.Μ.) στη σειρά αξιόλογων συνεταιριστικών κειμένων.

Εελλίδες 120. Διάθεση Ι.Σ.Ε.Μ., Ακαδημίας 63, 106 78 Τηλ. 3625.739

Τιμή δρχ. 1.500.

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΑΝΣΟΛΑΣ

Ένας γνήσιος συνεταιριστής, από αυτούς που αφοσιώθηκαν για όλη τη ζωή τους στους συνεταιρισμούς, ο Αθανάσιος Μανσόλας, χάθηκε στις 30 Ιουνίου.

Άνθρωπος των χαμηλών τόνων και της αδιάκοπης δράσης, ο Αθ. Μανσόλας αναδείχθηκε σε κορυφαίο στέλεχος των συνεταιρισμών. Πρόεδρος της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Αττικής και Πρόεδρος της ΚΥΔΕΠ επί πολλά χρόνια, ο Αθ. Μανσόλας άσκησε νοικοκυρεμένη διοίκηση, με δημιουργικό πνεύμα και με πίστη στη συνεταιριστική ιδεολογία της προσφοράς και του σεβασμού της προσωπικότητας των άλλων. Αναδείχθηκε σε άξιο συνεχιστή του Ρούσσου στην ΚΥΔΕΠ, η οποία κατά την προεδρεία του εξελίχτηκε στο μεγάλο στυλοβάτη της συνεταιριστικής κίνησης, παρά τις πολλές αντιξοότητες και τις αντιδράσεις.

Ο Αθανάσιος Μανσόλας ήταν εκείνος που, μαζί με τον αείμνηστο Νίκο Καθέμο, τότε Γενικό Διευθυντή της ΚΥΔΕΠ και άψογο διαχειριστή των υποθέσεών της, πέτυχε τη μεταβίβαση από την ΑΤΕ στην ΚΥΔΕΠ της διαχείρισης των κτηνοτροφικών δημητριακών, που μέχρι τότε υπαγόταν στη διαχείριση της ΑΤΕ για λογαριασμό του Δημοσίου. Ήταν τότε η πίστη τους στην αποτελεσματική διαχείριση των συνεταιρισμών, ώστε ανέλαβαν τη διαχείριση με επιβάρυνση κατά 25% χαμηλότερη εκείνης που χρέωνε η ΑΤΕ στο Δημόσιο δύο χρόνια ενωρίτερα. Όχι μόνο επέτυχαν στο έργο αυτό, αλλήλ και στον ευρύτερο στόχο τους, να εξακολουθήσει η ΚΥΔΕΠ να κατέχει αποφασιστικής σημασίας θέση και με την απειλευθέρωση της αγοράς των κτηνοτροφικών δημητριακών.

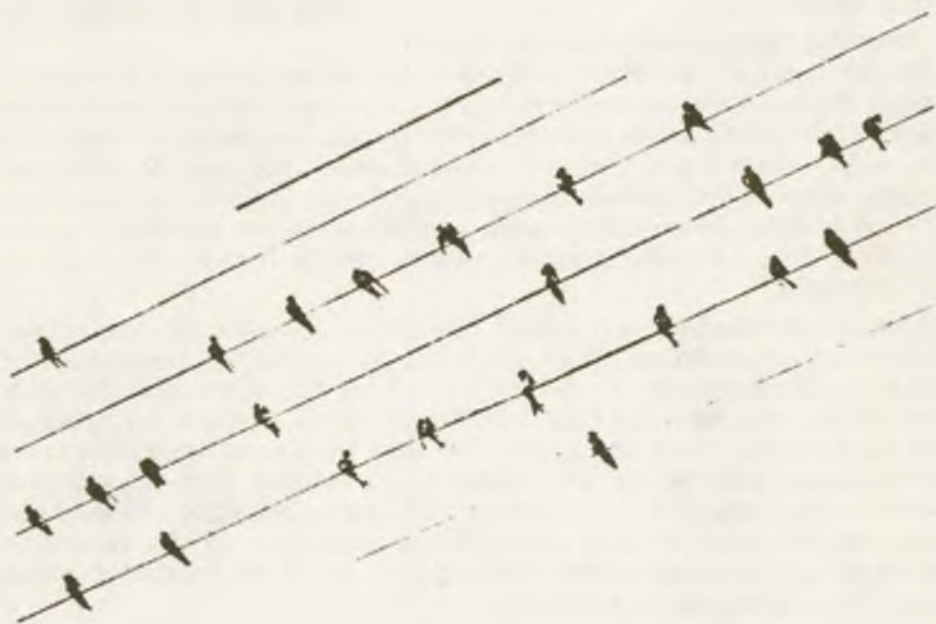
Αλλήλ και μόνο το γεγονός της κατάρρευσης της ΚΥΔΕΠ, αυτού του συνεταιριστικού κολλοσσού, στα κατοπινά χρόνια δείχνει το μέγεθος της προσφοράς εκείνων που την είχαν αναγάγει στη μεγαλύτερη συνεταιριστική δύναμη της χώρας.

Ο Αθανάσιος Μανσόλας, δεν επιζητούσε δάφνες για την προσφορά του. Παρέμενε απλός, μετρίσιμος και αγαπητός σε όλους, γιατί αντανάκλασε μια γοητεία με τη σύνεση, τη μόρφωση (είχε σπουδάσει νομικά, χωρίς ποτέ να ασκήσει τη δικηγορία) και την αποστασιοποίησή του από κάθε φανατισμό. Ήταν από την κατηγορία εκείνων των ανθρώπων που φλέγονται από τις ανθρωπιστικές ιδέες του συνεργατισμού και μετουσιώνουν αυτή τη φλόγα σε γόνιμο έργο, για όλη τη ζωή τους, χωρίς παρεκκλίσεις και αμφιταλάντευσεις.

Θα είναι ήρεμος ο ύπνος του και ζωντανό το παράδειγμά του. Η αγαθή μνήμη του ας είναι η παρηγοριά για τους οικειούς του και για το πλήθος των συνεταιριστών που είχαν την ευτυχία να τον γνωρίσουν.

ΧΡΕΟΣ ΜΑΣ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΑΣ ΑΝΟΙΞΗ!

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
με ανθρώπινο πρόσωπο

ΕΙΔΗΣΕΙΣ: ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ - ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ

• Ο κ. Π. Κολύρης Γενικός Διευθυντής της ΠΑΣΕΓΕΣ

Ένα από τα πιο ικανά και έμπειρα συνεταιριστικά στελέχη επελέγη για τη θέση του Γενικού Διευθυντή της ΠΑΣΕΓΕΣ. Ο κ. Παναγιώτης Κολύρης.

Ο κ. Κολύρης γεννήθηκε το 1944 στη Ζάκυνθο. Σπούδασε οικονομικά στο London School of Economics και μεταπτυχιακά (M.A.) στο Πανεπιστήμιο Brunel της Αγγλίας.

Μεταξύ 1977 και 1986 ο κ. Κολύρης εργάστηκε στην ΠΑΣΕΓΕΣ, αρχικά ως στέλεχος της Υπηρεσίας Μελετών και στη συνέχεια ως Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης και της Υπηρεσίας Μελετών. Από το 1984 ως το 1986 ήταν Προϊστάμενος του Γραφείου Βρυξελλών της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Από τις θέσεις αυτές είχε άμεση επαφή με όλα τα θέματα των συνεταιρισμών, με την Κοινή Αγροτική Πολιτική της ΕΟΚ και συμμετείχε σε επιτροπές και στα Προεδρεία στις COPA και COGECA, τα όργανα εκπροσώπησης των αγροτών και των συνεταιρισμών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Εκπρόσωπευσε την ΠΑΣΕΓΕΣ σε πολλούς Ευρωπαϊκούς και Διεθνείς Οργανισμούς και χρημάτισε Πρόεδρος της Επιτροπής Γενικής Οικονομίας της COGECA, που απαρτίζεται από υψηλού επιπέδου επιστήμονες των μελών της και η οποία θεμελιώνει επιστημονικά τις θέσεις που υποστηρίζει.

Από το 1987 και επί μια διετία ήταν Σύμβουλος Πρεσβείας στη Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία (ΜΕΑ) των Βρυξελλών και μέλος της Ειδικής Επιτροπής Γεωργίας της Κοινότητας. Κατά τη διάρκεια της ελληνικής Προεδρίας του β' εξαμήνου 1988, ήταν ο Πρόεδρος αυτής της Επιτροπής.

Από το 1989 ως το 1992 ο κ. Κολύρης ήταν Γενικός Διευθυντής της ΚΥΔΕΠ, κατά την περίοδο των μεγάλων προβλημά-

των και των έντονων διεργασιών για τη διάσωσή της.

Στα επόμενα δύο χρόνια και μέχρι πρόσφατα, ο κ. Κολύρης τοποθετήθηκε ως σύμβουλος στην Κυβέρνηση της Ουγγαρίας για την αναδιοργάνωση των συνεταιρισμών που συνδεόταν με την ιδιωτικοποίηση της γεωργικής γης και με το νέο ρόλο των συνεταιρισμών στην οικονομία της αγοράς. Συμμετείχε επίσης σε ειδικές διερευνητικές αποστολές του FAO για προγράμματα γεωργικής ανάπτυξης στην Ουγγαρία και την Κροατία.

Σε διάφορες περιόδους ο κ. Κολύρης χρημάτισε μέλος των Διοικητικών Συμβουλίων της Εταιρείας των Φίλων του Συνεργατισμού, του ΕΛΚΕΠΑ, της Συνεταιριστικής Διαφημιστικής (ΣΥΝΕΔΙΑ) και του Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (ΙΣΕΜ).

Ο κ. Κολύρης έχει δημοσιεύσει αξιόλογες μελέτες και άρθρα σε περιοδικά και υπήρξε εισηγητής σε πολλά συνέδρια γεωργοοικονομικού και συνεταιριστικού περιεχομένου.

Χρησιμοποιεί τόσο την αγγλική όσο και τη γαλλική γλώσσα.

Με τα εφόδια αυτά, με την εμπειρία από τους ελληνικούς και ξένους συνεταιρισμούς, η δόκιμη υπηρεσία του σε ποικιλία ρόλων, την αναγνώριση των ικανοτήτων του στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και με την αφοσίωση στο συνεταιριστικό θεσμό που συνδέεται με το ήθος, τη μετριοφροσύνη και την ευπρέπεια του συνεταιριστή, ο κ. Π. Κολύρης ευλόγως δημιουργεί πολλές προσδοχίες για ουσιαστική συμβολή στην υπόθεση των συνεταιρισμών από τη θέση του Γενικού Διευθυντή της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Η "Συνεταιριστική Πορεία", της οποίας επανειλημμένως υπήρξε συνεργάτης, εύχεται ευόδωση των προσπαθειών του στη δύσκολη περίοδο που διέρχονται οι συνεταιρισμοί. Η φωτισμένη μορφή του Θ.

Τζωρτζάκη, η αφοσίωση του Ι. Αφεντάκη και η βαθυστόχαστη φυσιογνωμία του Ν. Κολύμβα, που τίμησαν αυτή τη θέση στο παρελθόν, αποτελούν βαριά κληρονομιά για το νέο Γενικό Διευθυντή της ΠΑΣΕΓΕΣ.

• Κατάρτιση ειδικού μητρώου για την παραγωγή και διακίνηση ροδακίνων και νεκταρινιών

Ειδικό μητρώο παραγωγών οπωροκηπευτικών και ειδικότερα ροδακίνων και νεκταρινιών καταρτίζει το υπουργείο Γεωργίας μέσω των Ομάδων Παραγωγών Ειδικής Γεωργικής Αναγνώρισης, σύμφωνα με την πολιτική και κοινοτική νομοθεσία.

Σκοπός του Μητρώου αυτού είναι ο έλεγχος της εμπορίας και συγκεκριμένα της παραγόμενης ποσότητας, της ποιότητας, της προσαρμογής του όγκου της προσφοράς στις απαιτήσεις της αγοράς καθώς και της ποσότητας που αποσύρεται μέσω της κοινοτικής παρέμβασης.

• Πανελλήνιο Συνέδριο νέων αγροτών στην Αργολίδα

Η Ένωση Νέων Αγροτών Αργολίδας οργάνωσε από 23 έως 25 Σεπτεμβρίου το Α' Πανελλήνιο Συνέδριο Νέων Αγροτών με αντικείμενο "Οι Οργανώσεις Νέων Αγροτών στην Ελλάδα. Δυνατότητες-Εξελίξεις-Προοπτικές".

• Η ΣΥΝΕΔΙΑ ΚΑΤΑΚΤΑ ΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΣΤΟ 4ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ που πραγματοποιήθηκε σε λαμπρή εκδήλωση του ΜΕΓΑΡΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, η ΣΥΝΕΔΙΑ Α.Ε. ανταγωνιζόμενη 997 συμμετοχές από το σύνολο των διαφημιστικών εταιρειών της χώρας, πέτυχε το «Μεγάλο Άθλο». Κατέκτησε: 1 πρώτο βραβείο και 1 ΚΥΡΗΚΕΙΟ που είναι η ΜΕΓΙΣΤΗ διάκριση σ' ένα από τους 8 τομείς της Δια-

φημιστικής Δημιουργίας.

Η ΣΥΝΕΔΙΑ βραβεύτηκε για το ΕΤΑΙΡΙΚΟ της ΕΝΤΥΠΟ.

Με τις δύο αυτές επιτυχίες η ΣΥΝΕΔΙΑ μπήκε στην Πρώτη Εξάδα των 30 βραβευμένων εταιρειών προσπερνώντας ανταγωνιστές με πολυεθνική στήριξη και πολυετή παρουσία στη Διαφημιστική Αγορά.

Στην τελετή παρέστη ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Δημ. Πράτσος, ο Αναπλ. Γεν. Δ/ντής κ. Γ. Σώκος και τα Στελέχη της ΣΥΝΕΔΙΑ ΑΕ. Τα βραβεία παρέλαβε ο Γενικός Δ/ντής κ. Α. Βασιλειάδης.

• Καταγγελία της Ομοσπονδίας Συνεταιρισμών Φαρμακοποιών Ελλάδος

Η Ομοσπονδία Συνεταιρισμών Φαρμακοποιών Ελλάδος (ΟΣΦΕ) με υπόμνημά της προς τον Υφυπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καταγγέλλει απόψεις που διατυπώθηκαν σε έγγραφο της Διεύθυνσης Υγείας του Υπουργείου.

Όπως αναφέρεται στο υπόμνημα, το έγγραφο αυτό υποστηρίζει την απαγόρευση στους συνεταιρισμούς να πωλούν φάρμακα εκτός της περιφέρειας του νομού που έχει την έδρα του ο συνεταιρισμός καθώς και την απαγόρευση ίδρυσης νέων συνεταιρισμών φαρμακοποιών στη χώρα.

Στο υπόμνημα υποστηρίζεται ότι έχει επιστημονικά τεκμηριωθεί και δικαστικά τελεσίδικα αποφασισθεί ότι οι συνεταιρισμοί έχουν δικαίωμα να πωλούν σε μέλη και μη μέλη, τόσο εντός της Ελλάδος, όσο και στο εξωτερικό.

Παραθέτονται τα σχετικά νομικά επιχειρήματα, στα οποία στηρίζονται οι πιο πάνω θέσεις, καθώς και οι σχετικοί κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ζητείται να εγκαταλειφθούν τέτοιου είδους μεθοδεύσεις περιορισμού του έργου των Συνεταιρισμών Φαρμακοποιών.

Σ . Ε . Κ . Ε .

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Έτος ιδρύσεως 1947

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ - Πανεπιστημίου 6

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ με πλήρεις εγκαταστάσεις και εξοπλισμό

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Μ. Ασίας 1

ΚΑΒΑΛΑ - Δαγκλή 22 • ΞΑΝΘΗ - Περιοχή Πετεινού

Η ΣΕΚΕ ιδρύθηκε το 1947 με την έμπνευση, πρωτοβουλία και προσπάθειες του αγροτικού ηγέτη αείμνηστου Αλεξάνδρου Μπαλατζή, που υπήρξε και ο πρώτος Πρόεδρος της.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΜΕΤΟΧΟΙ: 13 Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, 2 Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και Α.Ε. ΝΕΣΤΟΣ - Ξάνθης.

ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο της ΣΕΚΕ ήταν 2.000.000 δρχ. και τα σημερινά κεφάλαια, αποθεματικά και λοιπά περιουσιακά της στοιχεία ανέρχονται στο ποσό των 2.700.000.000 δρχ.

Η ΣΕΚΕ διαθέτει ιδιόκτητες καπναποθήκες με πλήρως τεχνικές εγκαταστάσεις άνω των 15.000 τόννων και δυναμικό υπηρεσιακό μηχανισμό ικανό να διακινήσει με επιτυχία άνω των 20.000 τ. καπνών.

Το προσωπικό της ΣΕΚΕ αποτελείται από 120 μόνιμους υπαλλήλους και 2.500 καπνεργάτες εποχιακής απασχόλησης.

Οι εξαγωγές της ΣΕΚΕ καλύπτουν το 15% περίπου των συνολικών εξαγωγών και εισάγει κάθε χρόνο πάνω από 25 εκατ. δολάρια.

Στα 40 χρόνια της γόνιμης σταδιοδρομίας της η ΣΕΚΕ προσέφερε ανυπολόγιστες ωφέλειες και υπηρεσίες στον καπνοπαραγωγικό κόσμο και γενικότερα στην εθνική οικονομία και επιπλέον διένειμε στις Οργανώσεις - Μετόχους της μερίσματα ύψους άνω του 1.100.000.000 δρχ.

Με το θεσμό των υποτροφιών που καθιέρωσε η ΣΕΚΕ στην περίοδο 1949 - 1965 σπούδασαν σε Πανεπιστημιακές Σχολές 400 παιδιά φτωχών καπνοπαραγωγών που κατέχουν τώρα εξέχουσες θέσεις στις Οργανώσεις και το Δημόσιο και διακρίνονται για το ήθος και την επίδοσή τους.

Σημαντική υπήρξε η συμβολή της ΣΕΚΕ στην ίδρυση και οργάνωση σειράς Συνεταιριστικών Εταιρειών και Γεωργικών Βιομηχανιών, μεταξύ των οποίων διακρίνεται η Συνεταιριστική Καπνοβιομηχανία ΣΕΚΑΠ, που διαθέτει ένα από τα πιο μεγάλα και συγχρονισμένα καπνοβιομηχανικά συγκροτήματα της Ευρώπης.

Πρόεδρος Δ.Σ.: ΔΗΜ. ΠΕΤΑΛΩΤΗΣ

Διευθύνων Σύμβουλος: ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΙΤΖΟΝΙΔΗΣ

Γενικός Διευθυντής: ΚΩΣΤΑΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

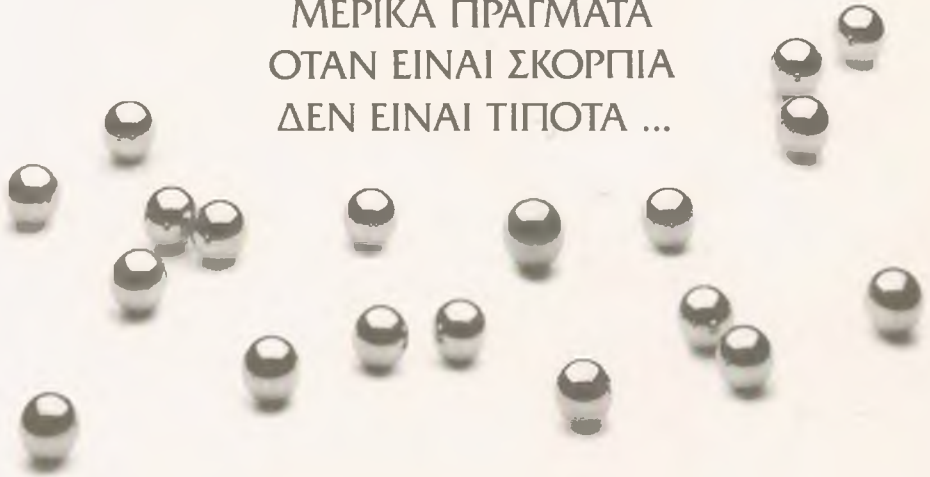

*Ανάλατρο
σαν ανάμνηση*

Το Υπουργείο Υγείας προειδοποιεί:

ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

ΜΕΡΙΚΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ
ΟΤΑΝ ΕΙΝΑΙ ΣΚΟΡΠΙΑ
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΙΠΟΤΑ ...

... ΟΤΑΝ ΣΥΝΔΥΑΖΟΝΤΑΙ ΣΩΣΤΑ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ!

SYNEDIA S.A.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
Σταδίου 10, 105 64 Αθήνα. Τηλ. 3232147, 3225680, 3231963, 3225563, FAX 3225522